

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lemvig

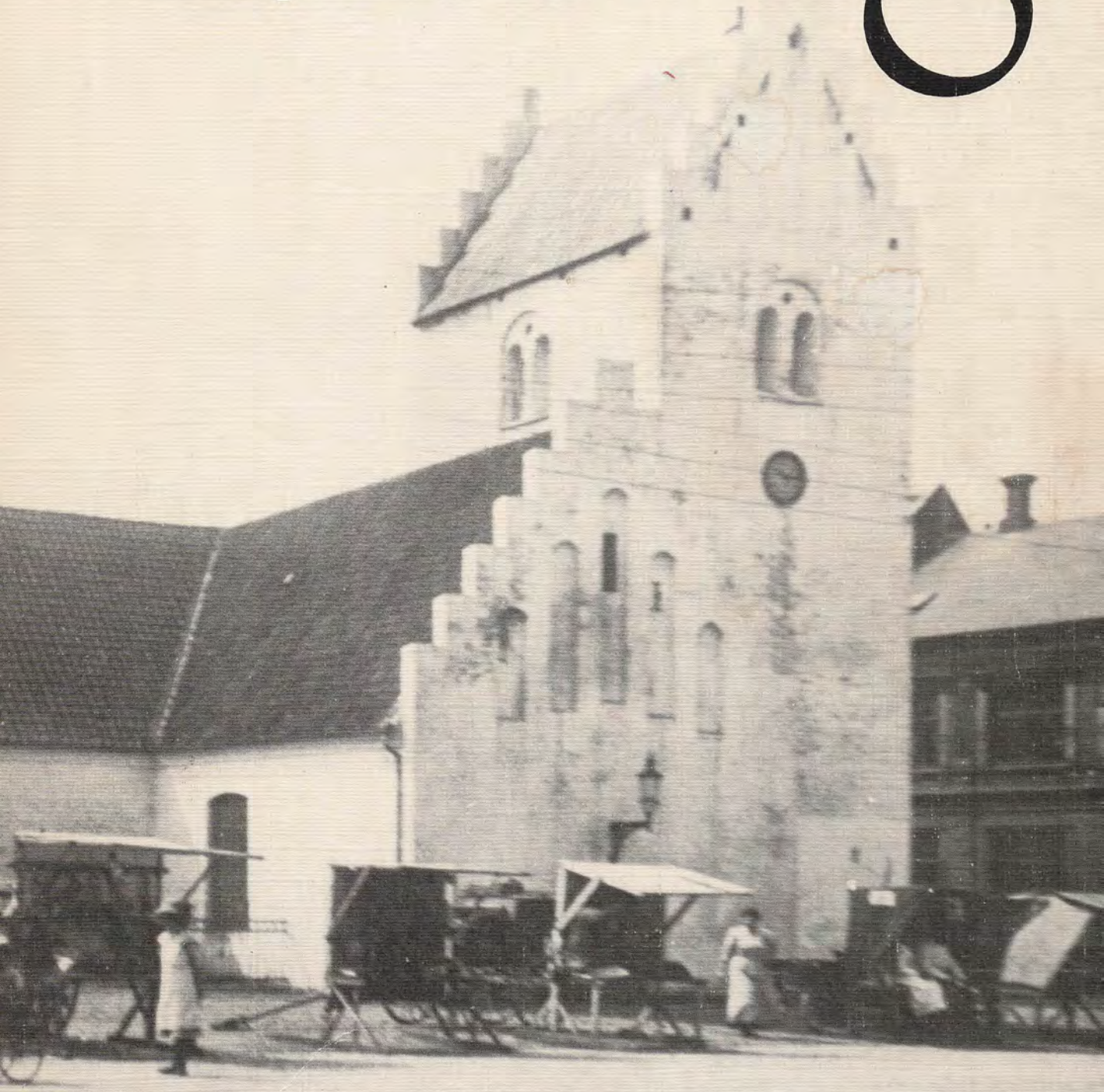

fortalt i billeder

Omslag:
TORVEDAG I LEMVIG CA. 1910

AVreklame, Lemvig
MCMLXXXII

LEMVIG

fortalt i billeder

1857 - 1982

Udgivet i anledning af Lemvig Handelsstandsforenings 125 års jubilæum

Indhold:

Forord 7
Indledning 9
Bykort fra Lemvig 11
Torvet før og nu 13
Vestergade før og nu 22
Nørregade før og nu 29
Vejbelsgade før og nu 30
Posthusgade før og nu 31
Østergade før og nu 32
Søndergade før og nu 37
Andrupsgade før og nu 40
Lemvig Handelsstandsforening 41
Lemvig Handelsstandsforenings reklameudvalg . 55
Lemvig Handelsskole 73
Lemvig og Omegns Erhvervsråd 75
Turistforeningen for Lemvig og Omegn 76
Lemvig kommune 77
Lemvig Politi 78
Vemb-Lemvig-Thyborøn Jernbane 80
Lemvig Museum 83
Lemvig Brandvæsen 85
Lemvig Postkontor 89
Amtssygehuset i Lemvig 90
Skolevæsenet op til i dag 93
Lemvig Apotek 95
A/S Nordvestbank 99
Lemvig og Omegns Spare- og Laanekasse 103
Lemvig Kirke 104
Lemvigegnens Landboforening 106
Lemvig Fiskeriforening 110
Klosterhedens skovdistrikt 114
Lemvig Borger-, Industri- og Håndværkerforening 116
Billedregister 117

Forord

I foråret 1857, da bestræbelserne for almindelig næringsfrihed medførte, at handelsstanden måtte sige farvel til århundredgamle traditioner og rettigheder, og indrette sig på den nye liberalistiske tid, dannedes »Handelsforeningen« for Lemvig.

Mangt og meget har forandret sig i de 125 år, der er gået siden dengang. Nye, moderne forretningsejendomme er skudt op, hvor der før lå gamle købmandsgårde. Der er lavet gadereguleringer, saneret gamle ejendomme, alt sammen noget, der har været med til at ændre på byens struktur og udseende. Nogen mener til det værre, men handelen har været nød til at følge med tiden. En vågen handelsstand har altid holdt Lemvig på højde med udviklingen. »Rammerne« og forholdene har ændret sig, men »ånden«, den gode, gamle købmandsmoral: at intet er for godt til kunden, er stadig den samme.

Vi har forsøgt med denne jubilæumsbog i billeder at fortælle lidt om foreningens arbejde gennem tiderne, hvordan byen så ud dengang og i dag, fortælle lidt om de institutioner og foreninger, der har været med til at præge udviklingen på vor by »Lemvig«.

Da Lemvig Handelsstandsforening den 17. april 1982 fejrede sit 125 års jubilæum, var det for at markere en milepæl i foreningens historie. At fortælle, at forenin-

gen aldrig har været mere levedygtig end den er i dag, at mindes de personer, der har gjort en indsats for handelen og byen, mindes forhold og begivenheder i historisk perspektiv, knytte nutid og fortid sammen til en enhed, der peger ind i fremtiden - en fremtid, som vi venter os meget af - en fremtid, hvor vi ved, der skal bestilles noget, endnu mere end tidligere; - men også en fremtid, hvor vi håber, at vi fortsat må bevare det gode samarbejde, der hidtil har været mellem foreningen, byrådet, byens og oplandets foreninger og organisationer, et samarbejde til gavn for vor by Lemvig.

Lemvig i april 1982.

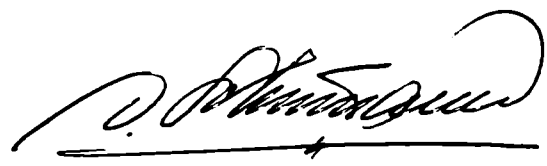

Indledning

Lemvig er ligesom en lang række andre danske købstæder anlagt i 11-1200-årene. Det var hensigten, at al handel og håndværk skulle samles i byerne, og hver købstad fik af kongen et såkaldt købstadsprivilegium, der gav dem særlige forrettigheder med hensyn til næringsliv, retspleje og selvstændig styrelse. Til gengæld blev det lettere for kongemagten at holde kontrol med landets økonomi og opkræve skatter.

Af det middelalderlige Lemvig er der i dag kun få synlige levn. Der er kirken, som er meget ombygget, og der er selve byens grundplan med torvet i midten og de krumme gader, der fører ind til hvert af torvets hjørner.

Op igennem århundrederne udviklede Lemvig sig kun langsomt. Først i midten af 1800 årene kom folketallet op over de 1.000. Sagen var, at byen lå dårligt i forhold til søhandelsvejene. Mod vest kunne man ikke sejle, for der var intet udløb fra Limfjorden til Nordsøen, og mod øst i Limfjorden spærrede nogle store sandbanker trafikken ved Løgstør. Og at transportere varer over land var næsten umuligt, for hele Jylland var opfyldt af store hedeområder, hvor vejene kun var sandede hjulspor. Den vej kunne man kun sende varer, der selv sørgede for transporten, nemlig stude, som man drev til kvægmarkederne i Nordtyskland.

Ved et par stormfloder i 1825 blev der imidlertid dannet en kanal igennem Aggertangen, og ti år efter var den dyb nok til, at man kunne begynde at sejle fra Limfjorden ud i Nordsøen. Det hjalp på Lemvigs handelsliv. Nu begyndte byens købmænd at anskaffe sig parter i sejlskibe, og de købte korn op fra egnens bønder og sejlede det til de store engelske industribyer. Med sig hjem tog de jern og kul, isenkramvarer og billig fajance. Hvis vinden var i et heldigt hjørne, kunne man sejle til den engelske østkyst på fem dage.

Der kom også mange norske småskibe hertil, både til Lemvig og Thisted og andre byer i den vestlige del af Limfjorden. De havde tømmer med til det træfattige Vestjylland og rejste hjem igen med korn og smør og flæsk.

Lemvig blev aldrig nogen stor søstad. Selv da der var flest hjemmehørende skibe i midten af 1800-tallet, kom antallet aldrig over femten små skonnerter, jagter, kuffer og tjalker. Mange af skibene var fladbundede vadehavsfartøjer, for der var tit meget lidt vand i Aggerkanal.

Indtil 1851 var der ingen havn. Skibene måtte ankre op ude i fjorden, og varerne måtte roes i land i pramme. Men i 1851 enedes nogle af byens købmænd og nogle store bønder, der opdrættede stude, om at bygge en skibsbro. På den måde kunne man nemlig få et nyt dampskib til at anløbe Lemvig, og med det kunne man eksportere levende kreaturer til England. Skibsbroen blev en vældig god forretning, og i 1855 overtog byen broen og udvidede den til en lille havn. Den var færdig i 1857.

Byen var begyndt at trives. Der flyttede nye folk til, og de, der boede der, fik bedre råd. Allerede i 1830'erne og 1840'erne var man begyndt at rive gamle stråtækte huse ned og bygge nye grundmurede huse med tegltag. De fleste var stadig i én etage, måske med en kvist over indgangsdøren, og i gavlene var der luger, så man kunne hejse varer ind på loftet. Byen fik også en ny skole »Borgerskolen«, der var i hele to etager. Den stod færdig i 1856.

På de mange tomme grunde, hvor der indtil nu havde været haver, blev der bygget nye, solide boliger og virksomheder. Omkring 1850 var der i byen et teglværk. et saltværk og en tobaksfabrik, foruden mængder af store og små håndværkere. Og så var der femseks større købmandsgårde og en række mindre handlende. Næsten alle havde landbrug, så der var stalde og lader inde midt i byen, og masser af køer, heste og får på bymarkerne.

Hver lørdag var der ekstra liv i byens gader, for da kom omegnens bønder ind for at sælge deres produkter til købmanden eller på Torvet, og for at købe varer med hjem. De parkerede hest og vogn i købmandens gård og fik en dram i hans skænkestue, før de gik ud og så på byen. På Torvet og i alle byens gader var der værtshuse, hvor man kunne gå ind og få »en lille sort«, d.v.s. en kop kaffe med en snaps i. Når lørdagen var omme, skete det tit, at konen måtte tage tøjlerne og køre mand og indkøb hjem i god behold.

1800-tallet var de store forandringers epoke. I hele Europa steg befolkningstallet. Det skyldtes ikke, at der blev født flere, men derimod at stadig flere børn overlevede først fødslen og siden de første farlige leveår. De blev vaccineret mod kopper, og de fik sundere og rigeligere kost. Der blev mange om arbejdet, så arbejdskraft blev billig, og folk var nødt til at flytte omkring for at finde noget at tjene til føden ved. Var der ikke muligheder i nærheden, ja, så kunne man jo prøve lykken i Amerika. Men i Vestjylland var der plads nok og jord nok, selv om den var mager og sandet. For ingen eller få penge kunne man købe en hedelod og gå igang med at dræne, plante læhegn, mergle og pløje. Man kunne også flytte ind til byen, hvor købmænd og håndværkere havde brug for mange hænder.

Købmand Schou i Vestergade i Lemvig havde handelsbetjent og to handelslærlinge, avlskarl og pakhuskarl, lærerinde til børnene, husjomfru, kokkepige, stuepige og en 14-årig kreaturvogterske. Det var i 1870.

Mellem de gamle købmandsgårde, hvor man kunne få alle tænkelige varer, skød nye specialiserede forretninger op. Der kom manufakturhandel, boghandel, isenkræmmer, modebutikker og meget andet. Og der kom helt nye erhverv. Man kunne nedsætte sig som fotograf med et par malede bagtæpper og en bænk i naturtræ, eller man kunne søge sig et godt og sikkert arbejde ved den nye jernbane. I 1879 var der nemlig åbnet en privatbane fra Lemvig til Vemb, hvor der var forbindelse til den vestjyske længdebane sydpå. Der skulle bruges driftsbestyrer, stationsforvaltere, lokomotivførere og lokomotivpudsere, banemester, portører og jernbanedrenge.

Byen sprængte sine middelalderlige rammer og måtte tage ind af bymarken. Der var heller ikke så mange,

der længere drev landbrug i selve byen, så det var nærliggende at udstykke og bygge huse til salg på de marker, hvor der før havde gået køer. Omkring stationsanlægget oven for byen opstod et helt nyt kvarter, hvor der næsten udelukkende boede folk, der arbejdede ved jernbanen. Og nede langs byens gamle grænse blev der anlagt en ny gade oven på den såkaldte »Kjærlighedssti«, der løb i byens skel. Den fik navnet Frederiksgade, ikke efter en af kongerne, men efter den mand, som byggede de fleste af husene i den nye gade. Det var gedigne murstenshuse med en masse pynt på facaden, og med lyse, rummelige lejligheder efter den tids standard. De folk, der købte husene, var solide håndværkere og funktionærer; mange af dem kom ude fra landsognene eller fra andre egne af Danmark. Gamle lemvigere syntes ikke, Frederiksgade og Stationskvarteret rigtig lå i byen.

Byen voksede; alting blev for småt. Der var blevet bygget nyt »Råd-Ting- og Arresthus« i 1876 i stedet for det gamle, der lå på hjørnet af Torvet og Vejbelsgade. Sygehuset var flyttet fra hjørnet af Østergade og Østerbom længere op i Østerbjerg i en ny bygning, der stod færdig i 1867. Der blev bygget epidemihus øst for byen i 1882. Skolen blev udvidet i 1897, og der var blevet oprettet privat realskole i 1875. Private grundejere byggede nye huse på Torvet og i Vestergade med tårne, spir og tinder. I 1890 var befolkningstallet i Lemvig oppe på knap 2.500, og det steg raskt også i det næste årti. Transportmulighederne blev stadig forbedret. I 1879 havde man ikke bare fået jernbane, men den stejle nedfart ad Vesterbjerg var blevet forbedret med et stort hårnålesving. I 1893 blev der bygget en havnebane fra Lemvig Station og ned til havnen, og i 1899 blev selve banen forlænget fra Lemvig til Thyborøn. Efter en brand i Lemvig Stationsbygning i 1908 blev der opført en prægtig stor bygning med 1., 2. og 3. klasses ventesale og med restaurant.

Omkring århundredeskiftet begyndte en ny erhvervsgruppe at gøre sig gældende i Lemvig; det var fiskerne. Indtil da havde der kun været drevet et beskedent fiskeri fra Lemvig. Det havde været småfolk, der gik ud med rejebrejl eller åleglib eller stangede ål om vinteren fra isen. Fra 1880'erne havde 4-5 store sejlkuttere fra Harboøre haft vinterstation i Lemvig havn, men de fiskede fra Esbjerg og Grenå om sommeren, og besætningen boede ikke i Lemvig.

Nu blev der imidlertid bygget en række mindre motorbåde på omkring femten tons, som fiskede på Nordsøen på vinteren. De landede det meste af fangsten i Lemvig, og snart måtte byen igang med at udvide havnen. I 1903 blev der bygget en dækmole, som fartøjerne kunne ligge i læ bag, og i 1907 en forbindelsesbro mellem dækmolen og bolværket i land. Der kom fiskepakhus og ishus, så fisken kunne pakkes i riskurve med is imellem og sendes med jernbanen til Tyskland. Fiskerne boede langs havnen i Havnegade og Vestergade, og i Frederiksgade og Østerbrogade og ud langs fjorden på Teglgårdsvej. Nogle af skipperne byggede røde murstensvillaer med hvidkalkede gesimser i bakkerne øst for den gamle bykerne.

Byen var begyndt at vokse op ad skrænterne. Teglgårdsbakken og Voldgade blev bebygget i løbet af 1910'erne og 1920'erne med store, flotte villaer. Flere af dem tilhørte byens velstillede forretningsfolk, der nu foretrak at bo i passende afstand fra virksomheden og støjen i gaderne. I de kommende årtier bredte byen sig ud langs indfartsvejene Romvej og Heldumvej; der blev bygget enfamiliehuse, rækkehuse og boligblokke. I 1960'erne og 70'erne eksploderede byen som alle andre danske byer i en række nye, store parcelhusområder, bebygget med typehuse. Ikke fordi folketallet steg nævneværdigt, men fordi folk med den stigende velstand begyndte at stille andre krav til boligen.

Det blev også bilismens store årtier. Byen fik sin første, store parkeringsplads omkring 1960. Den blev anlagt på et område, hvor en af byens gamle købmandsgårde havde haft tømmerplads og eng, og den fik ironisk nok navnet Engen. Det indvarslede en ny epoke i byens historie, og det var det samme i andre byer, med mange nedrivninger, gadegennembrud og reguleringer for at lette trafikkens frie fart gennem byen. Efter få år måtte man dog her ligesom andre steder til i bogstaveligste forstand at slå bremserne i. Trafikken lod sig ikke med nogen midler presse ned i de gamle købstæders middelalderlige gadenet. I 1970 besluttede man at gøre en del af Vestergade til gågade og snart fulgte mere efter.

I foråret 1978 vedtog Lemvig byråd en ny centerplan. I den tales der stadig om trafikkens vilkår og om gadegennembrud, men også om flere gågader og gader, hvor trafikken skal foregå på fodgængernes betingelser, om bevaring og fredeliggørelse af visse kvarterer, og plantning af nye træer i stedet for dem, der er fældet gennem de sidste år. Der var mange divergerende synspunkter i diskussionen forud for planens vedtagelse, men bag dem alle lå en fælles opfattelse af, at Lemvig stadig er en købstad i ordets egentlige betydning. En by, der lever af handel, og hvis kunder bor i et stort og udstrakt område. Ganske vist er torvedagen nu flyttet fra lørdag til fredag, og der er ingen levende grise og høns til salg på Torvet. Men det er stadig tradition at tage til byen én bestemt dag om ugen for at handle og for at mødes i en hyggelig, improviseret sludder midt på gaden.

Ellen Damgaard
museumsinspektør

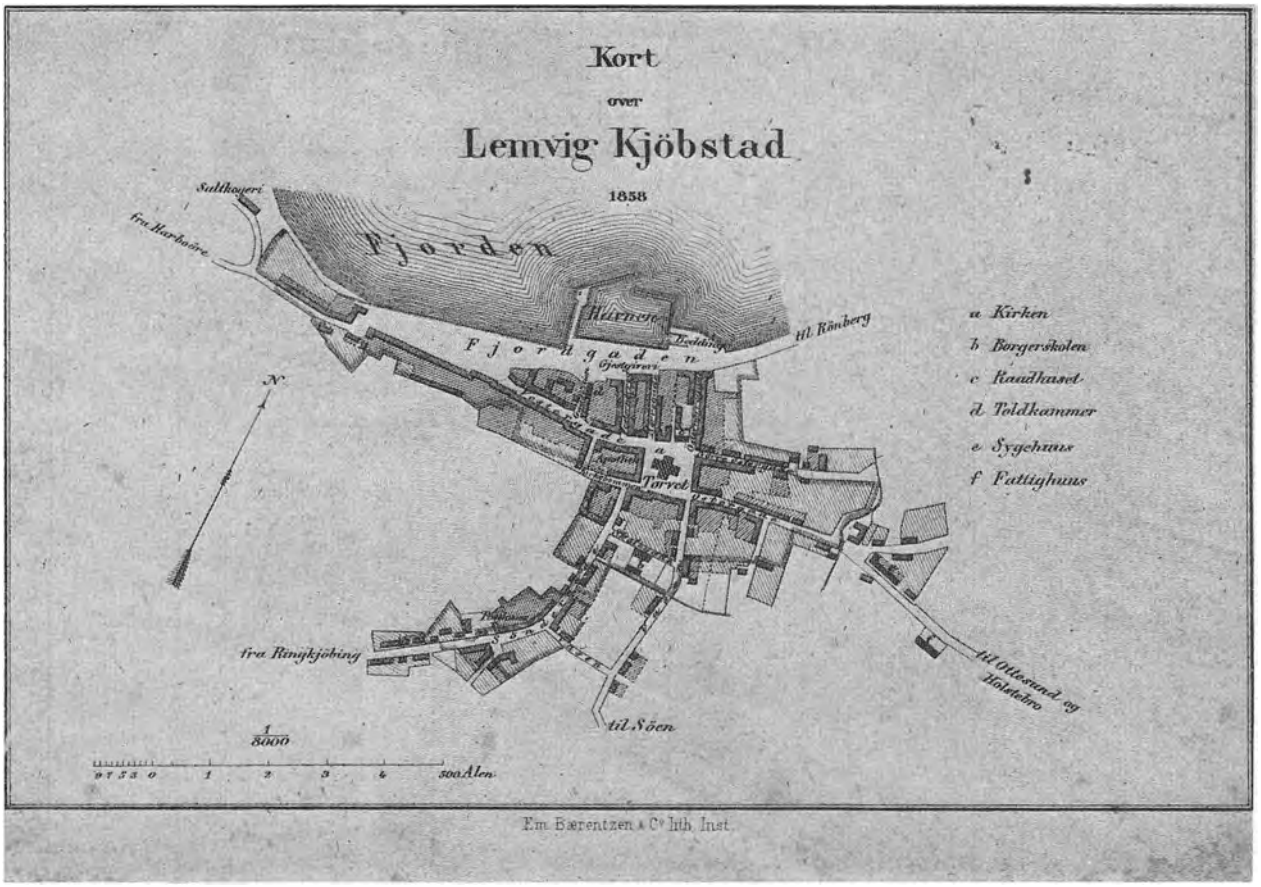

Kort over Lemvig 1858. Trap »Danmark«, 1. udg. (Lemvig kommune).

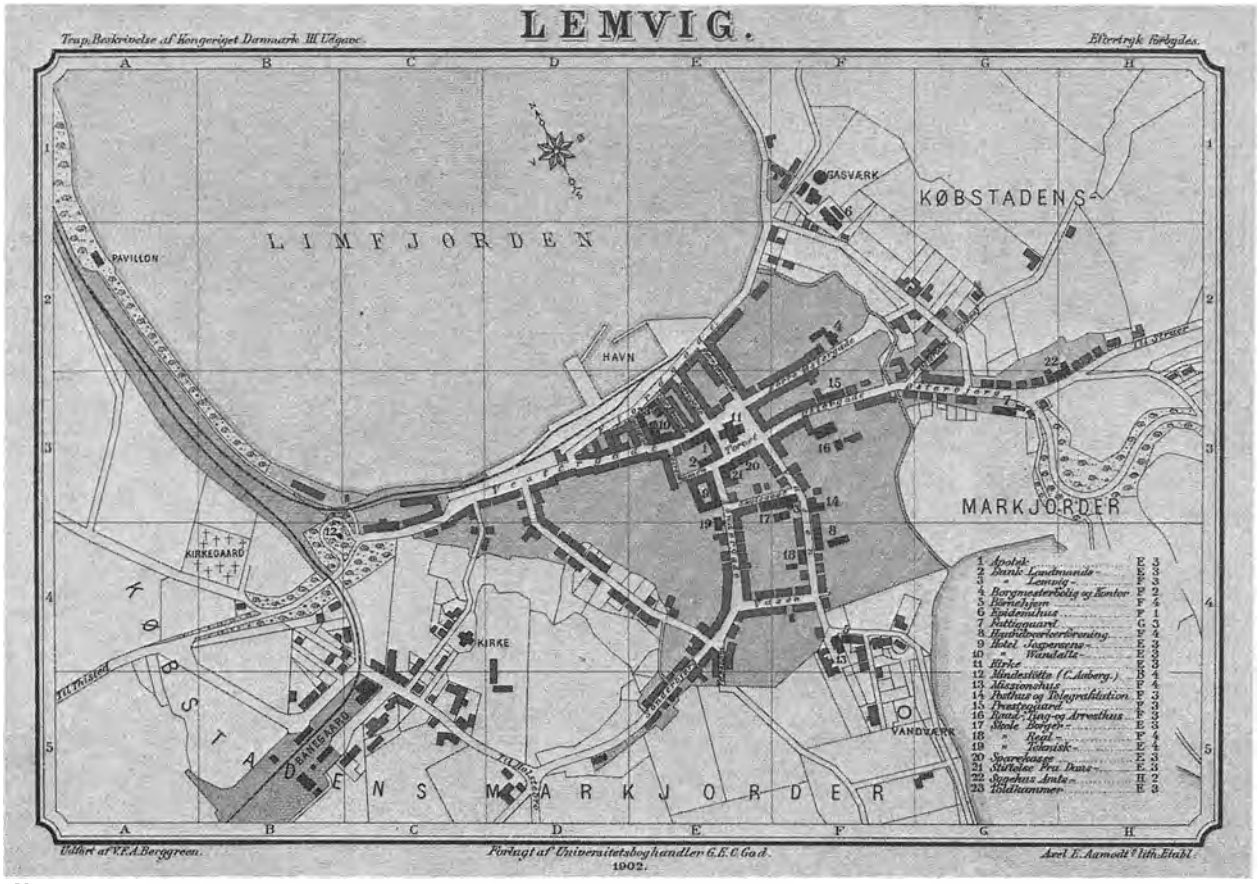

Kort over Lemvig 1902. Trap »Danmark«, 3. udg. (Lemvig kommune).

Kort over Lemvig 1981. Byplan 118[12], Teknisk Forvaltning (Lemvig kommune).

Luftfoto fra Torvet i 1950'erne

Luftfoto fra Torvet 1982

Torvedag ca. 1900

Torvedag 1982

Torvet set mod nord i begyndelsen af 1920

Torvet set mod nord 1982

Torvet set mod øst i 1920'erne

Torvet set mod øst 1982

Torvet set mod øst i 1930'erne

Torvet set mod øst 1982

Torvet set mod syd ca. 1905

Torvet set mod syd 1982

Torvet set mod syd ca. 1910

Torvet set mod syd 1982

Torvet set mod syd ca. 1920-30'erne

Torvet set mod syd 1982

Torvet set mod vest ca. 1920-30'erne

Torvet set mod vest i982

Vestergade ca. 1920'erne

Vestergade 1982

Vestergade omkring 1900

Vestergade 1982

Vestergade 1910-15

Vestergade 1982

Vestergade ca. 1900

Vestergade 1982

Vestergade ca. 1905

Vestergade 1982

Vestergade ca. 1910

Vestergade 1982

Vestergade/Havnegade i begyndelsen af 1930'erne

Vestergade/Havnegade 1982

Nørregade ca. 1900

Nørregade 1982

Vejbelsgade ca. 1900

Vejbelsgade 1982

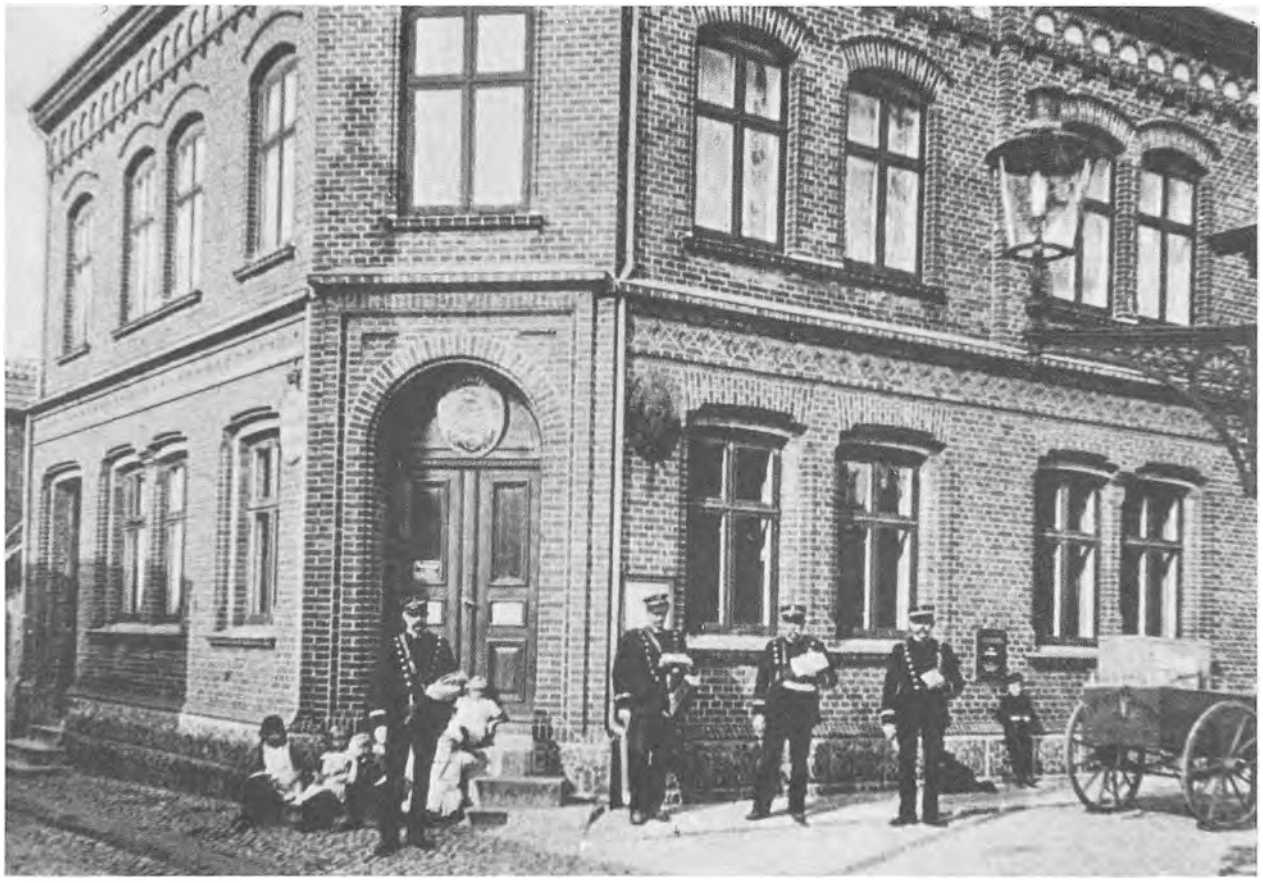

Posthusgade ca. 1903

Posthusgade 1982

Ephraim Jensens købmandsgård i begyndelsen af 1930'erne

Ephraim Jensens baggård i begyndelsen af 1930'erne

Østergade ca. 1910

Østergade 1982

Østergade fra 1890'erne

Østergade 1982

Rådhuset i Østergade fra 1950'erne

Rådhuset i Østergade 1982

Østergade omkring 1900

Østergade 1982

Søndergade ca. 1906

Søndergade 1982

A. W. Andrups købmandsgård i Søndergade ca. 1930

A. W. Andrups baggård i Søndergade ca. 1920

Interiør fra købmand Thomsens forretning i Søndergade ca. 1910

Købmand Thomsens forretning i Søndergade ca. 1910

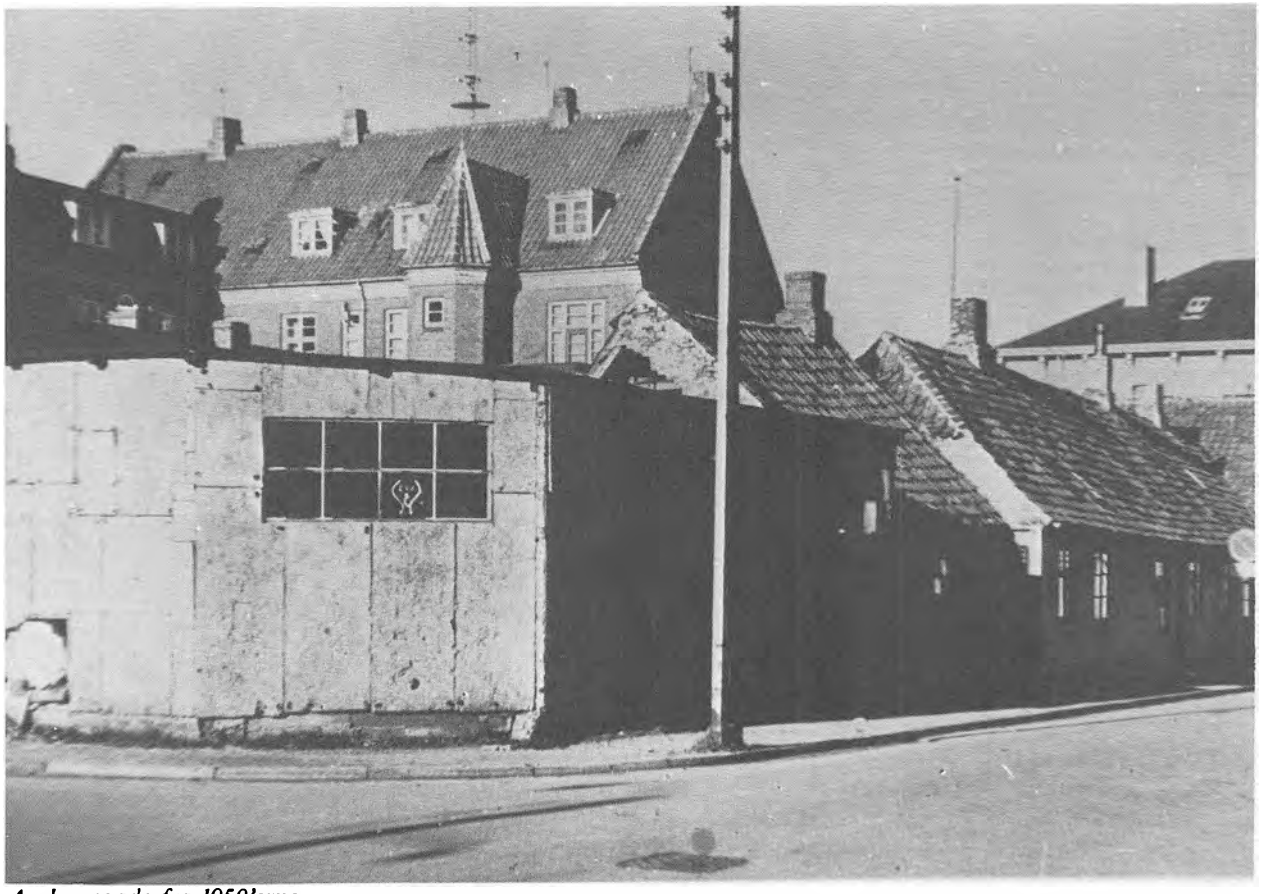

Andrupsgade fra 1950'erne

Andrupsgade 1982

Lemvig Handelsstandsforening

Helt tilbage til middelalderen kender vi til, at de forskellige erhverv indenfor et bysamfund forenede sig i de såkaldte Laug, hvor de ved gensidigt sammenhold beskyttede sig mod ublu konkurrence og tillige sikrede de øvrige i samfundet solidt arbejde og reel betjening. De var gennem århundreder en stærk magt, der trodsede konger og statsmænd; men i det 19. århundrede mistede de efterhånden deres magt og ved næringsloven af 1857 også deres priviligerede stilling. Allerede inden havde dog såvel handlende som håndværkere begyndt at samle sig i frie foreninger til at varetage standens tarv. Således blev den første handelsforening her i landet oprettet i 1840 i Randers.

Hvornår og hvor tanken om at få oprettet en handelsforening i Lemvig først er opstået og fremsat kan ikke nu opklares. Det hører til historiens uløste spørgsmål. Men det har jo været den almindelige regel for kulturgoderne, at de er kommet hertil sydfra, ligesom de første beboere på disse egne er kommet fra den kant. Fra den nærmeste købstad, Holstebro, kan tanken dog ikke være nået hertil, da man der først fik sin forening 26 år senere. Ellers må der i denne by have været langt fra tanke til handling. Vi må dog gå ud fra, at når man i Lemvig har fået den tanke at samle handelsstanden i en faglig organisation, er det eksemplet andensteds fra, der har smittet. En eller anden af byens daværende købmænd har i sin avis set om sådanne foreningers oprettelse eller har hørt derom gennem forretningsforbindelser, slægtninge eller bekendte fra andre byer og har indset betimeligheden af at omplante ideen til hjemlig grund. Når han så i et selskab eller på en af byens daværende mange beværtninger har fremsat tanken overfor kolleger, har den fundet grobund. Antagelig har dog den vestjydske sindighed også her krævet sit, og drøftelserne mand og mand imellem fået deres tid.

I foråret 1857 var man færdig med drøftelserne og kunne skride til handling. En aprildag blev så foreningen stiftet. Desværre kender vi ikke den nøjagtige dato. Protokollen meddeler kun måneden, og det sker ved en indførelse, der først er foretaget nogle år senere, og da der i 1932 forelå en forespørgsel desangående fra universitetsbibliotekar Carl Dumreicher, svarede man: 10. april 1857. Oprindelig synes man at have regnet med kun at skulle føre en regnskabsprotokol. Først et par år senere indså man nødvendigheden af også at føre en forhandlingsprotokol og gjorde det på den måde, at man vendte kassebogen og brugte den sidste halvdel af den til at indføre referat fra møderne.

I medlemslisten er medlemmerne til at begynde med opført i alfabetisk orden, så den giver ikke noget holdepunkt for formodninger om, hvem der har taget initiativet til oprettelse af foreningen. På indbetalingslisten står A. W. Andrup som nr. 1, hvadenten det så er, fordi han har betalt 5 rdl. i indskud, medens det sædvanlige er 1 rdl., eller fordi han betragtedes som byens »grand old man«. Kun H. C. Schou har også ydet ud over det sædvanlige, nemlig 2 rdl., medens Muusmann, der udmeldte sig inden det første års udløb, nøjedes med et indskud på 4 mk.

For det første år findes opført 20 medlemmer, som altså må regnes for den stiftende kreds. Der må sikkert være ført en pågående agitation blandt byens handlende for at få alle med; flere er antagelig kun modstræbende gået med på det nye, og udbyttet må ikke for alle have svaret til forventningerne; thi allerede inden årets udgang havde 2 udmeldt sig. Også død og bortrejse tyndede ud i rækkerne samme år, og i de følgende år var der stadig nogle af dem, der havde været med til at stifte foreningen, der meldte fra, så selv om der også kom tilmeldelse af nye, varede det dog mange år, inden man igen kom op på det medlemstal, der havde været ved starten.

STIFTENDE MEDLEMMER:

1. *I.C. Aabye.* Købmand, udmeldt i marts 1859 (senere gæstgiver).
2. *Andreas Witalius Andrup.* Se formænd.
3. *Anders Jørgensen Beyer.* Købmand, blev senere stationsforvalter. Antagelig søn af Jørgen Beyer, eligeret borger i Lemvig.
4. *Niels Gjørup Finderup.* Købmand. Født 8. febr. 1828 i Rindsholm, død 2. nov. 1857 af tyfus. Ugift.
5. *Theodor Johannes Severin Gierulff.* Født i Lemvig, søn af prokurator Gierulff, manufakturhandler i Søndergade. Gift med Augusta Cathrine Balle. Død dec. 1893.
6. *C.M. Foget.* Havde købmandsgården på nordsiden af Torvet, hvor nu Centralgården er. Den blev 1862 overtaget af Fr. Hestbech. Foget var foreningens første kasserer.
7. *Andreas Hansen.* Tobaksfabrikant i Vestergade. Død 1865, 59 år gammel.
8. *Frederik Hestbech.* Født 1813 i Skive, købmand i Lemvig omkring 1837, samme år gift med Ulrikke Henriette Stougaard, 1857-74 direktør for Lemvig Sparekasse. Død 1890.
9. *Andreas Krogh.* Købmand i Vasen. Udmeldt i maj 1863. Forretningen blev 1874 overtaget af hans søn Peder Krogh.
10. *Mads Christensen Lehd.* Født i Romled i Rom. Havde agerbrug og småhandel. Død 28. aug. 1858 af »underlivstilfælde«, 45 år gammel.
11. *C.C. Lund.* Født 1825 i Lemvig, søn af guldsmed Peder Lund og hustru Nicolette Kaas. Hans farfar var Søren Sørensen Lund, forvalter på Rydhave, sidst degn i Gjellerup. C.C. Lund, der var gift med Johanne Cathrine Møgelgaard, etablerede sig som købmand i barndomshjemmet i Søndergade, blev 1856 byens kæmner og drev fra 1861 tillige boghandel og var desuden branddirektør. Familiens tilknytning til Andrupslægten ses deraf, at en broder i 1844 fik navnet Rasmus Øllgaard Andrup Lund. Dennes søn, Carl Lund, var sognepræst i Lemvig fra 1936 til sin død 1946.
    C.C. Lund blev 31. januar 1900 udnævnt til æresmedlem af Handelsforeningen som eneste da-

levende af de 20 stiftende medlemmer. Død 2. januar 1905.

12. *P. Madsen.* Havde 1855 overdraget sin købmandsgård ved Vesterbjerg til sin svigersøn H.C. Schou og havde derefter handel med stempelpapir. Udmeldte sig af foreningen inden årets udgang.
13. *Mathias Møller.* Født 1815 som søn af toldbetjent Møller, Lemvig. Gift med Cathrine Marie Vestergaard. Havde købmandsgård i Vestergade, hvor hans navn endnu står på en af udbygningerne i I.M. Christensens gård. Havde desuden flere ejendomme i byen. Konsul. Død 1893.
14. *C.M.L. Muusmann.* Manufakturhandler, havde forretning på hjørnet af Torvet og Østergade, hvor nu Nordvestbank har sin ejendom. Udmeldt af foreningen inden årets udgang.
15. *D.W. Petersen.* Havde manufakturhandel, men var allerede i begyndelsen af året under opbrud. Han averterede i januar 1857 med ophørsudsalg »pr. contant og et Parti Manufacturvarer, betydeligt under gangbar Pries, bestaaende af Halvsilke, uldne og halvuldne Kjolestoffer m.m.«. Petersen rejste fra byen inden årets udgang og døde kort efter.
16. *P. Pretzmann.* Udmeldt i november 1858 og kort efter død.
17. *H.C. Schou.* Se formænd.
18. *O. Chr. Schougaard.* Købmand.
19. *E.F.E. Thorbrøgger.* Købmand. Udmeldt i aug. 1862.
20. *I.F. Wohlgefarth.* Oprindelig bogbinder, derefter boghandler, havde forretning i Vestergade. Udmeldt i maj 1858.

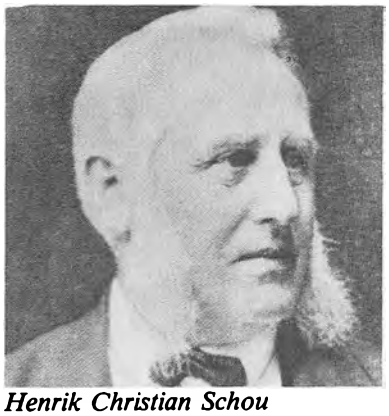

Henrik Christian Schou

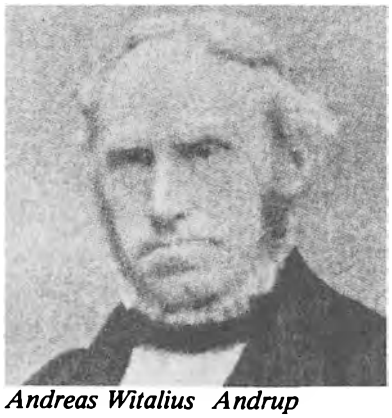

Andreas Witalius Andrup

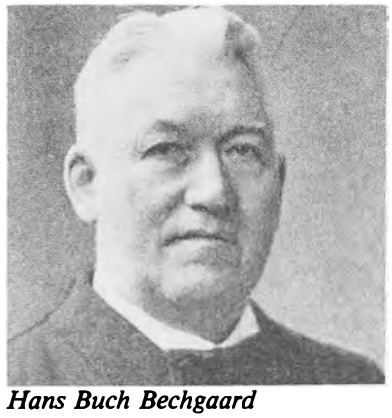

Hans Buch Bechgaard

Lars Kier

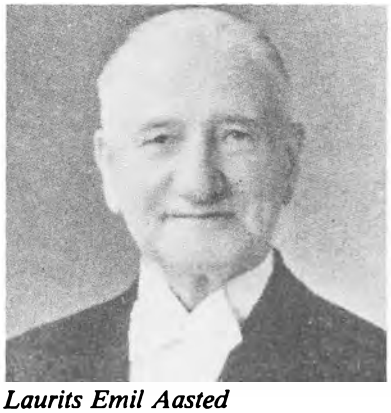

Laurits Emil Aasted

Laurits Buch Bechgaard

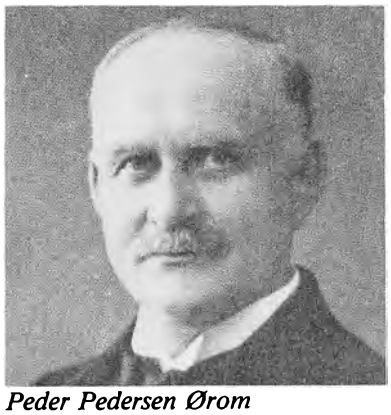

Peder Pedersen Ørom

Sved Aage Kier

Chr. Nielsen Torp

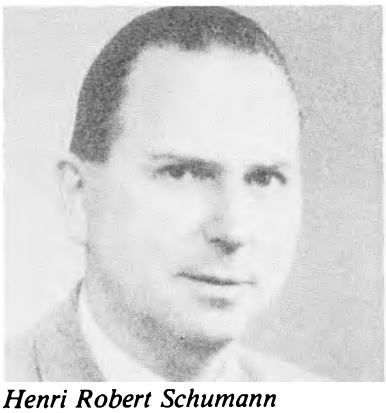

Henri Robert Schumann

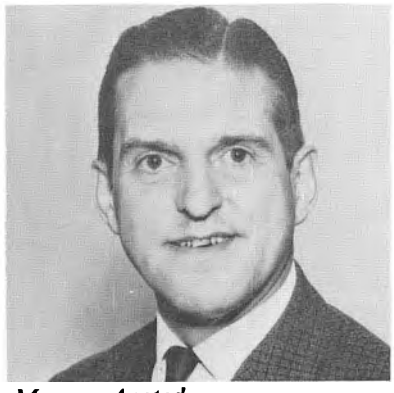

Mogens Aasted

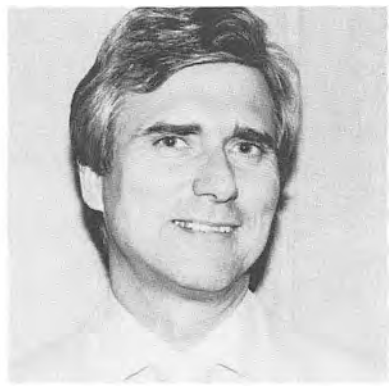

Otto Schumann

FORMÆND

Henrik Christian Schou. Født i 1828 i Ringkøbing som søn af købmand Frederik Schou, senere toldforvalter i Holstebro, hvor han døde 1899 som byens ældste mand. H. C. Schou var således broder til konsul Mads Schou i Struer og fætter til Jeppe Schou, der til sin død 1931 havde den store købmandsgård i Østergade i Holstebro. Henrik Schou blev 28. juni 1855 gift i Lemvig kirke med Ane Marie Madsen, født 11. august 1837 i Lemvig som datter af købmand P. Madsen, efter hvem Schou samme år overtog købmandsgården i Vestergade. Efter sin første hustrus død blev han gift med hendes søster Christine. Han var foreningens første formand 1857-60, derefter dens næstformand, og efter at A. W. Andrup havde trukket sig tilbage, igen formand 1867-83. Var med i direktionen for Lemvig Bank fra dens oprettelse 1874.

Ved hans død 18. september 1886 skænkede Handelsforeningen en sølvkrans til hans båre.

Andreas Witalius Andrup. Født 15. december 1810 i Lemvig som søn af købmand Rasmus Øllgaard Andrup og hustru Sofie Bræmer. Blev 21. oktober 1841 gift med sin kusine Ansine Marie Stougaard, født 2. december 1808, død 4. marts 1887, datter af købmand Mads Danielsen Stougaard og Christiane Frederikke Bræmer.

A. W. Andrup blev oplært i faderens forretning og overtog 1840 købmandsgården i Søndergade. Samme år blev han indvalgt i borgerrepræsentationen og allerede næste år formand. 1843 overtog han faderens embede som postmester, og i en årrække var han desuden byens kæmner. Den Andrupske slægt har tid til anden ejet så mange af byens ejendomme og jorder, så man regner med, at ca. 75% af byens indbyggere bor på jord, der engang har tilhørt denne slægt.

A. W. Andrup var med ved Handelsforeningens oprettelse og blev dens formand 1860, til han på grund af sygdom trak sig tilbage 1867. Død 13. februar 1867.

Hans Buch Bechgaard. Født 27. juli 1849 i Kirkegård i Dybe, søn af gdr. Laurits Buch Bechgaard og hustru Karen Lyhne. Broder til købmand Laurits Buch Bechgaard, Lemvig, som døde 1874, og købmand, senere tømmerhandler Carl Chr. Bechgaard, Lemvig. Gift 1. gang 19. okt. 1876 med sin broders enke Olrikke Marie Poulsen, født i Dybe 12. april 1852, død 26. juni 1885. Gift 2. gang 6. august 1891 i Struer med Kirstine Frederikke Schou, f. sst. 5. september 1865. Handelsuddannet hos manufakturhandler Hans Christensen, Viborg. Etableret i Lemvig. Indmeldt i Handelsforeningen i januar 1874. Havde manufakturforretning på østsiden af Torvet, i ejendom fra 1884-1923. Var i mange år medlem af Lemvig byråd, i bestyrelsen for Jydsk Telefon A/S. Ridder af Dannebrog.

Formand for Handelsforeningen i 28 år fra 1883-1911. Død i Holte ved København 6. oktober 1930.

Lars Kier. Født 7. april 1861 i Gødvad ved Silkeborg, søn af lærer og kirkesanger Frederik Christian Kier og hustru Christiane Frederikke Engel. Gift. 16. oktober

1886 i Aalborg med Cathrine Magdalene Svendsen, datter af købmand P. Svendsen, sst. Handelsuddannelse hos købmand Ilsted i Stubbekøbing. Købmand i Aalborg 1887, etableret som købmand i Lemvig 22. august 1888.

Medlem af ligningskommissionen 1899-1903, af julekomiteen 1907-32, agent for Lloyd's i London 1907-34 og for Em. Z. Svitzer's bjergnings-Entp. 1907-34. British Vice-Konsul 1909-34. R. af Db. 1928. Kier var medstifter af Lemvig og Omegns Garderforening 1910 og dens formand til sin død 26. februar 1934.

Formand for Handelsforeningen 1911-15.

Laurits Emil Aasted. Født 21. april 1866 i Aalborg, søn af oversergent og våbenmester Christen Larsen Aasted og hustru Inger Marie Knudsen. Gift 15. oktober 1890 i Holstebro med Henriette Marie Gøtsche, f. 7. november 1865 i Holstebro. Aasted havde isenkramforretning i Lemvig fra 1890, først i lejet lokale, fra 1898 i egen ejendom på Torvet. Deltog gennem en lang årrække stærkt i byens offentlige liv, var medlem af byrådet, menighedsrådet og kirkebestyrelsen og formand for Lemvig Bank. Svensk vicekonsul.

Handelsforeningens formand 1915-21. Død 30. september 1948.

Laurits Buch Bechgaard. Født 25. august 1867 i Nygård i Dybe som søn af gdr. Jens Christian Bechgaard (broder til Hans og Carl Bechgaard) og hustru Pouline Christiane Madsen. Gift med Kristine Marie Christensen, datter af købmand N. Christensen, Vestergade. Kom efter sin konfirmation i lære hos sin farbroder Carl Bechgaard og var her en tid sammen med Emil Aasted, der fra 1886 var 1. kommis her. 1888 blev kolonialforretningen her udlejet til L. Kier. I 1898 overtog L. B. Bechgaard den sammen med Chr. Hjortkjær, der 5 år senere udtrådte og begyndte grosserervirksomhed. L. B. Bechgaard, der købte ejendommen af sin farbroder 1925, har været medlem af ligningskommissionen og af bestyrelsen for Vemb-Lemvig-banen, i bankrådet for Lemvig Bank, de sidste år næstformand. I bestyrelsen for Handelsforeningen 1915. Formand 1921-29. Død 5. november 1929.

Peder Pedersen Ørom. Født 15. juni 1878 i Hygum ved Lemvig, søn af fisker L. Pedersen Ørom. Gift med Christa Høj. Uddannet ved handel og blev 1911 selvstændig købmand i Lemvig, hvor han havde forretning i Havnegade. Han blev 1925 indvalgt i Handelsforeningens bestyrelse og blev straks næstformand. Formand 1929-33. Død 15. november 1938.

Svend Aage Kier. Født 24. september 1890 i Lemvig som søn af forannævnte købmand, konsul Lars Kier og hustru. Gift 5. februar i Vilsted med Kirstine Elisabeth Pedersen. Uddannet ved handel, gennemgået - Handels-aftenskolen i Lemvig, Den jydske Handelshøjskole i Århus 1909, Otto Mønsted Ltd., Southall, England 1913-4/8 1914. Næringsbrev som købmand 2. januar 1919, optaget i »Firma L. Kier«. Agent for A/S Em. Svitzer's Bjergnings Entp. siden 1934, agent for Lloyds London 1934-47, British Vice-konsul 1934-47, i bestyrelsen for Den jydske Handelshøjskole i Århus fra 1942 og i bestyrelsen for Den jydske Handelsstands Centralforening 1938-56. Søretsmedlem for Ringkøbing amt siden 1932 og bestyrelsesmedlem i tærskeværksfabrikken »Vestjyden« siden aktieselskabets oprettelse 1. januar 1937.

Formand for Handelsstandsforeningen 1933-42.

Chr. Nielsen Torp. Født 2. marts 1885 i Bøvling Klit, som søn af Niels Nielsen Torp og hustru Karen Knudsen Veje. Gift 1. gang 3. oktober 1909 i Lemvig kirke med Maren Kramer, død 13. februar 1913. Gift 2. gang 20. november 1916 i Vandborg kirke med Gerda Rude. Uddannet som bager og konditor og etableret som sådan 1. maj 1910 i Vestergade i Lemvig, overtog 1. maj 1919 Lemvig Kaffebrænderi. Medlem af menighedsrådet og bestyrelsen for Lemvig Folkebank, Handelsstandsforeningens repræsentant i Lemvig Erhvervsråd.

Formand for Handelsstandsforeningen 1942-46.

Henri Robert Schumann. Født 12. april 1903 i Borup St., Sjælland, søn af bagermester Otto Georg Schumann og hustru Ida Marie Johanne Bursche. Gift 22. april 1928 i Silkeborg kirke med Rigmor Jensen, datter af skræddermester Chr. Jensen, Silkeborg. Handelsuddannelse på tekstilfabrikken »Silkeborg« i Silkeborg 1919-23. Herreekviperingsforretning i Lemvig fra 1. april 1927. Medlem af repræsentantskabet for Lemvig Folkebank A/S, Handelsstandsforeningens repræsentant som valgmand for Jydsk Telefon A/S fra 1944, i bestyrelsen for Foreningen for Herreekviperingshandlere i Danmark 1946-49, medstifter af Lemvig Rotary Klub i 1948. I bestyrelsen for Handelsstandsforeningen fra 1941. Formand 1946-58. Død 21. marts 1963.
1958. Død 21. marts 1963.

Mogens Aasted. Isenkræmmer, grosserer, konsul, R[1] p.p.; født 23. april 1923 i Lemvig som søn af isenkræmmer H. Emil Aasted (død 1963) og hustru Ina. Gift 15. september 1951 med Ingrid Aa., f.15. februar 1922 i Lemvig, datter af teglværksejer Villemoes. Eks. fra Lemvig skole, Lemvig Handelsskole og Handelshøjskolen i Århus. Medejer af firmaet Emil Aasted, Isenkram en Gros og en Detail, Lemvig, 1950, eneindehaver fra 1963. Svensk vicekonsul 1963, konsul 1974. Bestyrelsesmedlem i A/S SP Radio, Aalborg, Espera A/S, Aalborg, Forsikringsselskabet Topsikring 1975-81, Sailor Radio A/S, Simon Petersen Radio A/S, Aalborg. Formand for Lemvig Handelsstandsforening 1958-71, medlem af bestyrelsen 1958-79, medlem af bestyrelsen for Lemvig Erhvervsråd 1960-71, formand 1970-71, næstformand i Den jydske Handelsstands Centralforening 1966, formand 1968-81, medlem af Provinshandelskammerets bestyrelse fra 1966, næstformand 1968, formand 1969-81, formand for Lemvig Handelsskole fra 1967, medlem af bestyrelserne for handelshøjskolerne i Århus og Aalborg 1969-81. Medlem af Grosserer-Societetets repræsentantskab 1969-72, medlem af bestyrelsen i den danske komité u. Det internationale Handelskammer 1969-78, medlem af partiet Venstres erhvervsudvalg fra 1969, medlem af havnerådet i Århus 1971-81, medlem af Lemvig byråd (Venstre) 1970-74, medlem af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation 1966-74, af kapitalmarkedsrådet 1972-81, af landshavnerådet 1977-81, handels-

Handelsstandsforeningens bestyrelse 1957

Handelsstandsforeningens bestyrelse 1982

kyndigt medlem af Vestre Landsret fra 1966. 1969-81 medlem af bestyrelsen for Creuzbergs fond for Peter P. Hedegaards legat, for Statsaut. revisor Olaf Christian Olsen og Hustrus Mindelegat, for E. R. Rasmussens Fond, Kbhs. Handelsbanks studierejselegat og Andelsbankens Studierejselegat. Formand for Lemvig havneudvalg 1970-74, handelskyndigt medlem fra 1974. Udenl. orden S.N.3.

Otto Henri Schumann. Født den 25. april 1938 i Lemvig, søn af herreekviperingshandler Henri Robert Schumann og hustru Rigmor Jensen. Gift den 10. december 1960 i Helsingør kirke med Bente Pedersen, datter af maskinarbejder Svend Pedersen, Helsingør. Handelsuddannet i Helsingør i 1958, derefter soldat til 1960, som løjtnant af reserven, optaget i firmaet »Schumann's herremagasin« i 1963. Indvalgt i Lemvig byråd på den konservative liste fra 1978-82 og igen fra 1982-1986, formand for havneudvalget fra 1982. Medlem af Handelsstandsforeningens bestyrelse fra 1970, formand siden 1971, i bestyrelsen for handelsskolen siden 1971 og formand fra 1982.

Handelsstandsforeningens bestyrelse 1957:
Fra venstre: Erhvervschef Erik Mølgaard, ekviperingshandler Henri Schumann (formand), materialist Aksel Olsen (kasserer), købmand Henry Smed (næstformand), købmand Jens Rasmussen, skibsmægler Lehmann Jensen.

Handelsstandsforeningens bestyrelse 1982:
Stående fra venstre: Direktør Per Kristensen (sekretær), uddeler Tage Schmidt (kasserer), trikotagehandler Kaj Jørgensen (kontaktmand til reklameudv.). Siddende fra venstre: Herreekviperingshandler Otto Schumann (formand), købmand J.O. Linneberg (medlem).

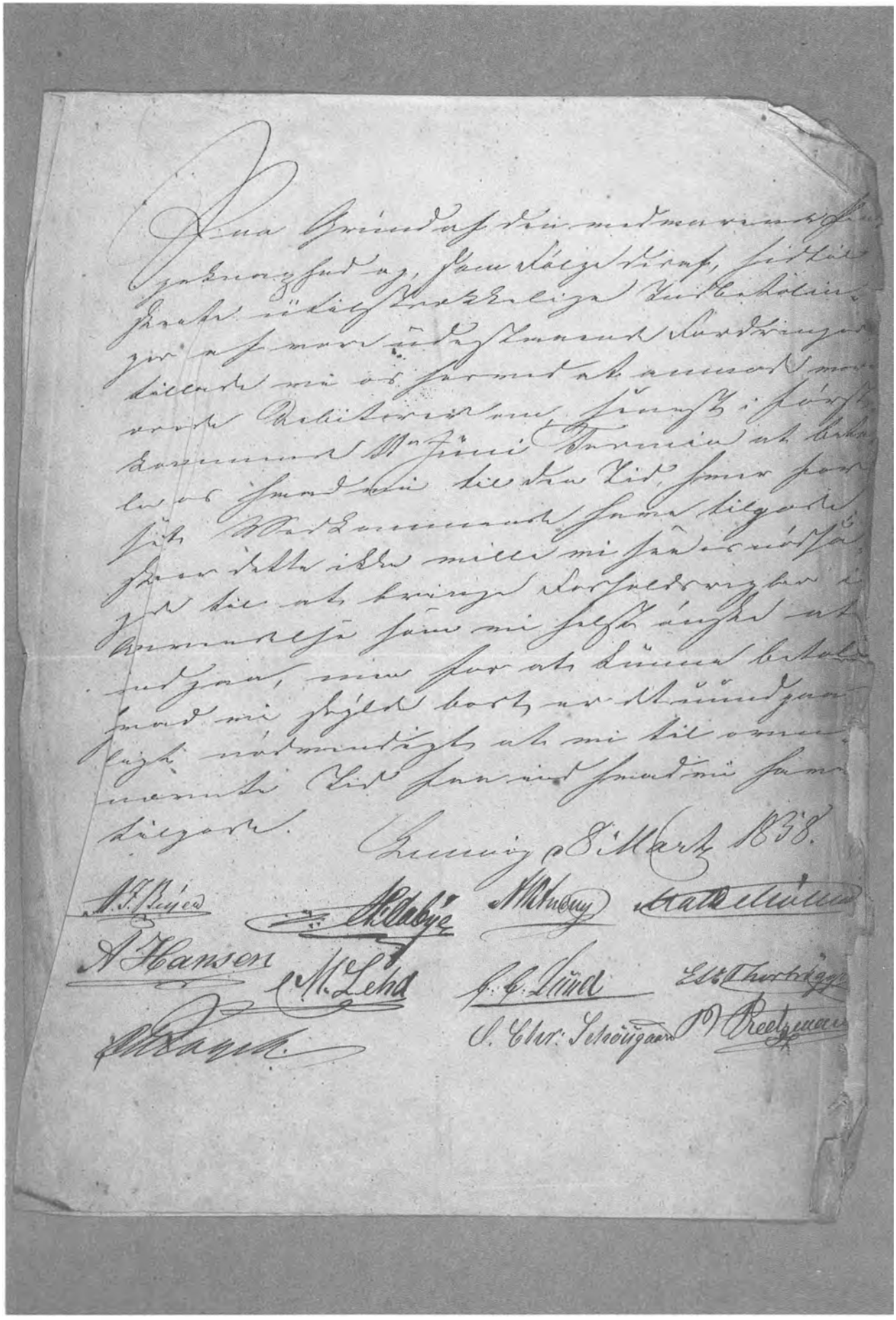

Side fra protokol anno 1838

Lemvig Handelsstandsforening

Foreningen startede i 1857, som nærmere beskrevet på de første sider i bogen, og har i dag 110 medlemmer, som fordeler sig på handlende, erhvervsdrivende, sagfører, revisor m.v.

Efter de gamle vedtægter, som siger:

§ 1. Foreningen er stiftet den 10. april 1857 og bærer navnet »Lemvig Handelsforening«. Det var først i 1932, at navnet blev ændret til Handelsstandsforening.

Foreningen blev i 1880 tilsluttet den Jyske Handelsstands Centralforening og var selv med til oprettelse af denne og derigennem senere til oprettelse af Provinshandelskammeret.

Foreningens formål er:

a) at virke til fremme af handel, skibsfart og industri og dermed forbundne erhverv, såvel i almindelighed, som for Lemvig by i særdeleshed samt varetage medlemmernes interesse og rettigheder.

b) at give unge mennesker af handelsstanden adgang til teoretisk købmandsuddannelse gennem en god handelsskole her i byen.

c) at virke i velædige og hjælpende øjemed overfor foreningens medlemmer og disses efterladte.

Foreningen kører stadig med gamle vedtægter, som sidst er blevet revideret den 12. maj 1948, og de burde nok tages op til revision, men det vigtigste er, at foreningen kører godt, og det gør den.

Det er i dag lykkedes at få så godt som alle handlende med i foreningen, en styrke, at man står sammen om tingene, står sammen om aktiviteter, åbningstider og udsalgs-starter. Når kunderne kommer til Lemvig, kan de handle i alle forretninger, her er ingen gader, der åbner eller lukker før andre eller holder udsalg på helt specielle tidspunkter. Ikke ret mange byer kan i dag præstere samme fodslaw, som medlemmerne i Lemvig Handelsstandsforening.

Arbejdet for medlemmerne er siden 1970 sket på to planer, dels gennem Handelsstandsforeningen, dels gennem foreningens reklameudvalg. Naturligvis diskuteres tingene undervejs, men alligevel har man delt mange af opgaverne. Reklameudvalget tager sig af de mere udadvendte aktiviteter, såsom torvedage, julearrangementer, sommeraktiviteter m.v., medens handelsstandsforeningens bestyrelse tager sig af kontakten til kommunen, faglige organisationer m.m., og gennem Jyske Centralforening og Provinshandelskammeret er med til at arbejde for bedre vilkår for handelen. Foreningen er ikke politisk og ønsker ikke på nogen måde at virke som sådan, men ønsker at varetage handelens interesser på alle de områder, hvor handelen kommer ind i billedet, ikke mindst hvad der sker og skal ske i Lemvigs centrum.

Tilbageblik gennem årene:

Ser vi tilbage gennem årene, ser vi, at foreningen lige fra starten har været meget kraftig inde i byens udvikling, hvilket var meget naturligt, da det dengang var de store købmænd, der satte deres præg på byens udvikling.

På den tid, da foreningen stiftedes, var det ikke almindeligt, at der blev gjort noget for at afhjælpe den vanskelighed, der var ved at færdes på gaden i de mørke aftener og nattetimer. Så en af de første opgaver foreningen påtog sig var at sørge for, at der kom lys på gaden. I foreningens protokol finder man kladden til følgende skrivelse:

Til Byraadet i Lemvig:

Det vil vist være det ærede Byraad bekjendt, at der i de sidste to Vintre er gjort Forsøg af Beboere i flere Gader at faa disse oplyst med Petroleum. Det har været et længe følt Savn, da det undertiden er ligefrem farligt at færdes på de smalle Gader i mørke Efteraars- og Vinteraftener. Forsøget er gjort med at udhænge Brandlygter med Petroleumsbeholdere, men dette har ikke været hensigtsmæssigt, fordi Lygterne ikke kunne brænde uden i aldeles stille og godt Vejrligt. Undertegnede Flertal af Beboerne i Vestergade tillader sig derfor at fremkomme med et Andragende til det ærede Byraad om at få dette længe følte Savn, ved Byraadets velvillige Bistand afhjulpet.

Flertallet af Beboerne har forenet sig om at skaffe Midler tilveie til Anskaffelse af 10 Stykker tidssvarende Petroleums Gadelygter, der er tænkt at skulle anbringes på Pæle. Dette Foretagende antages at ville koste ca. 110 Rdl., naar Lygten 5326, som medfølgende Tegning udviser, vælges. Da Tegnede Midler langt fra er tilstrækkelig til at vi kunde få de 10 Stykker Lygter anskaffede, som ville være aldeles nødvendig til Gadens Oplysning, have vi troet, at det ville være rigtigt, da det jo er i den heele Kommunes Interesse, at henvende os til Byraadet med dette Andragende om, at Byraadet af Kæmnerkassen ville bevillige Midler til Anskaffelsen af 5 Lygter, imod at Vestergades beboere anskaffer de andre 5 Lygter ved frivillige Bidrag og paatager sig at holde samtlige 10 Lygter med Belysning og Pudsning, saalænge vi derom kunne blive enige, uden Udgift for Kommunen. Alle Lygter overgaar straks til Kommunens Eie og skal være under sammes Tilsyn, dog saaledes at de 10 anskaffede Lygter ikke uden Beboernes Samtykke maa henflyttes til Brug andre Steder i Byen.

Dette Andragende tillader vi undertegnede Beboere i Vestergade at henstille til det ærede Byraads Overveielse, og udbeder vi os sammes behagelige Svar snarest muligt.

Muligt kan dette bidrage til, at Beboerne af andre Gader kunde følge Exemplet, og ville Byen således om faa Aar paa en billig Maade være forsynet med Lygter over det Heele.

Lemvig, den 23. November 1870.

Allerede 2 dage efter kom sagen til behandling i byrådet, og her tog man velvilligt på den, idet man indså, at her var en opgave, der burde løses snarest og i indeværende efterår.

Fortegnelse over Handelsforeningens Medlemmer fra dens Stiftelse i April 1857, til Udgangen af Aaret 1870

1857	Anmærkning	1858	Anmærkning
J C Aabye		J C Aabye	
A W Andrup		A W Andrup	
A J Bayer		A J Bayer	
Finnerup	død i October	Th Gjerulff	
Th Gjerulff		C M Foget	
C M Foget		A Hansen	
A Hansen		F Hestboch	
F Hestboch		A Krogh	
A Krogh		M Lehd	28 Aug. død i October
M Lehd		C C Lund	
C C Lund		Möller	
P Madsen	udmeldt af A.	P Pretzmann	udmeldt i Novb. senere død
M Möller		H C Schou	
Musmann	udmeldt af Forenings modtaget Andsf. 25 Rd	O C Schougaard	udmeldt i Decbr. modtaget Andsfitt.
D W Petersen	bortreist, senere død	E Thörbrögger	
Pretzmann		F Wolgefardt	udmeldt i Mai
H C Schou			
O C Schougaard		16 Medlemmer	
E Thörbrögger			
F Wohlgefardt			
20 Medlemmer			

Side fra protokol anno 1857

Handelsstandsforeningen forærer Lemvig Handelsskole en check på kr. 10.000,-

Til at bestyre dette første belysningsvæsen skulle der være et udvalg, bestående af 2 medlemmer af Handelsforeningen og 2 mand fra byrådet. Vestergade blev altså et lysende eksempel for hele byen, ja, hvem ved? måske længere ud. Holstebro fik først 4 år senere sin første belysning. Mønt-, mål- og vægtændringen betød mange møder i foreningen. I januar 1862 vedtog man at gå over til udelukkende at bruge den nye handelsvægt, hvor 1 pund ikke længere var 32 lod, men 100 kvint, og at man ikke længere måtte bruge betegnelsen lispund for 16 pund eller skippund for 20 lispund. Alle disse nye betegnelser voldte store problemer for handelen. I 1873 kom der den nye møntlov, der afskaffede daler, mark og skilling, og man blev i foreningen enige om at gå over til den nye kronemønt fra nytår 1875.

I 1894 fik man udvirket, at Holstebro Telefonselskab købte en ejendom i Vestergade, og der kom telefon til byen, og i 1898, da der var optræk til, at nabobyerne ville få statstelefon, fik Handelsforeningen udvirket, at også Lemvig kom med i denne ordning.

I begyndelsen af 1914 vedtog man at oprette »Lemvig Handelsforenings Understøttelsesfond«, og et udkast til fundatsen blev vedtaget på et møde den 28. januar. Det blev overladt til bestyrelsen at sørge for kgl. konfirmation af fundatsen, og efter nogle gange frem og tilbage til ministeriet blev den godkendt, men først den 22. marts 1917. Her valgtes konsul Kier til formand og løjtnant L. B. Bechgaard til kasserer. Herefter havde så Understøttelsesforeningen sit eget regnskab og bestyrelse.

I 1935 forsøgte man at få flyttet redningsvæsenets kontor tilbage til Lemvig. Konsul Anton Andersen havde gennem 40 år ledet redningsvæsenet fra Lemvig, men ved sin død i 1909 blev kontoret flyttet til Skagen, hvad der voldte stor fortrydelse og skuffelse i byen. I 1928 blev det igen flyttet, dennegang til København, og nu kom så forlydende om, at det skulle flyttes. Lemvig Handelsforening slog sig sammen med byens andre foreninger i et arbejde på at få kontoret tilbage hertil, men det var desværre spildte kræfter . . . det lykkedes ikke.

I 1931 begyndte man at snakke om juleudsmykning, det var dog for sent at få startet op i dette år, og bestyrelsen fik pålagt at komme med et oplæg til næste år. På et bestyrelsesmøde 4. oktober 1932 vedtog man at rette henvendelse til 7 andre foreninger om at deltage i et møde på Industrihotellet for at drøfte sagen. Der blev nedsat et udvalg, hvor Handelsforeningen ydede et beløb på 400,- kr. på betingelse af, at de andre foreninger ville yde et passende bidrag. I dag er Handelsstandsforeningen alene om at påtage sig dette job, dog med velvillig hjælp fra Lemvig Elforsyning.

Flyvepladsen i Rom, som tyskerne anlagde i begyndelsen af krigen, forsøgte man at få bevaret. Den 14. oktober 1943 indkaldte man repræsentanter fra Borger-, Håndværker- og Industriforeningen samt Turistforeningen til et møde desangående. Man mente,

at en lufthavn ville have sin betydning netop på denne plads, og man enedes om at sende en deputation til København. Man fik en snak med trafikministeren og fik en sludder for en sladder, uden at man kunne komme videre med sagen, og man måtte endvidere se efter krigen, at hele området blev fjernet, dog kan man i dag glæde sig over, at der på samme område nu er etableret en flyveplads for mindre maskiner.

I 1931 kom der tanker om at få indrettet en eksportstald i Lemvig, og Handelsforeningen nedsatte et udvalg bestående af Fr. Brechling, P. Pedersen og S. A. Kier til at arbejde med sagen. Det, sammen med forsøget på at oprette en eksportrute til England, lykkedes ikke i første omgang. I 1939 kom sagen igen frem om en samlestald, og man indbød repræsentanter fra landbokredse og byrådet til et møde, som blev holdt 6. maj, hvor alle gik ind for at undersøge mulighederne for at få det gennemført. Der skulle dog gå nogle år, inden det lykkedes at få tegnet aktier nok, og først den 17. juni 1943 blev der holdt stiftende generalforsamling, og man fik bygget en bygning oppe ved stationen, som stod færdig den 9. december samme år.

I første del af 40'erne kom det frem, at der skulle bygges et nyt posthus til afløsning af det gamle i Vejbelsgade, hvor pladsforholdene efterhånden var blevet for trange. Generaldirektoratet havde en tid forhandlet med byrådet om en ny grund på et for byens forretningsliv velbeliggende sted og havde fået anvist en placering i Ågade og Vestergade ved havnepladsen. Da dette blev kendt for Handelsforeningen, fandt man anledning til at gribe ind. Af de 2 foreslåede pladser fandt man den i Vestergade for den bedste, men man ville gerne pege på en helt anden placering, nemlig på hjørnet af den nye påtænkte vej, der skulle føres igennem købmand I. M. Christensen's eng syd for hans gård i Vestergade. Man konfererede med byrådet og med ejeren, og derefter lod man udarbejde et kort med det nye projekt indtegnet og den ønskede plads for posthuset indtegnet. Dette blev den 5. april 1945 indsendt til generaldirektoratet med ønske om at få en konference med postvæsenet.

Det lykkedes, postvæsenet gik ind for placeringen, og i oktober 1951 var det nye, smukke og velindrettede posthus færdigt og blev taget i brug. Hermed kom Lemvig postalt på højde, ja, endda forud for tiden, og alle glædede sig over resultatet.

I forbindelse med gadegennembruddet fra Vestergade og ned til det nye posthus, lykkedes det ved forhandling med byrådet, at få pladsen på Engen udlagt til parkeringsplads. Et efter forholdene meget stort område, som ved et slag gjorde Lemvig til en nem by at komme kørende til, da denne plads i mange år dækkede behovet for parkeringspladser, selv på de store dage, hvor oplandskunderne i stor målestok søgte til byen.

I de senere år har der været mange vigtige sager, som har optaget foreningen. Da forslag om nedlæggelse af Lemvig politikreds som selvstændig, protesterede

Handelsstandsforeningens bestyrelse lægger blomster på tidligere formænds grave

Handelsstandsforeningen har skænket Lemvig kommune nogle træer, som her plantes i Andrupsgade

Handelsstandsforeningen afholder jubilæumsreception på Industrihotellet lørdag den 17. april 1982

Handelsstandsforeningen meget kraftigt imod det, gennem Provinshandelskammeret og direkte til justitsministeren, og man rejste også over og fik foretræde for retsudvalget, men desværre hjalp det ikke noget, politikredsen blev underlagt Holstebro, og stationen blev kun bemandet i dagtimerne, hvilket de senere år har ført til mange forsøg fra foreningens side, for en bedre bemanding og særdeles bemanding i aften- og nattetimerne.

Toldkammeret blev også nedlagt og underlagt Holstebro, og her hjalp foreningens protester ikke stort. Man var inde i en tid, hvor det var centraliseringen, der dominerede, desværre til ugunst for de mindre købstæder, som i disse år fik frataget mange gamle rettigheder.

Åbningstiderne har i alle år været en af de ting, som foreningen skulle være sammen om, med den kortere arbejdstid har man gradvis taget noget af dagens længde. Først gik man fra at åbne kl. 08.00 over til i 1958 at åbne kl. 09.00, og først i 1960'erne fra lørdag kl. 13.00 til kl. 12.00. I 1973 blev det endda på et møde vedtaget, at man forsøgsmæssig ville lukke om lørdagen, men bestyrelsen ville kun være med, hvis nabobyerne Struer og Holstebro også indførte lørdagslukning, hvilket ikke blev til noget.

Med den forøgede turisttilstrømning til Lemvigegnen fra begyndelsen af 70'erne, hvor feriecentret blev bygget på Vinkelhage, har foreningen satset meget på at gøre forholdene bedre for handelen.

I 1971 fik man den første gågade i Vestergade, og i 1981 blev Østergade midlertidig lukket for trafik, i en forsøgsordning. Foreningen har plantet mange nye træer i bycentrum og har lavet en særskilt beplantningsfond til fordel for »at gøre Lemvig grønnere«. Beløbet, ca. 35.000.- kr., blev indsamlet ved et stort bingo-spil i Limfjordshallen.

Handelsstandsforeningens 125 års jubilæum blev fejret på behørig vis. Grundet påsken, blev festlighederne udskudt en uge.

Tirsdag den 13. april blev der lagt ud med åbent hus på Lemvig Handelsskole, der i 1891 startede på foreningens initiativ, og kørte i dennes regi, indtil man gik over til en selvejende institution, dog med 4 valgte medlemmer til bestyrelsen fra foreningen. Foreningen overrakte handelsskolen en check på kr. 10.000 (billedet). Onsdag-torsdag var der forskellig underholdning i byen. Fredag plantede foreningen træer i Andrupsgade (billedet). Lørdag startede selve jubilæumsdagen. Kl. 9 var man på kirkegården, hvor der blev lagt blomster på tidligere formænds grave (billedet). Kl. 11-13 blev der afholdt reception på Industrihotellet, hvor foreningen modtog en masse gaver i anledningen af de 125 år. Man havde fra foreningens side ønsket sig pengegaver til et jubilæumsfond, og det blev til ikke mindre end ca. kr. 30.000. Ved receptionen overrakte formanden et gratis ophold i Blue Lake, USA, til en ung musikstuderende samt 1.000 kr. til lommepenge. Kl. 18.00 afholdt man jubilæumsmiddag for foreningens

Landboforeningen og Handelsstandsforeningen mødes her til en tovtrækningsdyst ved dyrskuet 1981

medlemmer og indbudte gæster. Amatørorkesteret spillede ved ankomsten, og der var forskellig underholdning i aftenens løb. Et vellykket jubilæum.
I 1875 blev der af handelens folk nedsat en arbejdsgruppe, der skulle forsøge at få oprettet en handelsskole i Lemvig. Gruppens opgave lød som følger: »Hvorledes bør man optræde og desuden forebygge Handelselevernes alt for store lyst til Spil og de dermed følgende Udskeielser til langt ud på Natten«.

Lemvig Handelsforening bevilgede kr. 100,- til løsning af opgaven, men der skulle gå en rum tid, før skolen blev en realitet. Først den 6. oktober 1891 kunne undervisningen starte.

Se nærmere omtale under Lemvig Handelsskole.

Lemvig Handelsstandsforening og Lemvig havn har altid naturligt hørt sammen. Lemvig havn og foreningen blev begge stiftet i 1857. Kimen til havnen blev lagt, da byrådet i 1845 bad kanalhavne og fyringsinspektør C. A. Leth om et forslag til, hvordan en havn mest hensigtsmæssig kunne indrettes. I 1846 var tegningerne klar, men det voldte vanskeligheder at få rejst de 12.000 rigsdaler, man mente havneværkerne ville koste, og sagen blev stillet i bero, måske på grund af krigen 1848. Da sagen havde ligget i 3 år, og det stadig ikke var lykkedes, brast tålmodigheden, og i samme år dannede 28 private et aktielselskab, som opførte en havnebro på 120 alen lang, 6 alen bred og 1½ alen høj. Da ministeriet året efter godkendte en havnetegning og godkendte optagelsen af et lån på 18.000 rigsdaler, kom aktieselskabet i klemme. Man ville ikke af med den nye bro, da den var en god forretning, men man var alligevel tvunget til det. Derefter startede arbejdet, og havnen var færdigbygget i 1857. Der kom nu gang i sejladsen på Lemvig, og på handelsforeningens initiativ indsattes i 1859 dampskibet »Ålborg« på ruten København-Limfjorden og senere S/S Fylle med endestation i Lemvig.

I 1871 lånte Handelsforeningen havnerådet et beløb på 311 rigsdaler og 4 mark og 6 skilling til udbygning af nye bolværker, som medførte en yderligere stigning i trafikken på havnen. Handelen blomstrede, og der gik ikke mange år, inden man igen talte om en udvidelse.

I 1913 bad byrådet foreningen om at vælge en repræsentant til havneudvalget, og man valgte konsul L. Kier til pladsen.

I begyndelsen af dette århundrede fik Lemvig sin spæde start som fiskerihavn. Allerede i 1906 var flåden vokset til 35 kuttere, som jævnligt benyttede havnen. Udviklingen medførte behov for yderligere en udvidelse i 1907. Forinden var beddingen blevet bygget i 1904-05, og der blev opført et isværk i 1919.

I 1921 kom meddelelse om, at DFDS indstillede sejladsen på Lemvig. Handelsstanden kviede sig ved denne beslutning, og man enedes om at gøre et forsøg på at bevare ruten. Der blev sendt 2 mand til København for at forsøge at påvirke selskabets direktion. Der kom ikke noget ud af det, og foreningen optog forhandling med skibsreder Laur. Hedå, som ejede M/S Mathilte. Når dette skib gik i rutefart til København, tilsagde man Hedå al mulig støtte ved fortrinsvis at hjemtage sine varer med ham, når han blot ville holde samme takster, som man havde betalt til DFDS. L. Hedå bibeholdt ruten, til han i 1946 overdrog den til andre, og siden blev ruten besejlet med forskellige skibe og ejere, sidst af DFDS, som indstillede ruten i 1956.

Under krigen forfaldt havnen, da det var vanskeligt med vedligeholdelsen, og i 1943 måtte man betegne forholdene som værende under al kritik. Foreningen besluttede, at formanden og skibsmægler Lehmann Jensen, som netop var blevet medlem af havneudvalget for foreningen, skulle sætte sig i forbindelse med borgmesteren for at få udvirket en snarlig forbedring af forholdene. Næste år kunne der da meddeles, at så snart der kunne fås materialer, ville den gamle havn blive gjort i stand og det nye havneterræn hævet ved påfyldning.

I 1945 besluttede en kreds af fiskere og forretningsfolk i byen, sammen med nogle af oplandets beboere, at danne et aktieselskab og bygge et isværk, som siden er blevet udvidet.

I 1913 bad byrådet Handelsforeningen om at vælge et medlem til havneudvalget. Den første var konsul L. Kier, som blev afløst i 1917 af konsul Emil Aasted, der sad til 1921, fra 1921 til 1933 sad fabrikant L. B. Bechgaard i udvalget, og fra 1933 til 1943 var det isenkræmmer Heinrich Aasted, der var foreningens repræsentant. Fra 1943 og til 1974 var det skibsmægler Lehmann Jensen, der bestred posten og blev afløst af konsul Mogens Aasted, der var foreningens repræsentant fra 1974 til 1982, hvor de politiske forhold gjorde, at foreningen måtte afgive sin repræsentation til Socialdemokratiet.

Foreningen er dog fortsat repræsenteret, idet formanden Otto Schumann sidder som formand for havneudvalget (valgt af de konservative i byrådet). Medlem siden 1978.

Otto Schumann

MORTEN BERG
* 1857 - 1940

Mange vil sikkert nikke genkendende til denne mand og hans tromme.

Morten Berg var delvis ansat af Lemvig Kommune til at gå rundt i byen for at publicere offentlige, praktiske bekendtgørelser.

Det kunne bl.a. være, hvis man lukkede for vandet i en bydel.

Det fortælles, at folk i stationskvarteret kunne risikere at få lukket for vandet, inden Morten Berg nåede at bekendtgøre det.

Også private brugte Morten Berg, ofte som annonceformidler.

Det fortælles, at han på træk kunne have en hest, og at han bekendtgjorde, at der dagen efter kunne købes billigt hestekød hos slagteren.

Bemærk! Morten Berg er født samme år, som Handelsstandsforeningen startede sit virke.

Trommeslager Morten Berg

Lemvig Handelsstandsforenings reklameudvalg

Lemvig Handelsstandsforening har i mange år nedsat forskellige udvalg, alt efter behov. Eksempelvis sommerudvalg og detailudvalg, der arbejdede med opstilling af blomsterkummer, reklamebrochure, ophæng af flag m.m. Et juleudvalg, der ordnede julelotteri, juletog, nisseoptog, julebelysning m.m. Der var også startet en gågadeforening i 1970, da Vestergade blev gågade. Den skabte en del uro hos flere handlende udenfor gågaden, og for at samle byens handlende igen afholdt man følgende møde.

Handelsstandsforeningen afholdt bestyrelsesmøde fredag den 10. september 1971 på Jespersens Hotel.

Til stede ved mødet var O. Schumann (formand), M. Aasted, Lehmann Jensen, Hilbert Sørensen og H.H. Klingenberg.

Otto Schumann bød velkommen til mødet og foreslog, at man i stedet for de forskellige udvalg dannede et propaganda-udvalg, som skulle køre hele årets aktiviteter. Til dette udvalg foreslogedes følgende: Charles Madsen, Axel Houe, Kaj Jørgensen, H. Matthesen, Steen Nielsen (Sportsmagasinet), Hilbert Sørensen og Børge Poulsen, Kaj Jørgensen (udvalgsformand).

Det nye Propaganda-udvalg afholdt møde den 20. september 1971 på Industrihotellet.

Til stede ved mødet var O. Schumann, H. Matthesen, Steen Nielsen, Børge Poulsen, Kaj Jørgensen og H.H. Klingenberg.

Man drøftede julearrangementer, herunder julelotteri og vedtog at Amatørorkestret skulle kontaktes for at få dem til at spille lørdag og søndag, den 18. og 19. december. Man ville sætte sig i forbindelse med Vittrups Dyrepark og forespørge, om de ville komme med nogle dyr, evt. en elefant. Man foreslog, at en julenisse skulle komme sejlende ind til havnen med en marinekutter fra hjemmeværnet den 19. december kl. 15.30. Man ville forsøge at få en børnekarrusel opstillet et sted i byen. Næste møde blev fastsat til mandag den 27. september kl. 10.00 på Industrihotellet.

Reklameudvalgets bestyrelse:

1972 Propaganda-udvalget bestod af: Kaj Jørgensen (formand), Axel Houe, Jørn Gadgaard, Steen Nielsen, H. Matthesen og Carsten Honoré.
De fik bl.a. til opgave at lave en turistavis til den kommende turistsæson, som blev betalt ved annoncer. Juleaktiviteterne kostede 43.561,00 kr.

1973 Propaganda-udvalget skiftede navn til Reklameudvalget, og det bestod af Jørgen Kloch (formand), Finn Davidsen (kasserer), Steffen Nygård og Svend Olsen.
Aktiviteterne i årets løb blev betalt af medlemmerne i hvert kvartal. Juleaktiviteterne kostede 54.621,00 kr.

1974 Reklameudvalgets bestyrelse: Jørgen Kloch (formand), Steffen Nygaard (kasserer), Jørn Gadgaard, Axel Houe, L. Husted Kristiansen.
Aktiviteter som i 1973, juleaktiviteterne kostede 52.941,oo kr.

1975 Normann Andersen (formand), V. Frost Jensen (kasserer), Jørgen Mygind-Mortensen (sekretær), Jørn Gadgaard, L. Husted Kristiansen.
Aktiviteter som i 1974, juleaktiviteterne kostede 49.443,00 kr.

1976 Normann Andersen (formand), V. Frost Jensen kasserer, Jørgen Mygind-Mortensen (sekretær), L. Husted Kristiansen, Jørn Gadgaard.
I 1976 blev Lemvig årets by, og man udvidede aktiviteterne i byen. Derfor blev man nød til at forhøje medlemskontingenten til reklameudvalget, og man fik fastsat et fast kontingent om året pr. medlem, så der kunne laves et budget. Årets aktiviteter i kr. 136,750,00 kr.

1977 Freddy Suusgaard (formand), Simon Jørgensen (kasserer), Børge Gråe Jørgensen (sekretær), Tage Schmidt.
Årets aktiviteter i kr. 134.296,00 kr.

1978 Freddy Suusgaard (formand), Simon Jørgensen (kasserer), Grethe Andersen (sekretær), Tage Schmidt.
Årets aktiviteter i kr. 134.385,00 kr.

1979 Kaj Jørgensen (formand), Kaj Svenningsen, som afløses af Leif Clausen (kasserer), Poul Mortensen (sekretær), Tage Schmidt (kontaktmand), Benny Vejlby (konsulent).
Årets aktiviteter samt nyindkøb af flag og julegran kr. 208.454,00 kr.

1980 Kaj Jørgensen (formand), Gunnar Brun (kasserer), Poul Mortensen (sekretær) Tage Schmidt (kontaktmand), Benny Vejlby (konsulent).
Årets aktiviteter i kr. 162.357,00 kr.

1981 Kaj Jørgensen (formand), Elly Nielsen (kasserer), Poul Mortensen (sekretær), Steen Nielsen (kontaktmand), Benny Vejlby (konsulent).
Årets aktiviteter i kr. 105.048,00 kr.

1982 Kaj Jørgensen (formand), Elly Nielsen (kasserer), Orla Jensen (sekretær) Steen Nielsen (kontaktmand), Benny Vejlby (konsulent).
Budget for året 116.000,00 + 30.000,00 = 146.000,00 kr.

Reklameudvalgets bestyrelse 1982

En gennemgang af de aktiviteter, reklameudvalget arbejdede med i årets løb 1982:

1.	18. januar	Udsalg kl. 9.00.
2.	20. februar	Fastelavn, tøndeslagning på Torvet.
3.	3. marts	Generalforsamling i Handelsstandsforeningen.
4.	19.-20. marts	Seddelmarked 20, 50, 100 kr. osv.
5.	25. marts	Besøg B&O.
6.	30. marts	Jubilæumsudsmykning påsat forretningernes vinduer.
7.	3. april	Flag + byvåben hængt op over gaderne.
8.	5.-7. april	Påsketilbud med gratis balloner til børnene.
9.	13. april	Handelsskolen, åbent hus.
10.	14.-15. april	Gamle film fra Lemvig fremvist i Nordvestbank.
11.	16. april	Plantning af træer i Andrupsgade, skænket af Handelsstandsforeningen.
12.	17. april	Reception og jubilæumsfestmiddag, FDF og Amatørorkestret spillede.
13.	24. april	Cirkus Schumann. Købte 2 forestillinger kl. 14-17. Kæmpe gaveshow 2x125 gaver.
14.	4. maj	Medlemsmøde i reklameudvalget.
15.	6. maj	Varme hveder og kaffe på Torvet ved CF.
16.	22. maj	Lakridsspisning på Torvet.
17.	19. juni	3 timers udsalg lørdag.
18.	19. juli	Udsalg kl. 8.00.
19.	5. august	Torvedag anno 1857.
20.	16.-18. sept.	Høsttilbud, høstvogn, varme vafler ved CF, og FDF spillede.
21.	18.-31. okt.	Køb dansk kampagne + tegnekonkurrence for børn.
22.	4. nov.	Medlemsmøde i reklameudvalget.
23.	6. nov.	3 timers udsalg.
24.	15.-27. nov.	Juleudsmykning påsat forretningernes vinduer.
25.	15.-27. nov.	Gadeudsmykning, gran, hjerter og kræmmerhuse hængt op over gaderne.
26.	26. nov.	Julemanden går rundt i byen og deler flødekarameller ud til børnene.
27.	13.-19. dec.	Jul som i gamle dage på museet, udskænkning af mjød m.m.
28.	17.-23. dec.	Julemanden går rundt i byen.
29.	19. dec.	Juleskibet kommer sejlende ind i havnen med julemanden, som derefter bliver kørt op i byen i hestevogn, musik af FDF.
30.		Vi har afholdt 18 bestyrelsesmøder i reklameudvalget og 4 ERFA-møder, hvori byerne Ikast, Hobro, Varde og Lemvig deltog.

Klovnen fra Cirkus Schumann deler 2x125 gaver ud

Arbejdsopgaverne i reklameudvalgene i de 11 år, det har eksisteret, har været mangfoldig. Eksempelvis kan nævnes: Modeshow, bankospil, solistarrangementer, grillstegning, charabanckørsel, blomsterkummer, pinsekaffebord, varme hveder, suppe på Torvet ved CF, bilstreamer og klistermærker, sommeravis, fastelavn -slå katten af tønden, turistfestival med underholdning, torvedage, påsketilbud og -dekoration, sommerudsmykning på forretningernes vinduer og flag over gaderne, børneshow, lavpristilbud, dalermarked, 98 øres tilbud, seddeltilbud, tilflytterfest, juletog, juleskib, museumsarrangementer og meget mere.

Kaj Jørgensen

Formanden for reklameudvalget på vej til torvedag

Fra børnedyrskuet ses to af udstillerne

Fra torvedag anno 1857, hvor de handlende er klædt på i tidens stil

Her ses flere handlende, som havde skiftet til 1857 moden

Et kig ud over publikum, som var klædt på til årstiden

Onsdags-Klubben og Lemvig Apotek var også repræsenteret

Mange børn fik en gratis køretur med hestevogn

Slagterne var i jubilæumshumør og solgte en halv tons spegepølser

Der var også mulighed for at købe frisk brød fra bageren

Folkedansere underholdt på Torvet

Rideklubben »Baldur« gav opvisning på deres ponyer

Fotografen i sit atelier med gamle billeder af Lemvig

Tuborg uddelte gratis smagsprøver hele dagen

Møbelpolsteren igang med at polstre en gammel divan

Her lægges sidste hånd på boden, inden der åbnes

Værs'go - to ristede med brød

Ulden spindes til publikums store interesse

Det er ikke let at være dekoratør, når der er udsalg i Lemvig

Så er det lige før, dørene åbnes, og det hele går løs

Prinsens Livregiment, Viborg, giver koncert i Vestergade

Julemanden kommer ind i Lemvig havn med juleskibet

Julemanden deler godter ud i Gågaden

Lirekassemanden og hans kone spiller i byen

Køb dansk med underholdning på Torvet

Spillemænd underholder på Torvet til høstmarked

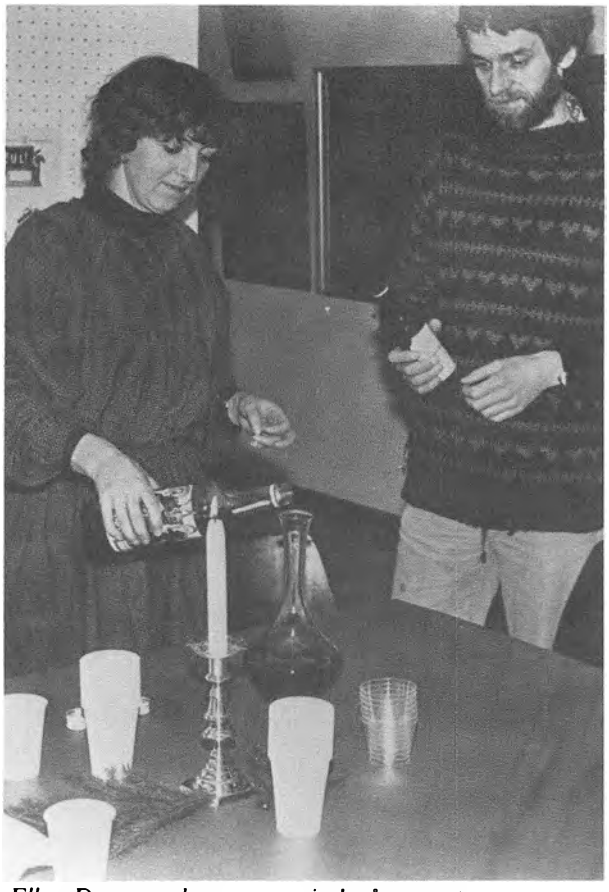

Ellen Damgaard serverer mjød på museet

Kaffebord i Østergade

Lemvig Civilforsvar serverer kaffe i Østergade ved gågadeindvielsen

Fastelavn på Torvet med tøndeslagning

Irske folkedansere underholder på Torvet

Berea College Country Dancers spiller på Torvet

Køb Dansk med underholdning på Torvet

Poul Vittrup, Havnstrup Dyrepark, med tigeren Anja

Fra VM i lakridsspisning uddeles her flere kilometer lakrids

Her serveres varme vafler til byens handlende

Lemvig Handelsskole

I 1875 blev der af handelens folk nedsat en arbejdsgruppe, der skulle forsøge at få oprettet en handelsskole i Lemvig. Gruppens opgave lød som følger: »Hvorledes bør man optræde og desuden forebygge Handelselevernes alt for store lyst til Spil og de dermed følgende Udskeielser til langt ud på Natten«.

Lemvig Handelsforening bevilgede kr. 100,- til løsning af opgaven, men der skulle gå en rum tid, før skolen blev en realitet. Først den 6. oktober 1891 kunne undervisningen starte.

Overlærer Schou blev leder af skolen, der startede med 8 elever. Der var tale om aftenundervisning, og den kommunale skole blev hjemsted for undervisningen. Det første år kostede driften kr. 219,75. Heraf betalte eleverne hver 1,50 kr. pr. måned.

I 1895 fik skolen for første gang statstilskud til driften. I 1895 blev driften indstillet p.g.a. manglende tilslutning, for atter at starte et par år senere.

Handelsskolens undervisning fra starten og frem til ca. 1960 koncentrerede sig om at give de unge, der var gået ind i et læreforhold, den obligatoriske undervisning. Undervisningen foregik i alle årene i kommunale lokaler og var aftenundervisning 3 à 4 aftener om ugen efter en lang arbejdsdag.

Lemvig Handelsforening, senere Lemvig Handelsstandsforening, stod for driften af skolen. Omkring 1960 blev der hvert år indgået ca. 130 læreforhold om året, og da eleverne gik på skolen i 3 sæsoner fra september til april, var der en ikke ringe aktivitet.

I 1964 kom der en ny lov om lærlingeundervisning. Undervisningen skulle finde sted i arbejdstiden. Sammen med loven, der kom i centraliseringsepoken, blev der stillet spørgsmål ved, om Lemvig Handelsskole kunne fortsætte. Også Struer Handelsskole var i farezonen. Takket være en samlet aktion fra de to byers handelsstandsforeninger lykkedes det at bevare handelsskoleundervisningen i såvel Lemvig som Struer. I parantes skal her bemærkes, at Lemvig tekniske skole blev offer for loven fra 1964. Den selvejende institution Lemvig-Struer Handelsskole så dagens lys i 1965. Samtidig ophørte skolen med at være drevet af handelsstandsforeningen, men denne fik dog hovedindflydelsen i den nye institutions bestyrelse.

Ved overgangen til dagundervisning måtte skolen have sine egne lokaler, og der skulle ansættes en fuldtidsleder. Den 1. juli 1965 blev Harry Mæng, der havde været timelærer siden 1957, ansat som forstander. Den 14. oktober samme år købte handelsskolen den tidligere Tekniske skole.

Lemvig/Struer Handelsskole blev opløst i 1970, hvor det viste sig, at der var grundlag for en bæredygtig skole i begge byer. Den selvejende institution, Lemvig Handelsskole, fik i 1970 en ny aktivitet, idet det etårige kursus til Handelseksamen blev påbegyndt. Aftenundervisning for andre befolkningskategorier var allerede påbegyndt i 1966.

Lemvig Tekniske Skole fra 1920'erne

Lemvig Handelsskole set fra Vasen 1982

I 1975 var lokalerne i Teknisk skole blevet for trange, og da samtidig Lemvig skole stod overfor en udflytning til Lemtorp, lejede handelsskolen sig ind for i 1977 at købe en del af skolekomplekset i Vasen.

Pr. 1. august 1982 fik Lemvig Handelsskole status som handelsgymnasium. Dermed er handelsskolen en fuldt udbygget handelsskole. Følgende aktiviteter finder således sted:

1) Lærlingeundervisning.
2) EFG undervisning indenfor HK området.
3) Kursus til Højere Handelseksamen.
4) Merkonomkursus.
5) Omskolings- og genoptræningskursus.
6) Enkeltfagsundervisning på lærlinge/efg og HH niveau.
7) Bankskole.

I 1982 blev en forbindelsesbygning mellem de to undervisningsfløje indviet, og i skrivende stund er planerne for en yderligere bygningsmæsig udvidelse ved at være færdige.

Skolen har gennem årene været ledet af følgende:

Overlærer C. M. Schou 1891-1903, lærer, senere borgmester N. J. Poulsen 1903-1918, lærer, senere skoleinspektør Ove Kr. Nygaard 1918-1921, lærer, senere skoleinspektør M. Vinderskov 1921-1924, viceskoleinspektør Emil Pedersen 1924-1957, senere skoleinspektør Harald Jensen 1957-1965, Harry Mæng fra 1965.

H. Mæng
forstander

Lemvig og Omegns Erhvervsråd

Repræsentanter for 14 lokale organisationer stiftede den 21. juli 1945 Lemvig Erhvervsråd. De første vedtægter indeholdt i formålsparagraffen bestemmelser om, at rådet skulle »virke til Fremme af Byens Erhvervsliv, yde Støtte til Turistsagen og kulturelt Arbejde, og ved dets Sekretær drive Konsultationsvirksomhed til Gavn for Byens Erhvervsdrivende.«.

Det fremgår heraf, at rådets geografiske virkefelt ved stiftelsen var ret snævert, nemlig Lemvig by. Denne bestemmelse blev dog fortolket ret liberalt, og Erhvervsrådets reelle geografiske virkeområde blev hurtigt udvidet. Efter kommunesammenlægningerne i 1970 blev rådets navn ajourført til »Lemvig og Omegns Erhvervsråd« og virkefeltet omfatter fra dette tidspunkt hele Lemvig kommune samt lejlighedsvis engagement i opgaver uden for kommunen, såfremt dette var af betydning for indkomst og beskæftigelse inden for Lemvig kommunes grænser.

Også arbejdsopgaverne er ændret i tidens løb. I de første år efter stiftelsen var der tale om typiske efterkrigstidsopgaver, f.eks. boligmangel, trafikbetjening og varetildelinger. I takt med at forsyningsmulighederne bedredes, ændredes Erhvervsrådets arbejdsopgaver i retning mod at fremme en industriel udvikling på Lemvig-egnen, og rådet har haft »en hånd med« ved etableringen af adskillige fremstillingsvirksomheder. Som et kuriosum kan nævnes, at protokollen for 5. februar 1952 meddeler, ». . . at medicinalfirmaet Cheminova har indledt forhandlinger med (navn udeladt) om en udnyttelse af saltforekomster her i landet . . .«. Et par år senere, 8. november 1954, meddeltes det, at »Cheminova beskæftiger nu en snes mand . . .«. I dag beskæftiger virksomheden over 520 medarbejdere og har dermed en indkomst- og beskæftigelsesvirkning for lokalsamfundet, som kun kendes ganske få andre steder i landet.

Fra Erhvervsrådets start har det været en opgave at drive »et Kontor, der kaldes Lemvig Erhvervskontor med Undertitlen Turistbureau, . . .«. Den første placering af kontoret var på Torvet, hvor Damernes Magasin senere blev opført. Kontoret blev da forlagt til Ågade 3 i 1958. Efter ca. 3 års forløb blev Skatterådets lokaler på Havnen ledige og kontoret flyttede hertil i 1962. Kontorets arbejdsopgaver krævede med tiden mere plads, og i 1973 kunne man rykke ind i den tidligere Toldbygning, hvor kontoret har til huse i dag.

Laurids Moustgaard
erhvervschef

Lemvig Erhvervskontor/Turistbureaus første kontor på Torvet

Lemvig og Omegns Erhvervsråd og Turistforeningens kontorer i den tidligere Toldbygning 1982

Turistforeningen for Lemvig og Omegn

Turistforeningen for Lemvig og Omegn blev stiftet den 7. juni 1922 efter at en komité på 13 medlemmer havde forberedt sagen. Der var tegnet ca. 170 medlemmer, hvoraf ca. 25 var mødt til den stiftende generalforsamling. Den første bestyrelse bestod af borgmester N.J.Poulsen, redaktør H.Lilholt, fabrikant P.J.Nygaard, boghandler H.Riegels, hotelforpagter A.Steengaard, ostehandler C.Kirkegaard og redaktør Thøger Larsen.

Ifølge vedtægternes §1 var det »Foreningens Formål ... at fremme Turistlivet i Lemvig og Omegn«. Af protokollen fremgår, at foreningen allerede på den stiftende generalforsamling havde nedsat et reklameudvalg, bestående af Thøger Larsen, Riegels og Lilholt, til udarbejdelse af turistbog, kort over byen, plakat samt avertering. Dette udadvendte arbejde påbegyndtes straks, og allerede den 18. juli blev det på et bestyrelsesmøde meddelt, at »Man havde begyndt at reklamere i forskellige Provinsblade: Jyllandsposten, Viborg Stifts Folkeblad, Thisted Amtstidende, Skive Folkeblad, Holstebro Dagblad samt de 4 (!) lokale blade«.

Forslag til en gadeplakat blev godkendt den 1. september 1922, og i midten af februar 1923 var Thøger Larsens manuskript til en turistbog om Lemvig klart.

Foreningens protokol fortæller i stort og småt om den indsats, som Turistforeningens bestyrelse ydede. Desværre foreligger der kun sparsomme oplysninger om resultaterne, d.v.s. om gæsternes antal, overnatningsantal og omsætning, med andre ord om turismens økonomiske betydning for egnen.

60 år senere - 1982 - er turismen til Lemvig-egnen af en noget anden størrelse: En mængde udlændinge på egnen - flest nordmænd og tyskere - plus en del danske gæster. Hotellerne i Lemvig kan forvente ca. 150.000 overnatninger i løbet af 1982, hvilket vil være det største tal nogen sinde. Også på campingpladser og i sommerhuse har der været trængsel.

Disse mange gæster skaber naturligvis et broget gadebillede i byen. Men de skaber afgjort også indkomst og beskæftigelse. Turismen er i dag en økonomisk faktor, ikke blot for de selskaber, som transporterer turisterne, men også for de egne, som modtager turisterne.

Laurids Moustgaard
turistchef

Administrationsbygningen i Rådhusgade 1982

Lemvig kommune

Lemvig, der er beliggende i en dyb dal ved Lem Vig, efter hvilken byen har fået sit navn, er en gammel by, der allerede nævnes i et kongebrev af 1234. Heller ikke for Lemvig vides det imidlertid med sikkerhed, hvornår byen første gang fik sine købstadsprivilegier, men de ældste kendte privilegier er fra 1545, da Christian II gav byen de samme friheder, som de andre nørrejyske byer nød godt af.

I 1300-tallet og de følgende århundreder boede der kun omkring 300 mennesker i Lemvig.

Endnu i 1801 var Lemvig ikke nået op på et højere indbyggertal end 375, men en virkelig fremgangsperiode for byen blev indledt, da Aggerkanalen blev åbnet i 1934. I midten af 1850-erne blev den første havn anlagt, og i 1860 var byens indbyggertal vokset til 1192.

Befolkningstilvæksten i Lemvig by er fortsat helt op til i dag, således at der nu er bosat ca. 7.200 mennesker i byen.

Lemvig kommune omfatter i dag imidlertid ca. 19.800 indbyggere. Den gamle købstad blev i 1966 og 1970 sammenlagt med de omkringliggende sognekommuner til den nuværende Lemvig storkommune. Det drejer sig om følgende sognekommuner, der blev sammenlagt med Lemvig købstad: Nørre Lem, Dybe-Ramme, Tangsø, Fabjerg, Fjaltring-Trans, Gudum, Klinkby, Lomborg-Rom og Nr. Nissum.

Ligesom landets øvrige kommuner er Lemvig kommune af lovgivningsmagten gennem årene blevet pålagt udførelsen af en lang række offentlige serviceydelser overfor kommunens borgere. Kommunen er således i dag en arbejdsplads med over 1.000 ansatte fordelt på sociale institutioner, skoler, vejvæsen, administration o.s.v., og den kommunale »omsætning« (brutto udgifter), som byrådet er ansvarlig for, er nu på næsten ½ milliard kr. Dette fremgår af følgende uddrag fra Lemvig kommunes budget for 1982:

Samlede drifts- og anlægsudgifter 1982, brutto

	Udgifter mill. kr.	Antal ansatte heltid
Byudvikling, bolig og miljø	24,4	18
El, vand, kollektiv trafik	35,7	16
Vejvæsen	14,6	28
Undervisning og kultur	63,7	284
Social- og sundhedsvæsen	266,6	565
Administration m.v.	28,6	127
Renter, afdrag m.v.	16,7	-
I alt	450,3	1.038

P. Dalgaard Frandsen
borgmester

Byrådsmøde fra byrådssalen i Administrationsbygningen 1982

Lemvig politi, 1857-1982

For 125 år siden – år 1857 – var der kun en enkelt politibetjent i Lemvig, den tredje i rækken efter at bystyret i 1841 ansatte den første egentlige politibetjent. Han blev aflønnet af byens kasse, meget kummerligt forøvrigt, hvilket var årsag til hyppige personskifter i stillingen – der klagedes ideligt over, at man ikke kunne leve af den usle løn, og sparsommeligheden blev da også drevet vidt – ses bl.a. deraf, at de skiftende betjente »arvede« forgængerens efterhånden noget malpropre uniform til fortsat brug efter passende vendinger og omsyninger.

Politibetjenten havde mange opgaver – han skulle sammen med vægterne sørge for ordenens opretholdelse, og dertil kom håndhævelse af en lang række forordninger og vedtægter udstedt af især bystyret – regler om torvehandel, butikshandel, renholdelse af gader og veje og naturligvis også efterforskning m.m., når alvorligere forbrydelser fandt sted.

De første politibetjente i byen havde også andre småerhverv – således har flere af dem haft hvervet som byens trommeslager eller »tambur«, der på byens gader »omtrommede« forskellige kundgørelser fra myndighederne.

Et stort område for politiet var også dengang de færdselsmæssige problemer og ulykker – den landværts transport foregik med hestekøretøjer, og løbske forspand, dumdristige og hensynsløse kuske med spiritus i blodet, selebrudte heste m.v. var almindeligheder i de tider og næsten helt op til vor egen tid.

Efterhånden blev opgaverne for mange for en enkelt politimand, og i takt med udviklingen ansattes flere – således bestod politistyrken i Lemvig i 1925 af 3 overbetjente, og under krigen i 1940-45 øgedes styrken til 16 mand ved ordenspolitiet og 3 mand ved kriminalpolitiet. Desuden var der 3 landbetjente.

I 1973 bestod styrken af 10 mand ved ordenspolitiet og 3 mand ved kriminalpolitiet, men dette år gennemførtes en strukturændring – ja, en radikal rationalisering – af hele rigspolitiet i Danmark, og det gik hårdt ud over de mindre byer, hvoraf mange måtte afgive personale til »storstationerne« i de større byer.

I Lemvig blev politimesterembedet nedlagt, og politiet underlagdes politimesteren i Holstebro – samtidig blev politistyrken skåret ned til 6 mand ved ordenspolitiet, senere i 1979 til 5 mand, og 2 mand ved kriminalpolitiet. Der er nu kun en enkelt landbetjent tilbage, nemlig i Thyborøn. Han er også direkte underlagt politimesteren i Holstebro, men hans distrikt passes nu på visse tider af politiet i Lemvig.

Politistationen i Lemvig er nu reduceret til at være en såkaldt dagstation – ved aftenstide og i weekender drejes nøglen, og politiet i Holstebro har til opgave at passe hele det vidtstrakte område under politistationen foruden naturligvis Lemvig by.

Den nye ordning er beklaget af mange, der mener, at Lemvig nu er uden tilstrækkelig politimæssig dækning

i de timer af døgnet, hvor det er mest påkrævet at sætte ind mod den stadigt tiltagende uorden og kriminalitet. Her skal ikke siges for eller imod denne opfattelse. Men sikkert er det, at for politiets vedkommende er »Livets gang i Lidenlund« helt andre realiteter end de, der er beskrevet i den hyggelige tegneserie af samme navn - alligevel tør det nok siges, at der fortsat her i byen er et godt forhold mellem borgerne og deres politi - et forhold, vi fra politiets side stærkt ønsker at bevare.

På Lemvig Politi's vegne
Hans Jensen

Politistyrken i Lemvig efter 1945

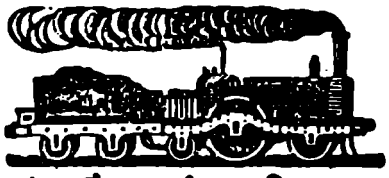

Vemb-Lemvig Jernbane.

Lørdagen d. 5. agtes Prøvekjørselerne paa Vemb-Lemvig Banen paabegyndte. Der vil indtil videre blive ført 2 Tog i hver Retning over Banen nemlig

med Afgang fra Lemvig Kl. 5,20 F. M. og Kl. 6,00 E. M.

— — — Vemb Kl. 8,00 F. M. og Kl. 9,15 E. M.

Togene, hvormed Gods og Personer kunne befordres, stoppe ved alle Mellemstationer og staa i Forbindelse med de i Vemb krydsende Statsbanetog.

Driftsbestyreren.

Således startede det, der idag hedder Lemvig-banen – Vemb-Lemvig-Thyborøn jernbane – i juli måned 1879 og forberedelsen til forhandlingerne om anlæg af banen var allerede startet i 1850'erne.

I 1892 anlagdes banen fra Lemvig station til Lemvig havn.

I 1899 åbnede banen mellem Lemvig station og Thyborøn (gl. st.) og senere med anlæg af Thyborøn havn forlængedes banen hertil.

I 1955 blev banen mellem Harboøre og Thyborøn flyttet til det nye anlagte dige (ca. 2 km østligere). Diget blev anlagt jfr. Thyborøn loven, og samtidig blev vejen mellem Harboøre og Thyborøn flyttet til diget.

Banens anlæg har bevirket, at der er tilkommet en del stationsbyer ved banen, og i mange år var transporten af mergel fra Damhuså's sidespor grundlag for jordforbedringen i det vestjydske område.

Banens drift blev i mange år besørget af damplokomotiver. I 1920'erne tilkom de første Triangel motorvogne og i 1932 leveredes 3 diesel-elektriske motorvogne, der har været i drift på banen indtil sidst i 70'erne. I 1953 leveredes et Frichs 750 HK motorlok, der befordrer banens godstog sammen med et i 1980 indkøbt brugt 1100 HK tyskbygget diesel-hydraulisk lokomotiv. Banens tog har kørt 23 mill. km i de forløbne år.

Banens passagertrafik besørges for tiden af diesel motorvogne. Der er for tiden 7 stk. i drift.

I 30'erne påbegyndtes rutebiltrafik på Bøvlingbjergruten, og senere er rutebiltrafikken udvidet til Thybo-

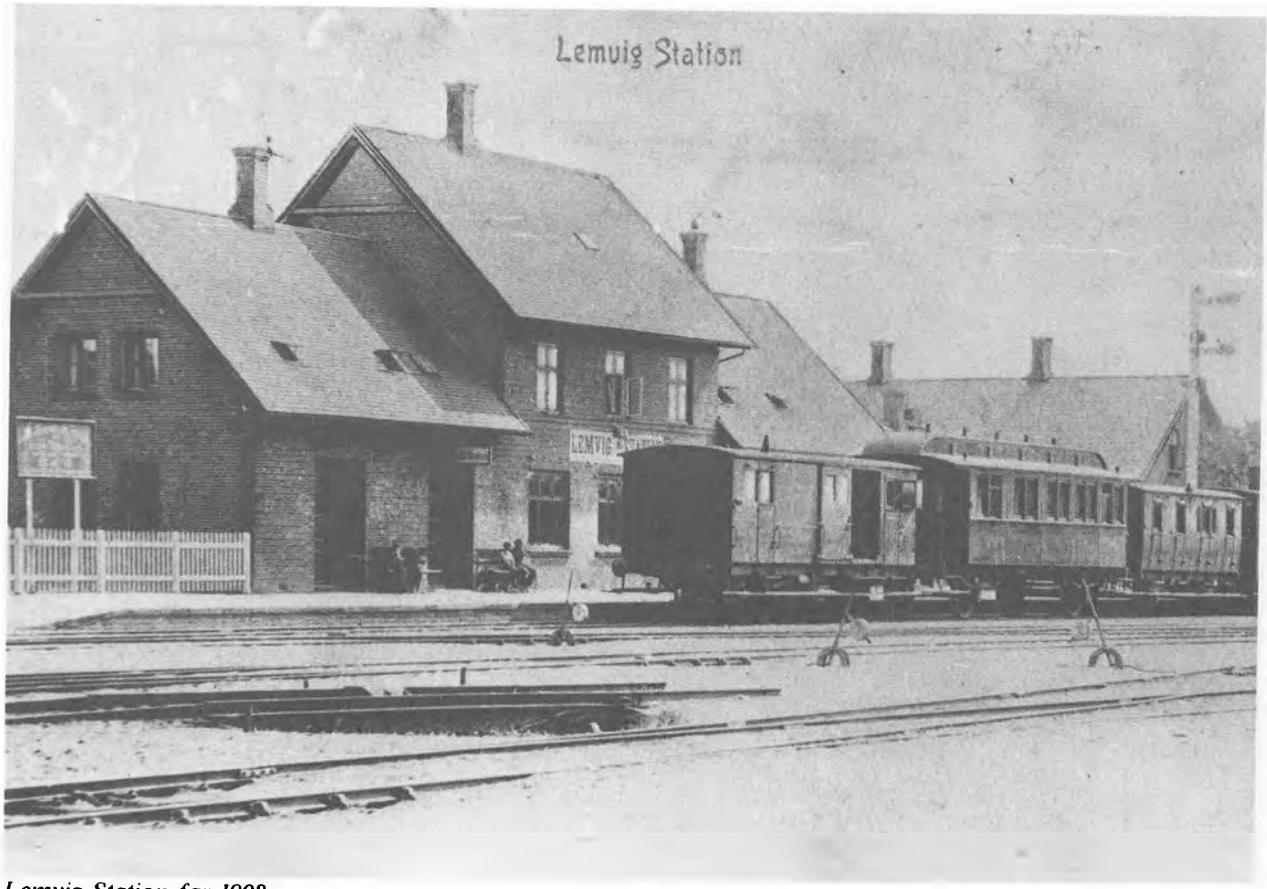

Lemvig Station før 1908

Lemvig Station fra 1950'erne

Lemvig Station 1982

røn og Holstebro. Rutebilparken er på 10 biler. Banens rutebiler har kørt godt 9 mio. km i de forløbne år.

Banens og rutebilernes passagertrafik udføres fra 1/8 81 for Trafikselskabet Ringkøbing amt (TRA). Det sker efter aftaler - såkaldte entreprenørkontrakter - for såvel rutebiler som tog, og det medfører, at bestemmelserne og taksterne for befordring af passagerer i rutebilerne også gælder for rejsende i togene.

Banens godstransport foregår hovedsageligt omkring Lemvig samt Rønland og Thyborøn havn. I Rønland besørges befordringen mellem Rønland st. og Cheminova med vognbjørn og med sidelæsser (containere). Fiskemelsfabrikken i Thyborøn har selv sidespor, og befordringen af fiskemel foregår dels i lukkede vogne og dels i selvtømmer vogne, idet fabrikken har et læsseanlæg til løs fiskemel anbragt over sporet.

Stykgodstrafikken udføres med 4 stk. lastbiler i banens område.

I 1976 vedtog amtet og de 3 primærkommuner en moderniseringsplan for banen. Ansøgningen omfattede i første omgang 4 km nyt spor samt nyt værksteds- og remisseanlæg i Lemvig. Sporarbejdet påbegyndtes i 1978 og er fortsat således, at der ved udgangen af 1982 er udskiftet ca. 39 km spor, og arbejdet ventes fortsat, således at sporet er fornyet i 1985. Sporet anlægges som 37 kg langskinnespor i skærver. Værksteds- og remisseanlægget blev ibrugtaget i 1980.

Senere er tilkommet en bevilling til anskaffelse af 3 sæt Y-tog, der ventes leveret i 1983.

Banens trafik styres over radio fra togleder i Lemvig, og planer til modernisering af sikringsanlæg og fjernstyring er under overvejelse.

Lemvigbanen (VLTJ) skulle således være godt rustet til at påtage sig trafikken i dens opland i de næste mange år.

J. Frandsen
direktør

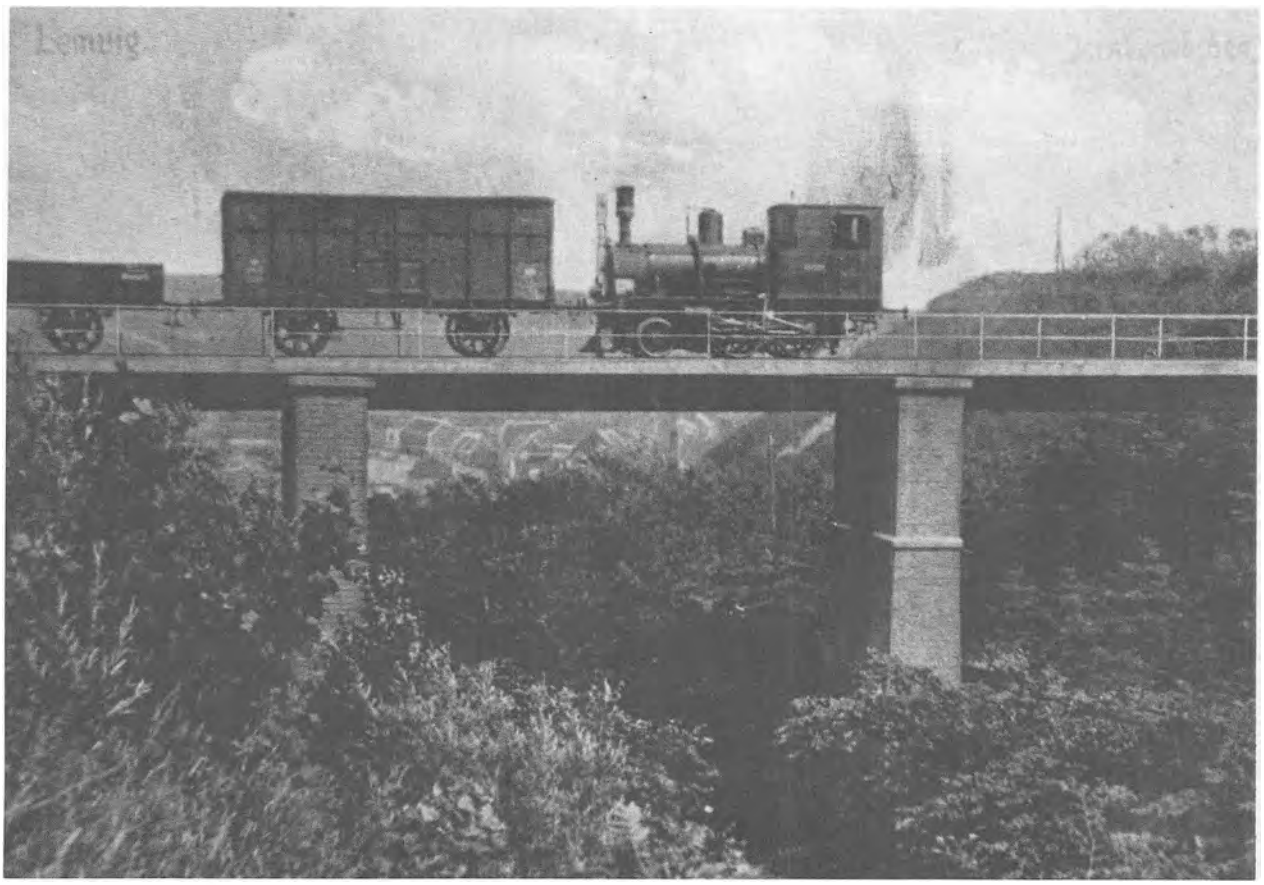

Jernbanebroen i Vesterbjerg ca. 1890'erne

Lemvig Rutebilstation 1982

Lemvig Museum

Lemvig Museum ligger i Vesterbjerg - i en gammel, hvidkalket bygning med navnet »Vesterhus«. Forhuset ud mod gaden er bygget i 1841. Det var først indrettet som pakhus, lade og tærskelo, der hørte til en stor købmandsgård lidt længere nede i Vesterbjerg, hvor der nu er parkeringsplads. Købmandsgården tilhørte en enke, madam Winkel. Hun havde ingen børn selv, men tog sig kærligt af genboens datter Johanne Cathrine. I 1844 blev Johanne gift med en ung tobaksfabrikant fra Aalborg, Andreas Hansen, og enkemadam Winkel gjorde deres bryllup og overlod dem desuden pakhuset oppe i Vesterbjerg. Andreas Hansen byggede et toetagers sidehus ud bag på forhuset, og her indrettede han sin tobaksfabrik. Efter et par år byggede han forhuset om, så han kunne bo i det og desuden have plads til en krambod, hvor tobakken blev solgt. En del af forhuset var stadig lade, og omme i haven lå et mindre hus, hvor der var stald og pakhus. På fabrikken arbejdede tre voksne og fire børn; der blev lavet røgtobak, snustobak, skråtobak og en lille smule cigarer. Fabrikken lå i »Vesterhus« indtil 1871, da den blev flyttet ned i Vestergade. Med til historien hører, at enkemadam Winkels købmandsgård gik i arv først til hendes bestyrer P. Madsen og siden - i 1855 - til Madsens svigersøn, købmand H. C. Schou, der var Lemvig Handelsstandsforenings første formand.

Da tobaksfabrikken var flyttet, blev hele »Vesterhus« indrettet til beboelse. I 1940 blev det købt af Museumsforeningen for Lemvig og Omegn og indrettet til museum. Man havde da haft en museumssamling i byen i omkring ti år. Museumsforeningen var stiftet i 1931, og allerede fra de første år havde man en del spændende sager, bl.a. hele Thøger Larsens arbejdsværelse, inventar fra den strandede russiske fregat »Alexander Newskij« og et hornskemagerværksted fra Nees. Tingene var udstillet på det nye Lemvig Biblioteks førstesal. I årenes løb voksede samlingerne, og med købet af »Vesterhus« kunne en stor del flyttes op i museets egen bygning. Kun samlingen af Niels Bjerres og Kr. Bjerres malerier samt Thøger Larsens arbejdsværelse blev tilbage på biblioteket. I 1958 lykkedes det museumsforeningen at få udvidet museet med en tilbygning, så alle museets samlinger kunne være på ét sted.

Lemvig Museum er som de fleste andre museer en såkaldt selvejende institution, hvilket vil sige, at det ejes af museumsforeningen. I praksis betales driften dog hovedsagelig af offentlige midler, flest fra Lemvig kommune, dernæst af kulturministeriet, Ringkøbing amt og endelig af Thyborøn-Harboøre kommune. Museets personale består af en museumsinspektør, der er uddannet etnolog, en museumspædagog, der har en læreruddannelse bag sig samt en kustode. Bag personalet står en bestyrelse på 15 personer, hvoraf de 5 ud-

Lemvig Museum ca. 1910

Lemvig Museum 1982

peges af Lemvig Byråd og resten vælges af museumsforeningens medlemmer på generalforsamlingen.

Museet i »Vesterhus« rummer idag en fin samling af malede bondemøbler fra ca. 1780-1825, en samling af malerier og tegninger af kunstnerne Niels Bjerre og Kr. Bjerre, digteren Thøger Larsens arbejdsværelse, en udstilling om strandinger og redningsvæsen, en udstilling om en vestjysk hedehusmands liv og arbejde for omkring hundrede år siden samt en udstilling om Lemvigs handelsliv i perioden 1857-1982. De nyeste museumsgenstande i denne udstilling er eksempler på de varer, der netop nu forhandles i Lemvigs forretninger.

Ellen Damgaard
museumsinspektør

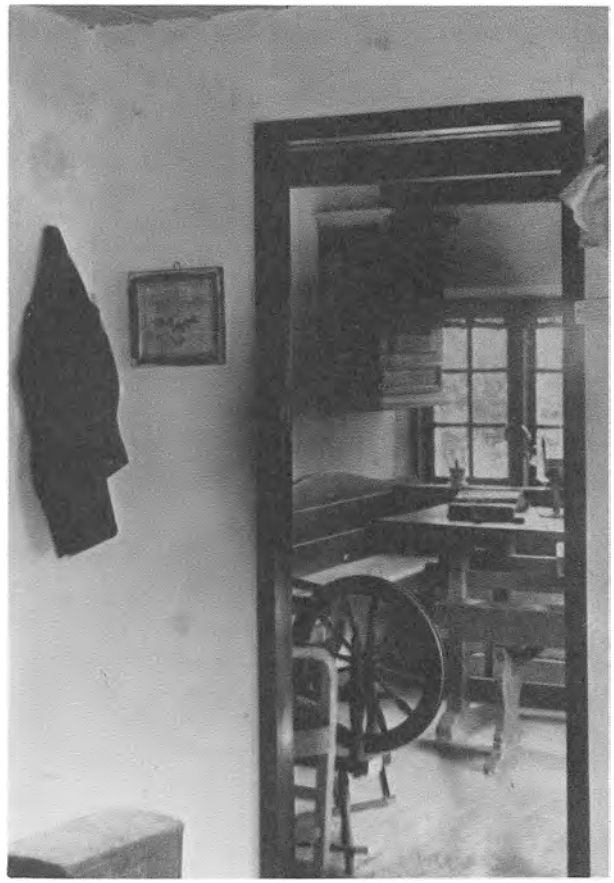

Fra museet efter indvielsen i »Vesterhus« i 1940

Lemvig Brandvæsen

Den værste brandkatastrofe i Lemvig i ældre tid fandt sted i 1684. Branden opstod i en smedie nede ved stranden, og i løbet af et par timer var hele byen omspændt af flammer. Da det meste af byen brændte ned, sendte man et klageskrift til Danske Kancelli og derefter til kongen, som ved en resolution kom byen til hjælp. Trods den store hjælp fra statens side gik der mange år, inden byen igen kom på fode.

I den følgende tid hører man ikke om større brande, selvom borgerne havde svært ved at efterkomme de forordninger, som skulle forebygge brande.

Byen fik i 1790 ny by- og herredsfoged, som straks så, at der stadig manglede brandredskaber overalt i byen. Der var f. eks. kun en sprøjte, som var i rimelig stand. Men i løbet af et par år fik han det hele nogenlunde i stand, og der blev ansat en brandinspektør og to strålemestre. Det lykkedes ham ligeledes at få hver husejer til at anskaffe de lovbefalede brandredskaber.

Det brandkorps, som var blevet oprettet, blev ved at bestå og senere udviklet efter tidens voksende krav. Men i 1811 var byens sprøjte stadig i dårlig stand, og da man ikke turde betro nogen i byen at reparere den, blev den sendt til København og repareret.

I 1828 blev der lavet en brønd på torvet i nærheden af den gamle kirkegård. Her kunne borgerne hente vand til husholdningen, og man havde vand under en eventuel brand.

Ved borgerrepræsentanternes møde i 1841 blev der fremlagt et forslag om en ny ordning af brandvæsenet, som bl.a. krævede et større mandskab, og af fortegnelsen over brandkorpset i 1843 fremgår det, at ikke mange af byens borgere er gået fri af det hverv, som blev tildelt dem i det nye brandkorps.

To år efter blev arrestforvarer Poul Wiborg brandinspektør i byen, og alt gik sin rolige gang i en årrække.

I 1857 blev det nødvendigt at få anskaffet en ny sprøjte, og købmændene H. C. Schou og A. J. Beyer, som begge var medlem af rådet, fik til opgave at købe en ny sprøjte. De fik tilbud på en egnet sprøjte til 200 rdl. Den bestilte man til levering om efteråret, men da der på denne tid var store økonomiske vanskeligheder i byen, ville man først betale sprøjten til 1. april, da der ikke var tilstrækkelig ressourcer i kæmnerkassen.

Allerede i 1858 var der vanskeligheder med vandforsyningen i Vestergade, og man indrettede derfor en vandbeholder ud for madam Smiths gård i Vestergade 17. Det blev endvidere bestemt at anskaffe 2 à 4 blikspande samt hjule til sprøjte nummer to, som hidtil havde været vanskelig at fragte rundt med, hvor der var brug for den. På samme tid forlangte brandkorpsets tambour at få uniform, men det mente man dog var at gå for vidt.

I 1861 meddelte brandinspektøren, at det ene brandkar var ubrugeligt. Man fik lov til at købe et nyt kar af to tommers planker til et beløb af 8 rdl., men så måtte

Lemvig Brandvæsen fra 1930'erne

Lemvig Brandstation i Østerbrogade 1982

bødkeren også godt bruge jernbåndene fra det gamle kar.

Stillingen som brandinspektør var ledig i 1866 og blev besat af Chr. Glistrup indtil 1870, hvor kontorist Thonboe blev konstitueret som brandinspektør. I 1873 afløstes han af bundtmager P. P. Fynboe, som opsagde stillingen i 1879, da han rejste fra byen. Da Fynboe i 1873 blev udnævnt til brandinspektør, kom der en ny lov, hvori der var nærmere bestemmelser om de brandredskaber, som husejere skulle anskaffe. Endvidere kunne enhver mandsperson mellem 20 og 50 år pålægges at medvirke i brandkorpset. Efter at P. P. Fynboe rejste fra byen, overtog købmand Jens Larsen hvervet som brandinspektør, og efter ham blev følgende brandinspektør: 1912-16 A. Kronus, 1917-31 murermester N. Nielsen Skov, 1931-55 M.C. Madsen, 1955-65 tømrermester Hans Hansen, 1965- Henning Rønn.

Efterhånden som årene gik, fik man mere sprøjte-og redningsmateriel, og man kunne ikke længere huse det i det gamle rådhus, hvorfor man i 1898 byggede en hel ny brandstation i Skolegade.

I 1919 hjemsøgtes Lemvig igen af en stor brandkatastrofe. Denne gang opstod ilden i Carl Bechgaards tømmerlager, som lå mellem Ågade og Havnegade. Man alarmerede brandassistent H. Rønn, og brandinspektør Skov blev ligeledes tilkaldt. Det lokale brandvæsen fik efterhånden assistance fra Struer, Holstebro, Ringkøbing, og en automobilsprøjte fra Århus blev også tilkaldt. Efter mange timers kamp fik man omsider bugt med ilden, og skaderne blev opgjort til 1,5 millioner kroner, som omregnet til den værdi kronen har i dag, vil være væsentlig større.

Af større brande i nyere tid kan nævnes følgende: Lemvig sygehus i 1940'erne, Krejsler's Tømmerhandel i 1965, Klosterheden i 1968, hvor man fik assistance fra Struer, Holstebro, CF i Herning, Jyske Dragonregiment i Holstebro samt alle brandmænd fra lokalområdet. Udover de her nævnte havde man også helikopterassistance. I 1969 skete der en gaseksplosion i Viumgård i Havnegade, hvor der var fare for Brdr. Skou's Tømmerlager og et snedkerværksted, som lå på den anden side.

I forbindelse med vor industrialiserede verden er brandenes antal steget væsentlig i de senere år. Derfor har man skærpet lovbestemmelserne på offentlige steder, institutioner og virksomheder, for på denne måde at forebygge brande.

Lemvig Brandvæsen har i dag brandstation i Østerbrogade, som blev indviet den 7. januar 1978. Her råder man i dag over 2 slukningstog, 2 automobilsprøjter, 2 vandtankvogne, 1 slangetender, og korpset består af 1 brandinspektør, 1 vicebrandinspektør, 2 assistenter og 14 brandmænd.

Henning Rønn
brandinspektør

Et kig ind i den nye brandsation

Sprøjteøvelse på Torvet fra 1880'erne

Brandinspektør Henning Rønn ved siden af sin bil, som bl.a. er udstyret med advarselsblink m.m.

Lemvig Postkontor i Andrupsgade 1982

Lemvig Postkontor

En indrammet plakat over mit skrivebord fortæller, at Lemvig Postkontors historie går endnu længere tilbage end til starten af den periode, nærværende bog omfatter, nemlig til 1802, da Lemvig fik postkontor og postmester.

Ekspeditionen af postsager havde før den tid fundet sted i den Andrupske købmandsgård i Søndergade, og det var naturligt, at købmand Rasmus Andrup fik embedet som Lemvigs første postmester med en årsløn på 60 rigsdaler. Hertil kom dog en væsentlig indtjening som sportler, idet der opkrævedes gebyrer, skrivepenge, vejerpenge, indskrivningspenge, bærepenge, litsenbroderpenge m.v.

I 1802 afsendtes post fra Lemvig med ridende post 2 gange ugentlig til Skjærumbro, hvortil også brevpost fra det øvrige land til Lemvig indgik. Senere i århundredet overgik man til agende post med dagvogn, og der medtoges rejsende. Befordringen gik dels til Struer med 2 forbindelser i døgnet og dels til Ringkøbing 2 gange ugentlig. Regelmæssig pakkebesørgelse indførtes først i 1828. Til at begynde med kun een gang i kvartalet. Ved åbningen af Vemb-Lemvig Jernbane i 1879 overgik postbefordringen til banen, og der oprettedes posthuse ved jernbanestrækningen. Posten befordres stadig med banen, men i dag suppleret med postvæsenets egne postkørsler til og fra Struer, Holstebro og Herning.

Det første postkontor i Lemvig var i Rasmus Andrups købmandsgård i Søndergade. Her havde postvæsenet til huse i 66 år. I 1868 lejede postvæsenet lokaler i Østergade ved siden af snedkermester Holms butik. I 1883 flyttedes til en nyopført postbygning i Vasen, hvor advokat Knudsen nu har kontor. I 1903 toges postbygningen i Vejbelsgade i brug. Bygningen var lejet i de første år, men købtes af postvæsenet i 1924.

Postkontoret havde til huse her i næsten 50 år, men pladsen blev for trang, og i 1951 blev den nuværende postbygning indviet. Placeringen ved den nyanlagte gade i I. M. Christensens eng, som Handelsstandsforeningen har æren for, synes godt valgt, og gaden fik navnet Andrupsgade til minde om Lemvigs første postmester.

Bygningen blev lavet så rummelig, at den kunne give god plads i en lang årrække, hvilket endnu holder stik bortset fra, at det efter den centralisering, der skete i forbindelse med motoriseringen af postomdelingen på landet, kniber vældig meget med at skaffe plads til de ca. 25 postautomobiler, der kører ud fra Lemvigs Postkontor.

Den nye postbygning, der havde kostet ½ mill. kroner, var efter tiden yderst moderne, såvel hvad angår indretning som inventar, og den blev i de efterfølgende år et mønster for posthuse. Særlig fremhævedes den halvfrontale ekspeditionsform og drejestolene til indleveringsekspedienterne.

I 1971 foretoges en større ombygning, men mulighederne for udvidelse er ikke udtømte.

R.O. Andrup, *kancelliråd/købmand*	1802-43	indb.	400
A.W. Andrup, *kammeråd/købmand*	1843-68	-	700
N.P.P. Møller	1868-89	-	1300
C.F.C. Reinath, *løjtnant*	1889-00	-	2369
A.E.G. Setzkorn, *løjtnant*	1901-19	-	3207
P.A. Winther	1919-27	-	4410
R.K. Pilgaard	1927-33	-	4480
C.K.A. Jespersen	1933-46	-	4574
O. Rokkjær	1946-62	-	5538
A. Juel Jensen	1962-71	-	*6453
H.J.W. Nørgaard	1971-82	-	*7096

*) Lemvig by

H.J.W. Nørgaard
postmester

Amtssygehuset i Lemvig

Historien fortæller, at »sygehusvæsenet« i Lemvig er ældre end Handelsstandsforeningen.

Efter et direkte pålæg fra amtet om oprettelse af et sygehus, indrettede man sig interimistisk i 1821 i rådhuset (på Lindemanns Hotels nuværende plads). I 1824 godkendte cancelliet et forslag til indretning af et permanent sygehus, med placering på den nuværende adresse Østergade 27. Det af cancelliet godkendte reglement fortæller bl.a., at sygehuset havde 24 sengepladser - hovedsagelig for veneriske patienter. Det lægelige tilsyn udførtes af en distriktskirurg, den daglige pleje af en sygevogter, mens den administrative funktion blev varetaget af en regnskabsfører på deltid. I 1867 opførtes et nyt sygehus på den nuværende adresse Østergade 45, og dette fungerede indtil 1913, hvor det nuværende sygehus var taget i brug. Et epidemisygehus indrettedes i 1882 på adressen Østerbrogade 5, og dette blev anvendt frem til 1938, hvor det erstattedes af et nyt, beliggende ved det nuværende sygehus.

Opførelse og udbygning af det nuværende sygehus er herefter sket således:

1912 opføres nordfløj, der udvides i 1977 og 1978 og rummer administration, teknik, operationsafdeling, blodbank, narkoseafdeling, medicinsk afdeling C samt kontorer for lægesekretærer og forstander.

1933 opføres vestfløj, der udvides i 1967 og rummer modtagelse, medicinsk ambulatorium, røntgenafdeling, fysiurgisk afdeling, kirurgisk afdeling A og B og mødelokaler.

1938 opføres selvstændig bygning (tidligere epidemisygehus), der sammenbygges med vestfløjen i 1972 og rummer medicinsk afdeling D og kontorer for lægesekretærer m.fl. Samme år opføres en mindre funktionærbolig, som i dag anvendes af bl.a. amtskommunens hjælpemiddelcentral og socialrådgiver.

1940 opføres efter en brand en større funktionærbolig i forlængelse af vestfløjen. Denne rummer foruden funktionærboliger tillige laboratorium m.v.

1952 opføres mod øst køkken, vaskeri og kapel.

1982 godkender amtsrådet sygehusets byggeplaner, der bl.a. indeholder ny fysiurgisk afdeling, så der derved skaffes plads til at udvide den eksisterende røntgenafdeling og i

1988 er planlagt yderligere udbygning, så man stiler mod et sygehus, der - under hensyntagen til de økonomiske stramme tider - får rimelige fysiske rammer.

På det beskæftigelsesmæssige område må man sige, at sygehuset har en gunstig indflydelse på den nuværende situation på arbejdsmarkedet. Det vil føre for vidt at beskrive beskæftigelsen i detaljer, men det vil være på sin plads at oplyse, at der for 25 år siden var beskæftiget 92 funktionærer og tjenestemænd. I de se-

Amtssygehuset i Lemvig omkring 1913

Amtssygehuset i Lemvig 1982

nere år har deltidsbeskæftigelse vundet mere indpas, og i 1981 var der ansat 250 medarbejdere - svarende til 188 fuldtidsbeskæftigede - fordelt således:

10 læger, 2 fysioterapeuter, 8 lægesekretærer, 10 laboranter, 55 sygeplejersker, 43 sygehjælpere, 2 afdelingssekretærer, 6 i administrationen, 1 varmemester, 4 portører, 14 i køkkenet, 11 i vaskeri/systue og 22 i rengøringsafdelingen.

Fra den driftsmæssige side af sygehuset kan oplyses, at sengeantallet flere gange er justeret. Det højeste antal sengepladser har været 120 - mod det nuværende antal på 101. Udviklingen i patientbehandlingen har gjort, at liggetiden - dvs. det gennemsnitlige antal dage, hver patient er indlagt - falder gradvist. For 25 år siden blev der indlagt ca. 1700 pr. år med en liggetid på ca. 18 dage. I de senere år er der indlagt ca. 3000 pr. år med en liggetid på ca. 9 dage. Patienterne modtages fra Lemvig og Thyborøn-Harboøre kommuner samt dele af Thyholm, Struer og Ulfborg-Vemb kommuner.

Endelig er det værd at vide, at Ringkjøbing Amtskommunes sygehusvæsen, der foruden Lemvig sygehus består af sygehuse i Herning, Holstebro, Ringkøbing og Tarm - betragtes som én funktionel enhed. Gennem et snævert samarbejde tilstræbes den bedste behandling af patienter, der optages fra det område, som dækkes af Amtssygehuset i Lemvig.

Viggo Dambak
sygehusinspektør

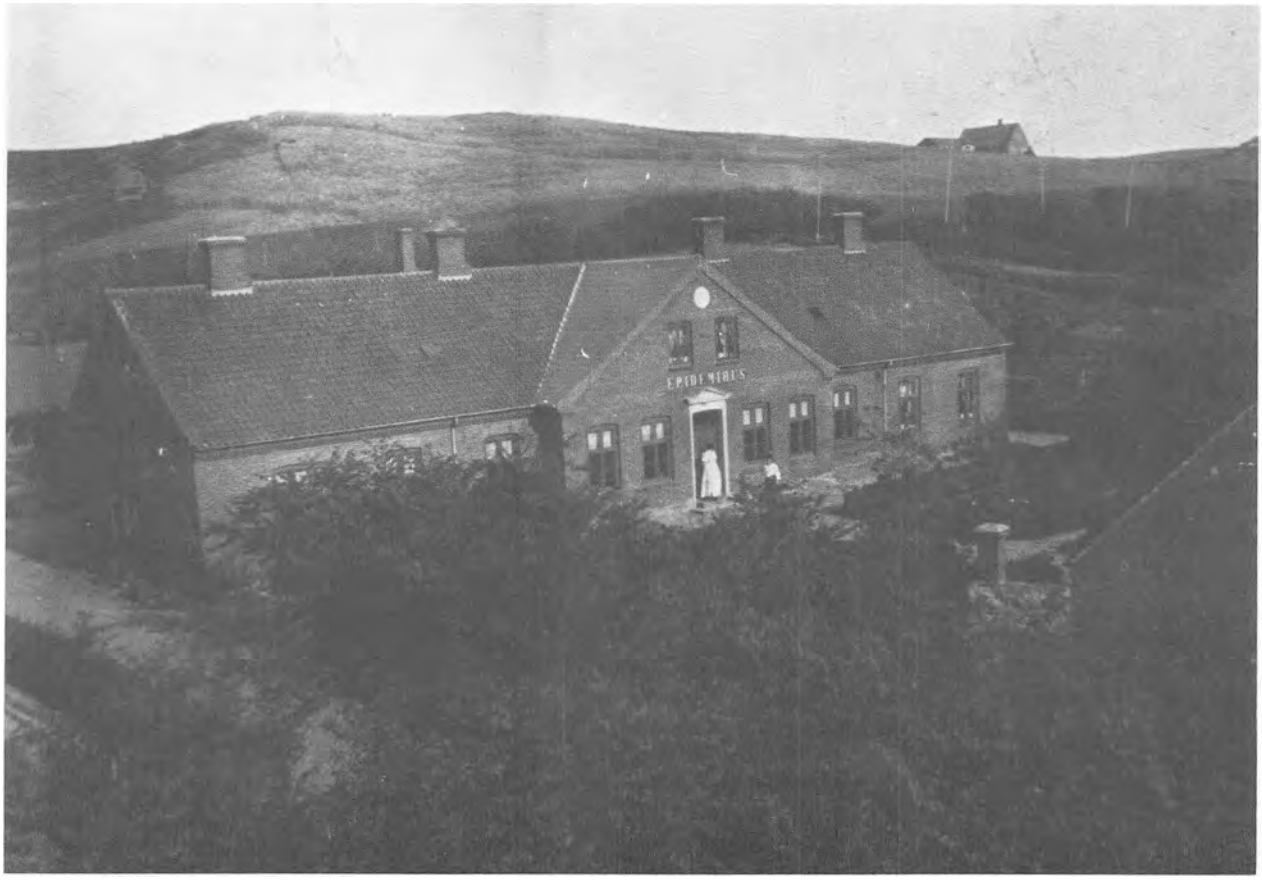

Epidemisygehuset ca. 1900

Lemvig Skole fra 1857 i Skolegade

Skolevæsenet op til i dag

Ved Lemvig Handelsstandsforenings 125 års jubilæum er det naturligt, at foreningen ønsker at se på den udvikling, der er sket siden oprettelsen i 1857.

Handelen har jo som de øvrige erhverv virket under skiftende vilkår, og det samme gælder for undervisningen af børn. Der har naturligt også været en gensidig påvirkning og afhængighed mellem skole og erhverv.

Året 1857 er tilfældigvis også et år, der er skelsættende for skoleforholdene i Lemvig. Byen fik dette år en ny skole, nemlig den gule bygning i Skolegade, som stadig bærer årstallet 1857.

Børnetallet i Lemvig er i 1857 50 børn i øverste klasse og 60-70 børn i nederste klasse. Den nye skole muliggjorde, at disse elever kunne fordeles i 4 klasser, og samtidig blev der også oprettet en realklasse. Nogen større betydning fik realklassen ikke straks, men i 1860 kunne følgende annonce læses: »I Lemvig Borgerskoles realklasse afholdes examen den 1. og 2. august fra kl. 8-11 og 14-17, og alle i byen og dens omegn, som har interesse for skolen - indbydes til at overvære examen«.

Det har været fristende at nævne disse forhold omkring 1857, hvor handelsstanden - vel presset af udviklingen, så betydningen af sammenhold og samarbejde og oprettede Handelsstandsforeningen.

Men herefter må der i dette korte indlæg springes hurtigt frem til nutiden.

I 1903 blev der oprettet en mellemskole med 4 klasser og en realklasse. Den kunne kun optage børn, hvis forældre afgav erklæring om, at de agtede at lade børnene gennemgå hele mellemskolen.

Elevtallet opgives i 1917 til 750 og i 1928 til samme antal. I 1943 er elevtallet 641, i 1965 999 elever og i 1968 1.150 elever ved Lemvig skole og Christinelystskolen, der nu er færdigbygget.

Forældrene har via skolenævn og skolekommission fået større og større indflydelse på deres børns skoler op gennem årene.

Efter kommunesammenlægningen i 1970 har Lemvig kommune 13 kommunale skoler. Ved alle skoler er der undervisning fra 1.-7. klassetrin samt børnehaveklasse. Ved 5 skoler er der en overbygning med undervisning i 8.-9. og 10. klasser. Endelig er der 3 friskoler, som underviser ca. 6% af kommunens børn.

Folkeskolens opgave er kort sagt, i samarbejde med forældrene at sørge for indlæring af kundskaber og være en kulturbevarende og socialindlærende institution. Et sted, hvor den enkelte elev kan få mulighed for at udvikle sine evner på egne betingelser, forudsætninger og interesser - og ikke på skolens.

En skoleadministration, der skal virke planlæggende, styrende og koordinerende på disse ting og forvalte et af de største budgetter, adskiller sig fra de øvrige forvaltninger derved, at den ikke kan samle det hele omkring sig, idet skolerne ligger geografisk spredt. Det stiller krav til kommunikation og information, fordi

skolerne – med alle de, der virker der – er kommunens største arbejdsplads, og måske den mest følsomme, da det ikke blot drejer sig om mennesker i al almindelighed, men om børnenes forhold.

Undervisnings- og kulturforvaltningen har til opgave at administrere den samlede kulturelle sektor, herunder skolevæsenet, samt udarbejde al planlægning indenfor området. Skolevæsenet har i 1982 ca. 3.000 elever og 220 lærere, ledere og konsulenter – foruden pedeller, rengøringsassistenter og øvrige ansatte i visse servicefunktioner.

De handlende i Lemvig har altid vist stor velvilje overfor skolerne, hvadenten det drejer sig om at levere varer eller om at modtage elever i erhvervspraktik, og det er der nu en passende lejlighed til at sige tak for.

H. Lauridsen
skoledirektør

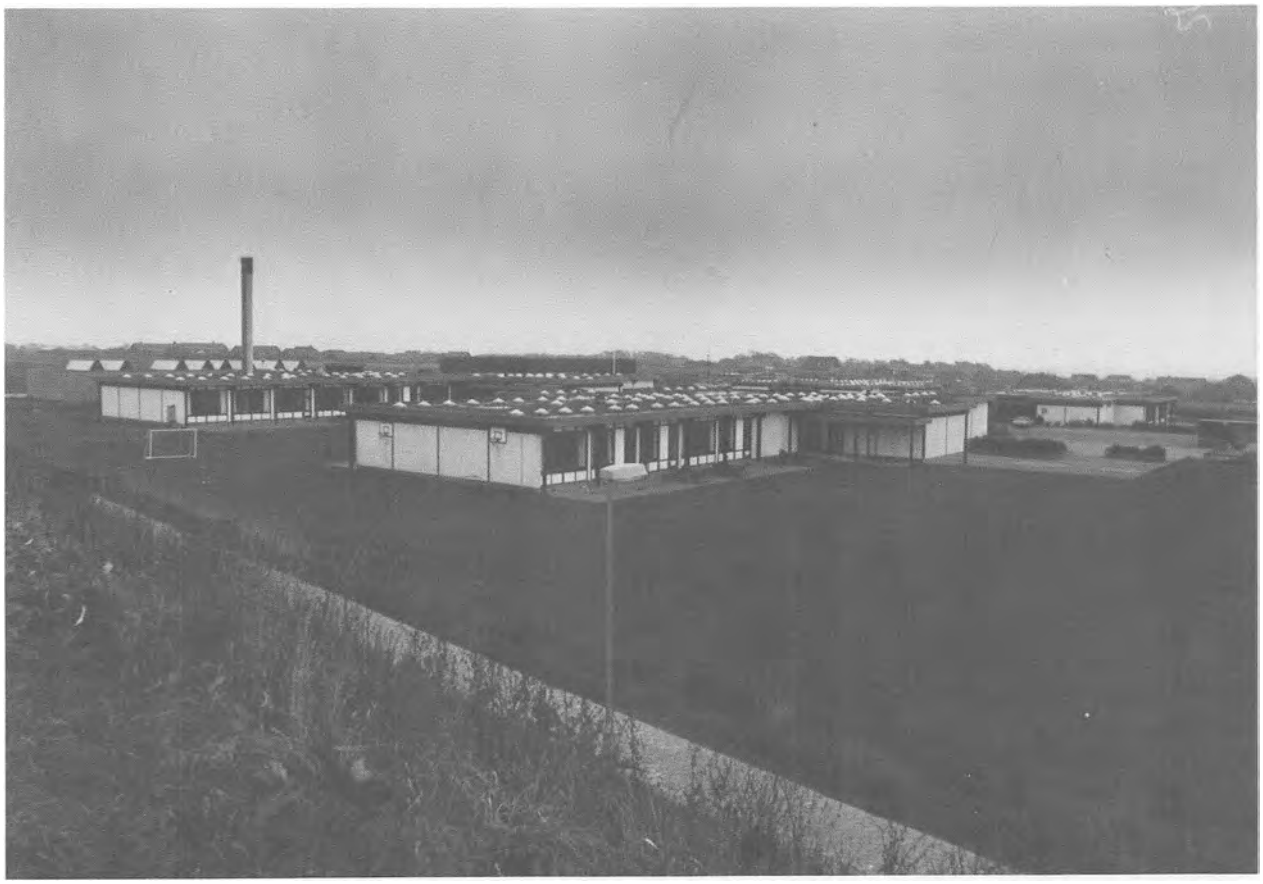

Lemtorpskolen 1982

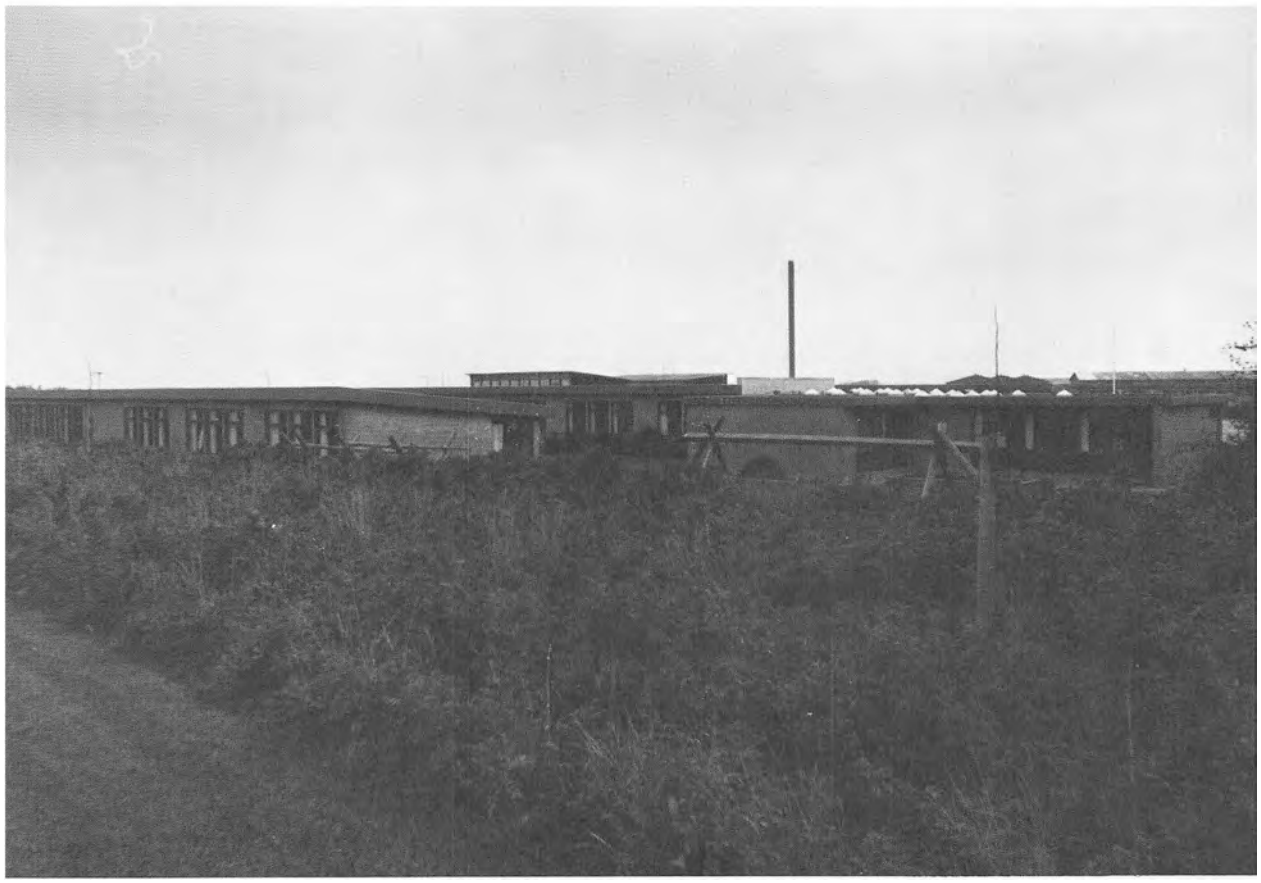

Christinelystskolen 1982

Lemvig Apotek

I mange århundreder har Lemvig bestået, førend byens apotek blev oprettet. Indtil 1730 kunne man hos byens købmand købe »adskillige til apotek henhørende varer«, men da apoteker Henrik Mühlmann i 1727 søgte kongen om apoteksprivilegium i Holstebro, klagede han over dette. I Mühlmanns privilegium af 16. december 1727 stod: »Thi have Vi . . . allernådigst fundet for godt at forbyde . . . Købmændene udi . . . Lemvig . . . aldeles forbuden at falholde og sælge sådanne Varer, som til et Apotek alene henhører . . .«. Dette dokument lod apotekeren læse for Lemvig byting.

Den 21. maj 1777 fik apoteker Kristian Faber bevilling til apoteket i Holstebro, men i den stod intet om hans forhold til Lemvig eller forbudet overfor købmændene. Den 14. juli 1777 rykker han derfor ud med en ansøgning, hvori han siger, at der i hans bevilling intet stod om, at Lemvig skulle være indbefattet under distriktet, ej heller at det skulle være købmændene forbudt at handle med apotekervarer. Byfoged Bræner i Lemvig anbefalede ansøgningen, og den 12. december 1777 fik Faber tilladelse til også at være apoteker i Lemvig, idet han forpligtedes til: ». . . hos en bekendt og pålidelig Mand i Byen, at holde et Corpus af de ellers til et Apotek henhørende Midler, som menig Mand og Landbeboerne sædvanligst betjente sig af . . .«. Med dette håndkøbsudsalg måtte Lemvig lade sig nøje til 1813.

Den 22. april 1813 fik apoteker Johannes Carl Ustvaldt (apoteker fra 1813-22) bevilling til at oprette et apotek i Lemvig. Lemvig Apotek, der i dag er byens ældste virksomhed, blev indrettet i lejede lokaler i Vestergade, men allerede den 1. august 1816, indrettedes det på hjørnet af Torvet og Vestergade, og der kom apoteket til at ligge i næsten 150 år. Ustvaldt købte ejendommen for 2.500 Rdl.

Fra 1816-22 bliver apoteket bestyret af Peter Kristian Gross (apoteker fra 1822-46). Han køber ejendommen ved købekontrakt af 18. april 1818 for 11.000 Rigsbankdaler navneværdi. 17. juni 1833 overtager Gross den såkaldte Ericksens gård mod Vestergade for 1.000 Rdl. Han havde dog allerede året forinden forenet den med den ældre apoteksbygning.

20. august 1846 køber apoteker Andreas Mikael Eilscou (apoteker fra 1846-70) ejendommen for 19.000 Rigsbankdaler rede sølv. Året før Eilscou overtager ejendommen beskrives den som bestående af 16 fag grundmur med kælder under de 10 fag. 15 fag bindingsværk, og grundmur samt 4 fag halvtag bindingsværk, alt med tegltag og en rummelig have på 1.895 kvadratalen. Ejendommen var i Gross' tid blevet ombygget og betydeligt istandsat, så ejendommen med apotek i 1846 blev vurderet til 25.000 Rdl. Ved vurderingen bemærkedes det: ». . . at der var taget hensyn til den skønne og solide bygningsmåde, gårdens smukke og fortrinlige beliggenhed på hjørnet af Torvet og Vestergade, på det nænsomste strøg i byen, hvilken belig-

Lemvig Apotek før 1900

Lemvig Apotek i Vasen 1982

Interiør fra apoteket ca. 1908, fra venstre ses: Fritz Kølhede Larsen, frk. Schaumborg og cand. Nielsen

Interiør fra apoteket i Vasen 1982, yderst til højre ses apoteker Bjarne Simonsen

genhed gjorde ejendommen særdeles skikket til en hvilken som helst borgerlig næring.«. I Eilscou's tid blev først i 1852 hele apoteket malet og forsynet med nye standglas og bøsser. I 1858 blev laboratoriet ombygget.

10. marts 1870 køber apoteker Anton Theodor Ramsing (apoteker fra 1870-75) ejendommen for 37.000 Rigsdaler rigsmønt. En del af grunden var tidligere solgt til konsul Mathias Møller, der delvis udlagde det købte areal til udvidelse af Svirrebommen. Ramsing udvidede officinet og forsynede det med nye reoler og nye skranke. Recepturen blev fornyet og forsynet med nye beholdere med de i farmakopeen af 1868 befalede navne. Det samme var tilfældet med det nyindrettede materielkammer, som befandt sig på loftet over officinet, og hvori apotekets ældste faste inventar gjorde tjeneste.

I. november 1875 købte apoteker Carl Thestrup Simonsen (apoteker fra 1875-1915) ejendommen og apoteket for 115.000 kr. Få år efter overtagelsen blev officinet gjort i stand. I 1880 ombyggedes apotekets kælder, så den blev lys, rummelig og tør. I 1883 flyttedes laboratoriet fra bygningen ved Vestergade op ved siden af apoteket i fløjen ud mod Torvet. Kælderen blev uddybet og forsynet med betongulv, nye vinduer og nyt inventar. To år senere anskaffedes dampapparat. I 1894 blev apoteket gennemgribende ombygget og moderniseret. Den del af bygningen, som lå i Vestergade, blev nedrevet, og en ny bygning i to etager med kælder blev opført. I stueetagen indrettedes tre butikker med beboelse. Bygningen var under tag i midten af oktober og først i maj det følgende år, flyttede apoteket midlertidigt ind i de to af butikkerne med tilstødende beboelse.

Derefter begyndte nedrivningen af bygningen mod Torvet og en ny fløj af det nye hus blev opført. I september 1895 flyttede apoteket ind i de nyopførte lokaler på hjørnet af Vestergade og Torvet. Ejendommen var forsynet med centralvarme og byggeprisen beløb sig til ca. 30.000,- kr. I denne ejendom forblev apoteket til 1965.

Fra 1912-15 bliver apoteket bestyret af apoteker Simonsens søn, Cand. pharm. Asger B. Wibe-Simonsen.

I 1915 får apoteker Hartvig Jacobi Schou Müller (apoteker fra 1915-42) bevilling til Lemvig Apotek og den 8. november 1915 køber han ejendommen for 335.000,- kr. Ejendomsværdien var 80.000,- kr. og værdien af privilegiet, inventar, varelager og løsøre var 255.000,- kr. I 1935 blev der opført en ny bagbygning med laboratorium, flaskeskylleri og forskellige opbevaringsrum. De gamle laboratorielokaler blev indrettet til lagerkældre. I 1937 afløses det privatejede privilegium mod en erstatningssum på 300.000,- kr. Fra nu af kan apotekeren ikke længere sælge sit apoteksprivilegium, som herefter bliver tildelt ved ansøgning.

Oktober 1942 får apoteker Hans Lauritz Hansen Krogh bevilling til apoteket og november samme år køber han ejendommen for 165.000,- kr. Ejendomsværdien var 150.000,- kr. og heraf var 62.000,- kr. grundværdi.

I maj 1952 får apoteker Ove Emilius Heinrich Blumenhagen (apoteker fra 1952-63) bevilling til apoteket, og i august samme år køber han ejendommen med inventar og maskiner for 315.000,- kr. Fra 1942 til 1962 sker der ikke de store forandringer på apoteket.

I december 1962 bliver apoteksejendommen solgt til Folkebanken, som ønskede at nedrive den gamle bygning og opføre en ny bankbygning på grunden. Apoteker Børge Kristian Jensen (apoteker fra 1963-81) overtager Lemvig Apotek den 1. april 1963 og må derfor se sig om efter nye lokaler. I forsommeren 1963 køber han og opnår tilladelse til at nedlægge en 100 år gammel ejendom med tilhørende have, beliggende Vasen 6. Der bliver tilkøbt lidt mere jord og grundarealet bliver i alt 665 m². På denne grund opføres en ny apoteksejendom, hvortil Lemvig Apotek flytter den 25. oktober 1965.

Ejendommen består af et 2½-etages forhus sammenbygget med et 1-etages baghus med laboratorier. Totalarealet udgør 990 m². På 1. sal er der lægeklinikker og på 2. sal klubværelser. Apoteket er placeret i stue- og kælderetagen med hhv. bruttoarealer på 347m² og 175 m². I 1972 kommer apoteket med i apotekerforeningens produktionskoncentrering og en større tabletproduktion påbegyndes og fortsættes inden for den eksisterende laboratoriebygnings rammer, indtil december 1981, hvor apotekerforeningen opsiger produktionskontrakten.

1. februar 1982 overtager apoteker Bjarne Møller Simonsen apoteket og samme år går han i gang med lokaleforbedringer omkring personalefaciliteterne samtidig med, at der arbejdes med oprettelse af et apoteksudsalg i Thyborøn.

Bjarne Møller Simonsen
apoteker

Fra interiør af apoteket anno 1982 ses fra venstre:
Birthe Skibsted, Tove Kopp Pedersen, Birthe Lange,
Else Simonsen, Jette Jensen Dahl, Birte From Jensen,
Dagmar Fjordside Røn, Tina Henriksen,
Karen Jensen, Birgit Højgaard, Sanne Smith Madsen,
Ulla Dahl Knudsen, Ulla Mikkelsen, Else Thomsen,
Kirstine Kruse, Asbjørn Olesen, Hanne Byskov,
Klara Madsen, Aksel Klausen,
Martha Herping Hansen, Jens Vilholm,
Margrethe Lyng, Bjarne Simonsen.

Interiør fra Lemvig Folkebank

A/S Nordvestbank

Gennem 108 af de 125 år denne bog beskriver, har bybilledet været præget af egnens lokale pengeinstitut – Nordvestbank.

I januar 1873 udsendte prokurator J. Harpøth i håndskrevne kopier til byens og egnens betydende mænd en skrivelse, hvor han inviterede til tegning af aktiekapital til den nye bank. Aktiekapitalen blev fastsat til 50.000,- rigsdaler – svarende til 100.000,- kr. – og den 28. februar 1874 kunne man på rådhuset i Lemvig afholde et møde til oprettelse af en bank, som der står i den gamle forhandlingsprotokol.

Den 15. juni 1874 begyndte banken under navnet Lemvig Bank sin virksomhed i prokurator J. Harpøth's ejendom i Vasen. Denne bygning købte banken i 1898, for at kunne skaffe mere plads til den stigende forretning. I 1921 solgtes ejendommen til Lemvig Kommune, der indrettede den til borgmester- og kæmnerkontor, og banken flyttede hen til sin nyopførte bygning på Lemvig torv.

Det første regnskabsår udviste et overskud på 4.700,- kr. Balancen var på 215.238,47 kr.

Selv om man i 1874 havde etableret en bank i Lemvig, så var der allerede i 90'erne kræfter i gang for at stifte endnu en bank. Provisorietiden var på dette tidspunkt ved at ebbe ud, men endnu sad de højst beskattede i nøglestillingerne. Den jævne borger indenfor landbrug og håndværk mente derfor, at det var nødvendigt med endnu en bank for at få økonomisk rygdækning, når de skulle følge med i tidens udvikling. I 1896 var brugsforeningerne blevet sammensluttet, og andelsmejerier var i stort tal blevet oprettet. Men man manglede som sagt en bank, der blev ledet af det jævne folks mænd. Det var denne situation, der gav stødet til oprettelse af Lemvig Landmandsbank, der begyndte sin virksomhed i september 1898. Banken startede i lejede lokaler i Søndergade, men flyttede snart til ejendommen Svirrebommen 5. I forbindelse med at banken efter 1. verdenskrig måtte konstatere tab, blev den i 1921 overdraget til Den Danske Andelsbank. Det var imidlertid vanskelige år og mange banker kom ud i krisesituationer. Den Danske Andelsbank blev én af de banker, der ikke klarede skærene, men måtte likvidere i foråret 1925. Egnens behov for endnu en bank var imidlertid ikke svækket, og man gik straks i gang med at tegne aktiekapital til en ny bank. Den 11. juni 1925 kunne man afholde stiftende generalforsamling, hvor man vedtog at oprette – Lemvig Folkebank Aktieselskab – og den 27. juni 1925 kunne banken åbnes for publikum under ledelse af direktør Otto Øhrstrøm.

Bankens aktiekapital var ved starten 200.000,- kr. Første regnskabsår, der straktes over halvandet år, udviste en balance på 2,5 mill. kr. og et overskud på 35.000,- kr. Allerede i 1962 led Lemvig Folkebank under pladsmangel, og man købte apoteket, Torvet 13, men først i 1965 var det på grund af forskellige forhold muligt at påbegynde byggeriet af den nye bankbyg-

Interiør fra Lemvig Bank

Interiør fra Nordvestbank 1982

Lemvig Bank før ombygningen

Nordvestbank 1982

ning, der stod færdig til indflytning sidst i februar 1967.

Efter at der gennem nogle år i visse situationer havde været et nært samarbejde mellem Lemvig Bank og Lemvig Folkebank, indledtes forhandlinger om fusion, og i 1971 blev de to banker sammensluttet under navnet A/S Nordvestbank. For at få den fulde fordel af den rationalisering, som fusionen fordrede, var det nødvendigt at samle de to banker under ét tag. A/S Nordvestbank købte derfor i september 1972 fru Nielsine Hansens ejendom på hjørnet af Torvet og Aagade. Uden at ændre facaden mod Torvet, byggede man ud i gården mod øst i forlængelse af det nuværende banklokale og skabte således et stort og smukt lokale, der kan rumme det samlede personale. Bankens direktion på fusionstidspunktet bestod af bankdirektørerne Aage Eriksen, Ejner Schiøtt Hansen og Søren Kjærgaard.

Direktør Schiøtt Hansen fratrådte den 1. april 1971. I 1973 blev Nordvestbanks direktion udvidet med bankdirektør J. Holt, HD, der i dag er enedirektør efter at pensionsalderen indtrådte for direktørerne Søren Kjærgaard og Aage Eriksen, hhv. med udgangen af 1973 og 1976.

Medens de to banker gennem mange år konkurrerede med hinanden, så samledes kræfterne om at yde den bedst mulige indsats til gavn for by og egn.

Nordvestbank har igennem de mange år taget aktiv del i egnens økonomiske liv, og fra en spæd start med en egenkapital på 100.000,- kr. i den daværende Lemvig Bank, har banken ved udgangen af 1981 en egenkapital på over 87 mill. kr., og fra en balance på 215.000,- kr. i 1874, kan der i dag noteres en balance på over 700 mill. kr.

Nordvestbank har i dag et fuldt udbygget filialnet i Bækmarksbro, Bøvlingbjerg, Harboøre, Nr. Nissum, Ramme og Thyborøn.

Også på personalesiden er der sket en voldsom vækst fra bankens start, hvor der var beskæftiget 6 personer, heraf 3 direktører, til i dag, hvor Nordvestbank beskæftiger 90 mennesker.

Preben Johansen
sekretariatschef

Nordvestbank fejrer Kasper Tots fødselsdag i vikingestil

Lemvig og Omegns Spare- og Laanekasse

Sparekassen stiftedes den 2. august 1847 under navnet: Lemvig og Omegns Spare- og Laanekasse. I Spare- og Laanekassens første vedtægter står blandt andet: »Laanesummerne ere mellem 2 og 100 Rigsdaler, og Laantageren kan sikre Kassen ved haandfaaet Pant, der kan bestaa i haandelige Sager, der ikke optage megen Plads, og ei kunde bedærves.«.

Det fremgår af sparekassens bøger, at der i 1857, omtrent samtidig med Handelsstandsforeningens stiftelse, var pengekrise i landet, en krise, der sidst på året med stor voldsomhed slog ned overalt og således også i Lemvig, hvor man i sparekassen kunne konstatere en tilbagegang i indlånskapitalen fra 109 tusinde rigsdaler til 94 tusinde rigsdaler.

Uden at komme ind på nutidige talstørrelser, må det siges, at der unægteligt er sket en del siden starten i 1847.

I 1972 gik Sparekasen Lemvig - som det dengang hed - i samarbejde med sparekasserne i Århus, Herning, Viborg og Holstebro, og dannede: Sparekassen Midtjylland.

Allerede 2 år efter - i 1974 - så man det fornuftige i en mere landsdækkende virksomhed, og gik i samarbejde med: Sparekassen København-Sjælland og Sparekassen Falster-Østlolland, og dannede: Sparekassen SDS (Sammensluttede Danske Sparekasser), der er landets største sparekasse og trediestørste pengeinstitut. Sparekassens jyske del dækker nu ikke alene det midt- og vestjyske område, men har etableret sig såvel i det nordjyske som i det syd- og sønderjyske område.

Samtidig med SDS-fusionen vedtog folketinget i 1974 den nye lov om banker og sparekasser, der gav sparekasser adgang til at drive forretning på lige fod med banker.

SDS er således repræsenteret på børsen sammen med hovedbankerne, og deltager dagligt i handel med obligationer og aktier.

På udlandsområdet gør sparekassen sig også gældende. Udover, hvad der allerede var etableret af filialer og forbindelser rundt om i verden, købte sparekassen i 1981, som den første sparekasse i verden, 25% af aktierne i en Londonbank. (London Interstate Bank Limited). Denne bank ejes ligelig af to amerikanske og en svensk bank samt af Sparekassen SDS.

Børge Lund
kontorchef

Sparekassen SDS i Vestergade 1982

Lemvig kirke, 1857-1982

Gik man en tur over Torvet i 1857, ville man der se en kirke, der ikke ligner den, vi kender i dag. Murene var af granit og skifer. Kirken havde form som et kors, og tårnet mod vest havde saddeltag. Gik man ind i kirken, måtte man gå 3-4 trin ned. Herinde kunne man så beundre det kun 2 år gamle alterbillede, malet af J.L. Lund, forestillende Kristus med en alterkalk.

Men som tiden ændrede bybilledet i det hele taget, ændrede den også kirken. I årene 1867-68 blev tårnet forsynet med blændingsprydede, kamtakkede gavle mod nord og syd.

I 1908 skulle kong Frederik den VIII komme på besøg i byen, og i den anledning syntes man også, at kirken skulle pyntes, så den blev kalket hvid.

I 1920'erne var der en følelsesladet debat i byen gående ud på, om kirken skulle have lov til at blive liggende på torvet, eller om man skulle rive den ned og bygge en ny kirke et andet sted. Sagen var bl.a., at der var for lidt plads til det ugentlige grisemarked.

Kirkens dårlige tilstand, og problemet, med at kirkegulvet var i kælderhøjde, var i 1933 blevet så påtrængende, at man startede en drastisk ombygning. Næsten hele kirken blev revet ned og genopført i samme skikkelse. Dog var gulv og hvælvinger blevet hævet ca. en meter. Den søndre korsarm blev udvidet med to »fag«, så kirken nu har 500 siddepladser. Samtidig fik kirken sit nye tårn med det karateristiske »løgkuppelspir«. Kirkemaler J. Madsen, Aalborg, fremstillede et nyt alterbillede, som en kopi af Vestervig kirkes, med korsfæstelsen som motiv.

Ved en festgudstjeneste den 26. maj 1935 genindviede biskop Gøtzsche kirken. Ved den lejlighed skænkede lærere og elever ved Lemvig skole den smukke syvarmede lysestage, der står på alteret.

I 1970 blev alt inventar i kirken malet i lyse grå og blå farver, som erstatning for de mørkere farver, der havde været indtil da. En anonym pengegave i 1970'erne stillede menighedsrådet over for opgaven at sørge for en ny udsmykning af kirken. Menighedsrådet fik kontakt med kunstneren Bodil Kaalund, der malede et nyt alterbillede, samt forsynede de tomme felter på prædikestolen med en gengivelse af nogle af Jesu lignelser. Disse billeder blev afsløret Palmesøndag, 1977. Efter at de nye billeder i kirken var begyndt at leve deres liv, var det som om de mange tomme felter på kirkens to pulpiturer, så endnu mere tomme ud end før, og menighedsrådet besluttede, at de også skulle udfyldes med billeder af Bodil Kaalund. Dette arbejde blev tilendebragt, så billederne kunne afsløres Pinsedag, 1981.

Man kan sige, at den ydre ramme er skiftet gennem årene, men det evangelium, der prædikes i kirken, har altid og vil altid være det samme.

Kai Glud Pedersen
sognepræst

Lemvig Kirke under ombygning 1933-35

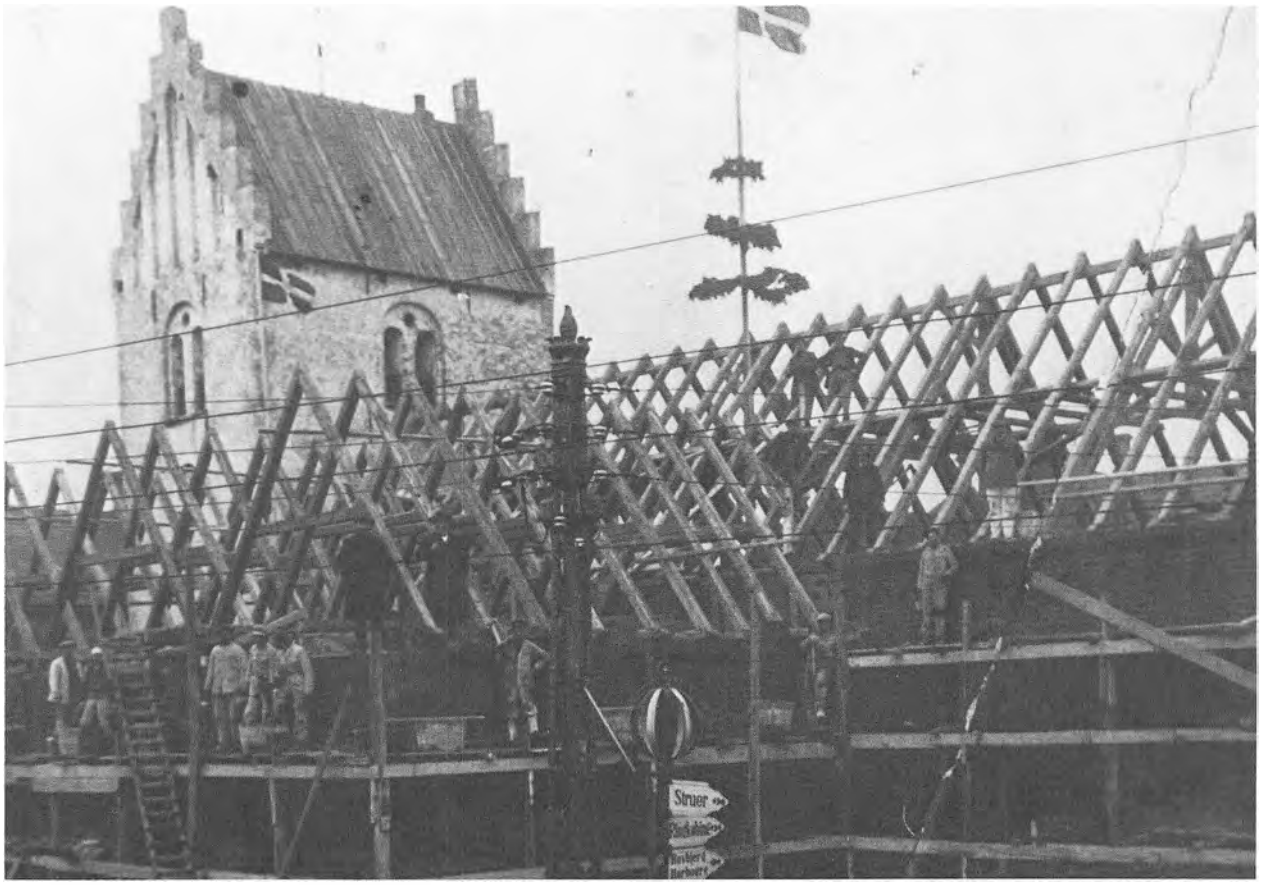

Lemvig Kirke under ombygning 1933-35

Lemvig Kirke set fra nordøst 1982

»V. Ryssensten«, kusken er Kr. Jørgensen, i baggrunden tømrer Aksel Løkkes hus, ca. 1917-18

Lemvigegnens Landboforening

Baggrunden for oprettelse af Landøkonomiske foreninger stammer helt tilbage fra slutningen af 1700 og begyndelsen af 1800-tallet, da de store landbrugsreformer blev gennemført. I det Vestjyske område oprettedes Hjerm-Ginding Herreds Landboforening den 29. oktober 1820, og forløberen for dannelse af en Landboforening i Lemvig-området var oprettelse af en forening til at afholde privatdyrskue i Lemvig, denne forening er stiftet den 7. juli 1840 og startede med 153 medlemmer.

Den egentlige Landboforening for Lemvig-området blev oprettet ved et møde i Lemvig den 21. juni 1856, under navnet »Skodborg-Vandfuld Herreders og Lemvig Landboforening«.

Foreningens første bestyrelse bestod af 5 mand, hvoraf Lemvig by skulle have 2 og Lemvig opland 3 bestyrelsesmedlemmer.

Den første bestyrelse blev valgt og konstitueret således:
For Lemvig by:
Herredsfoged Baron Rosenkranz (formand)
Købmand og postmester A.W. Andrup (kasserer)
For Lemvig opland:
Proprietær A. Neergaard, »Brejnholt« (sekretær)
gdr. N.J. Brejnholt, »Sønder Vinkel«
gdr. P.J. Lind, »Ulfsund«.

Foreningens formål er udtrykt således i foreningens første love:

§1 »Foreningens Formaal er i dens Kreds at virke til alle gavnlige Foranstaltningers Fremme samt at opmuntre til Sædelighed, Flid, Virksomhed og Vindskibelighed, at i den Hensigt at forøge almindelig Velstand og Velvære, bestyrke Kjærlighed til Konge og Fædreneland og Agtelse for loven. Landbrugets Udvikling og Træplantningens Fremme vil være blandt de væsentligste Gjenstande for Foreningens Virksomhed.«.

Det var således indflydelsesrige mænd i Lemvig by, der var med til at tage initiativet til oprettelse af en Landboforening for Lemvigegnen.

På nogle fremtrædende Landboforenings medlemmers initiativ blev der oprettet Danmarks første Tyendespareforening i Lemvig i 1886. Formålet for denne spareforening var først og fremmest, at den skulle opmuntre ungdom til at passe på den løn, de tjente. Ungdommen skulle have anskuelighedsundervisning i at: »Mange bække små, gør en stor å«.

Ved et bestyrelsesmøde i Lemvig den 11. april 1903 vedtoges det, at afholde en planteavlsudstilling i Lemvig samme efterår, og at vælge et stående planteavlsudvalg til dette og til varetagelse af fremtidige planteavlsspørgsmål. Samme år begyndte foreningens forsøgsvirksomhed foranlediget af et foredrag af konsulent Frederik Hansen, Askov.

I 1904 vedtog Landboforeningen at begynde præmiering af veldrevne landbrug, hvor bedømmelsen af disse skulle foretages af planteavlsudvalget.

Landboforeningen havde nu virket i den sidste halvdel af 1800-tallet, der i flere henseender var præget af krise for landbefolkningen, men hvor man her i landet tog udfordringen op og i et meget væsentligt omfang reducerede landbrugets korndyrkning for istedet at avle grovfoder til husdyrholdet, for derigennem at fremskaffe forædlede landbrugsprodukter og på den måde tjene mere på de enkelte ejendomme end ved bare at avle korn på disse.

Årene fra århundredeskiftet og til begyndelsen af 30-erne var præget af den 1. verdenskrig, 1914 til 1918, og de efterfølgende virkninger på prisdannelsen for ejendomme og landbrugsprodukter og af de store svingninger, der var i både indenlandsk og udenlandsk kapitalforhold, der sammen med den økonomiske stagnation i slutningen af 20-erne sammen med overproduktion af korn på verdensmarkedet, gav anledning til 30-ernes krise med stor arbejdsløshed og et katastrofalt fald i salgspriserne på landbrugsprodukter. En krise, der ramte hårdt på alle samfundslag.

Dengang udgjorde befolkningen ved landbruget ca. 28% af totalbefolkningen, og det gamle ord, »har bonden penge, har alle penge«, passede på datiden. Samtidig måtte erindres, at der var en meget beskeden socialhjælp at få. Kanslergade forliget i 1933 blev 30-ernes krises løftestang for såvel landbruget, som den øvrige del af arbejdsmarkedet, i form af lønstop, udsættelse af tvangsauktioner, henstandslov med renter og afdrag på pantegæld, indførelse af høstpantebreve, konvatering af prioritetslån, nedsættelse af ejendomsskatterne, produktionslove vedrørende kødordning og svineproduktion, samt ikke mindst loven om lån til grundforbedringer, der både gav hjælp til landbrugets produktionsforhold og arbejde til arbejdsløse.

Som en følge af Landboforeningens virke stiftedes i 1939 Lemvigegnens Landboungdomsforening, der sideløbende med Landboforeningen har haft og stadig har et aktivt virke.

Foreningens faglige virke har indtil 1948 været varetaget af medarbejdere uden uddannelse fra Landbohøjskolen, således har nu afdøde konsulent Niels Mølgård i en meget lang årrække varetaget foreningens arbejde blandt dens medlemmer, herunder kalktrangsundersøgelser, ligesom han tog ivrigt del i Lemvigegnens arbejde blandt Landboungdom.

I 1948 antog foreningen en konsulent uddannet på Landbohøjskolen, P. Dalgaard Frandsen, der har været foreningens konsulent og sekretær indtil hans fratræden den 1. januar 1982. Allerede i 1918 er det første regnskabsarbejde under Landboforeningen startet, i begyndelsen med meget lidt tilslutning, men i 1928 overtog landbrugskandidat Kristensen fra Nr. Nissum Højskole regnskabsarbejdet og videreførte dette til 1944. De første år herefter varetages regnskabsarbejdet

Landbrug, som det foregik i 1920'erne

Hele familien tog aktiv del i markarbejdet i gamle dage

af konsulenter som deltidsarbejde, og først fra 1. november 1954 ansættes konsulent B.M. West som heltidskonsulent vedrørende Landboforeningens regnskabsføring, et arbejde, der er vokset meget stærkt i omfang og nu omfatter regnskabsarbejdet for ca. 700 af Landboforeningens medlemmer, ligesom foreningen gennem sit Regnskabsudvalg og Regnskabs- og Ejendomskontor udfører et alsidigt vejledningsarbejde for foreningens medlemmer.

Som tidligere nævnt var det dyrskuearbejdet, der gav anledning til Landboforeningens oprettelse for 125 år siden og husdyrbrugsarbejdet varetages af et husdyrbrugsudvalg og et svineproduktionsudvalg sammen med foreningens to husdyrbrugskonsulenter.

Som et eksempel på kvægbrugets udvikling kan tjene følgende oversigt over mælkeydelsen:

	1. verdenskrig		2. verdenskrig			
År	1914	1918	1939	1944	1948	1980
Kg smør pr. ko	109	77	141	119	143	229

Til varetagelse af Landboforeningens faglige arbejde købte Landboforeningen i 1954 ejendommen Søndergade 25, der tjente som foreningens sekretariat og konsulentkontor indtil 1969, hvor foreningens nuværende grund på Industrivej blev erhvervet, og der blev etableret et kontorcenter på ca. 400 m².

Dette er nu udvidet både i 1975 og 1981, således at man nu råder over 1100 m² kontorareal, og regnskabsafdelingen råder over egen EDB-afdeling til varetagelse af regnskabs- og budgetarbejde.

Landboforeningens vedtægter har i det væsentlige været uændret fra foreningens start til 1972, hvor der blev udarbejdet ny vedtægter og samtidig skiftede foreningen navn til Lemvigegnens Landboforening, for at gøre det lettere for omverdenen at stedfæste Landboforeningens virkeområde. Vedtægtsændringen betød, at man fik en mindre bestyrelse med repræsentanter fra 3 kredse, som foreningens område blev opdelt i.

Siden foreningens start med Baron Rosenkranz som formand, har det været formænd, der er valgt blandt Lemvigegnens bønder, og den nuværende formand, Harry Nicolaisen, Sodborg, er nr. 10 i rækken, og har beklædt posten siden 1972.

Lemvigegnens Landboforening har haft en spændende fortid, og der kunne nævnes en lang række af flere eksempler end ovenstående arbejde og initiativer, som foreningen har sat igang på Lemvigegnen. Foreningen står idag fast forankret i egnens Landbohjem, hvilket understreges af, at der altid er stor tilslutning til faglige engagementer, som udgår fra Landboforeningens virke. De allerseneste år, med den krise landbruget nu er i, kræver meget store udfordringer til Landboforeningen, dens bestyrelse og ansatte, men såvel bestyrelsens 9 medlemmer som de 35 ansatte medarbejdere i foreningens konsulentkontor på Industrivej er fast beluttet på at tage udfordringen op, for i så stort

et omfang som muligt at være til hjælp og gavn for Lemvigegnens bønder, både nu og i fremtiden.

Landboforeningen ønsker for hele Lemvigegnen, i by og på land, at der igen kan blive et rimeligt renteniveau for erhvervslivet, heraf især for landbruget, på grund af dets store kapitalkrav og den langsomme omsætningshastighed af den kapital, der er bundet i produktionen, og at omkostningerne kan holdes i ave.

Kommer disse forudsætninger, kan landbruget igen være i stand til at få en indtjening, der giver basis for en fremtidig lønnende landbrugsproduktion, til gensidig gavn for både by og land på Lemvigegnen.

B.M. West
konsulent

Moderne landbrug, som det foregår i dag

Fiskepakhuset på havnen ca. 1907-08

Lemvig Fiskeriforening

Foreningens oprettelse

Som bekendt stiftedes i 1908 Lemvig og Omegns Fiskeriforening ved nogle initiativrige mænds indsats fra Lemvig og Opland. Blandt andet af R. Nielsen, L. Hedaa, J. Peitersen, forh. havnefoged Rønberg, redaktør Lilholt og Th. Nees, Harboøre, m.fl. Ovennævnte blev foreningens første bestyrelse.

I mange år derefter voksede foreningen støt i antal af medlemmer og både. En overgang var den en af de største på den jyske vestkyst.

Tilbageblik over fiskeriet fra Lemvig

Når der skal gives en skildring af de år, der er gået af Lemvig og Omegns Fiskeriforenings historie, så kan der vist ikke siges andet end, stillingen i dag er, at foreningen og det antal fiskeskibe, der er i Lemvig i dag, har haft en tilbagegang de sidste år.

Hanstholm Havns indvielse for 15 år siden blev et stort handicap for Lemvig. Vi mistede næsten alle de fremmede både, der kom fra Frederikshavn, Skagen, Læsø og Hundested, de plejede at lande deres fisk her, men flyttede til Hanstholm, som ligger nærmere ved de forskellige fiskepladser.

Omkring det år, da foreningen oprettedes, kunne det godt tænkes, at fjordfiskeriet gav lige så stort et udbytte som havfiskeriet. Der var et stort ålefiskeri, og ligeså af sild og stenbiddere blev der bragt store mængder af til Lemvig Havn. Men så begyndte bakfiskeriet, det var en slags både, der var på størrelse med, hvad vi i dag kalder en lille kutter på 10-15 tons med en 5-20 HK motor. Det var et vældigt fremskridt dengang, så der kom for alvor liv på Lemvig Havn, den blev brugt som basis for fiskere fra Lemvig og Opland.

Efterhånden blev der bygget ishus, som blev fyldt op med natur-is til brug ved pakning af fisk. Isen blev hentet fra Lemvig Sø. Senere fik kutterne også is med ud at sejle til nedisning af fisken, når den var fanget. Det var kuller og torsk, der blev iset. Rødspætterne kom i dammen og kom levende med ind. Dengang var der ingen eksport af isede rødspætter, der var heller ingen fabrikker til at forarbejde fisken, så den fisk der blev eksporteret, blev eksporteret i hel stand. Tyskland var en af vore store aftagere, næsten al fisk gik til Tyskland, ligeledes levende rødspætter, da snurrevodden blev opfundet.

Fiskeriets udvikling

Fra 1908, da foreningen startede, og op til 1915 var det hovedsageligt bakfiskeriet, som det blev kaldt. Der blev gjort mange forsøg med agn til esning af kroge, bl.a. også med snegle, hvortil der blev givet et tilskud fra ministeriet, 300,- kr. til dette forsøgsfiskeri, men det slog ikke rigtig an, det var mest muslinger og sild, der blev brugt som agn. Der blev også brugt lever, som kom fra slagteriet i store tønder. Leveren blev skåret i stykker og sat på krogene.

I året 1915-16 gik de fleste fra krogfiskeri over til snurrevodsfiskeri, det blev drevet med de samme både.

Udsigt over Lemvig Havn omkring 1910

Udsigt over Lemvig Havn 1982

Det var en stor opfindelse, da snurrevoddet kom i brug. Her i Lemvig var det L. Hedaa og J. Peitersen, der fandt frem til at lave et kullervod og rødspættevod. Jeg mener, at det var en, der hed Jens Væver, der kom med de første ideer om snurrevod. Redningsskibet på Bornholm er kaldt op efter ham. Det hedder »Jens Væver«.

Delvis flytning af fiskeriet til Thyborøn

Omkring 1917 blev Thyborøn Havn færdig, så den kunne bruges som fiskerihavn. Det var et stort handicap for Lemvig havn og by. Der er delte meninger om, hvorvidt Lemvig har gjort for lidt for at beholde den udvikling, som virkelig var i gang her. Men det er jo ikke første gang, Lemvig har sovet en »Tornerosesøvn«.

Fiskeriet flyttede gradvist til Thyborøn, der delvis blev benyttet til landing fra Lemvig-bådene. Fiskerihavnen i Lemvig blev så i de efterfølgende år næsten kun benyttet til besejling og oplægning af de hjemlige både.

Fiskeriet begynder igen i Lemvig

Omkring 1940 skete igen en omvæltning for Lemvig Havn angående fiskeriet. En ny generation var vokset op, og mange, der havde boet på andre pladser, flyttede til Lemvig og brugte havnen som udgangspunkt.

I 1946 var der samlet ca. 20 fiskeskippere på Jespersens Hotel til drøftelse om at få åbnet en fiskeauktion i Lemvig. Det blev vedtaget, at fiskerne skulle binde sig for et år, for at se om auktionen kunne gå.

Fiskeauktionen åbnede den 22. april 1947, den har været i gang siden og er gået stødt fremad. I 1946 åbnedes Lemvig Isværk, og efterhånden kom lynfryseriet og Filétfabrikken til, ligeledes en forbedring af havnen. Altsammen et stort plus for fiskeriet fra Lemvig.

I 1947 leveredes på auktionen 1.100.000 kg fisk til en pris af 1.291.000,- kr. I 1981 blev der landet 6.680.556 kg fisk til en værdi af 41.677.644,- kr. I 1947 var der ca. 40-50 hjemmehørende både i Lemvig, i dag er der ca. 45, så gangen i fiskeriet er blevet bedre. Der er også kommet flere moderne redskaber til, som er mere effektive til de forskellige fiskearter. Fra 1960 og til i dag har elektronik og hydraulik indenfor fiskerflåden udviklet sig enormt. Alt er blevet lettere. Der er ikke det slid ved fiskeriet i dag, som der var for 30 år siden. Da var en fisker slidt op, når han nåede de 50 år. Der er mange flere hjælpemidler til at lette arbejdet i dag, end der var for nogle år siden. Skal jeg bedømme Lemvigs Fiskerihavn i dag, så tror jeg stadig, den har en fremtid for sig. Men vi skal passe på, fiskerihavnen har før været kørt ned. Hvor ansvaret skal placeres er nok et spørgsmål. Havde vi dengang grebet om udviklingen for fiskerihavnen, havde Thyborøn aldrig fået trukket hele vor fiskerflåde derud. I en lang årrække inden der var nogle mænd, der vågnede op hernede og kunne indse, at hvis fiskerihavnen skulle bjerges, så var det nu. Det var ikke byrådet eller havneudvalget, der tog initiativ til at fastholde og til at udvikle det fremskridt, som virkelig var i gang hernede, men da sov Lemvig.

Fiskekutteren »Vinterflid« i Lemvig Havn 1903-04

Jeg er bange for at, hvis vi ikke er oppe på mærkerne og stiller de samme faciliteter til rådighed og yder den samme tiltrækningskraft, både for de, der skal sælge deres fisk på auktionen, og de, som skal købe den forarbejdede fisk eller sende den videre, hvis vi ikke følger med som i andre havne, så synker vi tilbage en gang til, og så bliver Lemvig Fiskerihavn kun brugt til lystfartøjer. Lemvig Havn er en privat havn, som altid har kunnet klare sig selv, fordi vi har haft fiskeriet. Jeg tror, Østhavnen kun har givet underskud i en lang årrække, så det er fiskeriet, der holder havnen oppe. Dette er i store træk en bedømmelse af Lemvig Havn. Der kunne nok plukkes meget mere ud fra den tid, der er skrevet om.

Lars Kruse
fiskeskipper

Et karakteristisk havnebillede fra i dag

Plantekoloni fra 1908 på Gudumhus

Klosterhedens skovdistrikt

Klosterhedens skovdistrikt udgør en ret speciel del af Lemvigegnens historie.

Tidligere lå meget store dele af egnen hen som en gold hedeflade, der kun blev brugt til lidt græsning for nogle kreaturer og får samt til slåning af lyng og gravning af tørv.

I 1880-90 besluttede staten at opkøbe de mest ufrugtbare hedearealer til tilplantning med skov. Arbejdet blev i stor udstrækning udført af omegnens landmandsfamilier, som herved tjente penge, så de bedre kunne få råd til at opdyrke og mergle deres egne hedelodder.

Skovtilplantningen tjente således to hovedformål, nemlig dels som alm. egnsudvikling og dels til fremdyrkning af ny skov, der kunne afhjælpe landets store træmangel.

Arbejdet blev påbegyndt i skovens østlige ende, hvor granerne nu er over 100 år gamle, men tilplantningen skete ujævnt og gik undertiden næsten i stå. Det sidste store tiltag skete under Kgl. skovrider K. Nedergård Hansens ledelse, hvor der i perioden fra ca. 1940 til ca. 1965 blev plantet ca. 4000 ha, hvoraf hovedparten ligger i skovens vestlige ende. En så stor tilplantning udført under een mands ledelse er vist nok enestående i Danmarks skovbrugshistorie.

Skoven leverede allerede under den første verdenskrig store mængder brænde til egnens befolkning, og det samme gentog sig under den anden verdenskrig, hvor tyskerne også »tvangsskovede« mange bevoksninger til anvendelse ved de store befæstningsanlæg i Vestjylland. Man kan endnu her i 1982 påvise flere »skamhuggede« bevoksninger, hvor tyskerne fjernede alt det gode træ og lod de dårlige træer blive stående (f.eks. sydøst for korsvejhus). Tyskerne anlagde også under krigen en stor flyveplads på distriktets arealer ved Rom. Store dele af skoven blev afspærret, og der blev bygget rullebaner, bunkers, flyverskjul m.v. En del af disse anlæg kan endnu genfindes i skoven.

Efter krigen overtog statens jordlovsudvalg selve flyvepladsen og nogle arealer vest for Ringkjøbing-Lemvig vejen. Disse arealer blev omkring 1952 udstykket til landbrug og til den mindre Lemvig flyveplads.

I de senere år har Klosterhedens skovdistrikt overtaget administrationen af en række statsarealer, der ligger spredt i kommunerne. Her kan nævnes de stormflodstruede landbrugsarealer ved Fjaltring med bl.a. Tukakteatret, landbrugs- og parkeringsarealer ved Bovbjerg fyr, Trans kirke, Ferring m.v. samt badearealerne Sønderholmene, Jeppes Led, Toftum Bjerge og omkring Oddesundbroen. Endelig kan nævnes Plethøj Skoven ved Skibstedfjord, Søndbjerg Strand og Livbjerggård Strand.

Selve skovdistriktet er nu fuldt tilplantet og skovene gennemgår i disse år en strukturændring fra at være en tilplantningsskov til at være en egentlig produktionsskov, hvor der efterhånden skoves mere og mere. Til-

væksten er efter gødskning af ca. 3.000 ha gran øget fra gnst. ca. 32.400 m² til ca. 43.000 m² pr. år.

Distriktet har pr. 1./4. 1981 et areal på ialt 6.544 ha, der fordeler sig som følger:

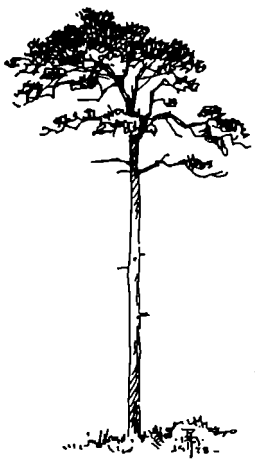

		Heraf plantet før 1940
Løvtræ	76 ha	32 ha
Gran	3.601 ha	1215 ha
Abies	165 ha	49 ha
Skovfyr	258 ha	110 ha
Contorta	722 ha	7 ha
Bjergfyr	602 ha	193 ha
Andet nål	129 ha	2 ha
Bevokset	5.553 ha	1.608 ha
Landbrugsjord	185 ha	
Eng	18 ha	
Kær	149 ha	
Sø	23 ha	
Vej	60 ha	
Brandbælter	109 ha	
Hede m.v.	346 ha	
Strandbred	101 ha	
Ialt	6.544 ha	

Distriktet bestyres af 1 skovrider, 4 skovfogeder, 1 skovfogedassistent og 3 skovteknikere, og der er for tiden ansat ca. 90-100 skovarbejdere, hvortil kommer 3 hold flisentreprenører, der arbejder regelmæssigt i skoven med oparbejdning af affaldstræ til flis, som kan anvendes til fyring i stedet for kostbar olie.

Skovrideren er samtidig statens tilsynsførende med de private skove i området, og han er overklitfoged og formand for sandflugtskommissionen, der forestår klitdæmpningen fra Thorsminde til Thyborøn.

Skoven tjener efterhånden mange andre formål end træproduktionen. Den er f.eks. reservat for en stor dyrebestand, og her har bl.a. den urgamle danske kronvildtstamme fundet et fristed. Skoven er også blevet udflugtsmål for mange besøgende, og turistforeningen og skovdistriktet har derfor udgivet en vandreturfolder, der siden 1977 er udleveret i ca. 35.000 eksemplarer. Folk samler svampe, motionerer, ser på dyr og fugle og modtager mange naturindtryk.

Omegnskommunerne og distriktet har også oprettet naturskolen Kjærgårdsmølle, hvor skolebørn og andre kan komme på skovtur under sagkyndig ledelse af naturskoleleder H. Givskov, der er uddannet skovtekniker. Naturskolen modtager ca. 5.000 besøg om året.

Skovdistriktets primære formål er dog fortsat at producere træ, men det forenes i de fleste tilfælde udmærket med en række andre formål til gavn for egnens befolkning.

J.E. Handberg
kgl. skovrider

Et karakteristisk skovbillede fra nu, der viser én af skovens tyve søer

Lemvig Borger-, Industri- og Håndværkerforening

En gruppe håndværkere stiftede 29/11 1869 den første håndværkerforening i Lemvig.

I forvejen eksisterede der en Industriforening i byen, men 28/11 1918 blev disse to foreninger sammensluttet til Lemvig Industri- og Håndværkerforening.

12/4 1923 ændrede foreningen navn til Lemvig Borger-, Industri- og Håndværkerforening. Sikkert for at opnå større medlemstal, så der kunne drives et mere aktivt foreningsliv.

4/4 1929 splittedes foreningen, og Den ny Håndværkerforening blev stiftet. Denne forening ophørte dog med at eksistere 7/12 1971. Foreningens medlemmer og værdier overførtes til Lemvig Borger-, Industri- og Håndværkerforening.

Foreningens fornemste opgave gennem årene har været at drive den tekniske skole. Lemvig tekniske skole, Søndergade 8, blev bygget i 1901, og lovbestemmelser gjorde, at skolen efterhånden blev for lille til de mange elever.

Der har flere gange været planer fremme om udvidelse eller bygning af en helt ny skole. Planerne blev aldrig ført ud i livet. Sidst i 60'erne kom så loven om sammenlægning af de tekniske skoler, og skolen i Lemvig blev slettet som undervisningssted. Trods ihærdige forsøg på at bevare skolen, var der intet at stille op. Lemvig tekniske skole blev nedlagt i marts 1968.

Bygningen blev solgt til Lemvig Handelsskole og kom herved til at gøre fyldest på samme gode måde som forhen.

Borger-, Industri- og Håndværkeforeningen købte bygningen tilbage i 1978, og der er nu syv lejemål, der fordeler sig over kontorer, klinikker og foreningslokaler.

Foreningen byggede i 1964 udlejningsejendommen »Engbo« med det formål at hjælpe ældre medlemmer til en moderne lejlighed til en rimelig husleje. Der er stor rift om lejlighederne.

Foreningen koncentrerer sig nu mest om at drive disse to bygninger. Forhen var foreningens juletræsfester og sommerudflugter meget efterspurgte, men tiderne er løbet fra den slags arrangementer, så de er holdt op for nogle år siden.

Sv. E. Hyldahl Andersen
tømrermester

Pensionistboligen »Engbo«, i baggrunden ses den tidligere tekniske skole samt handelsskole

Billedregister

Luftfoto fra Torvet i 1950'erne ... 13
Luftfoto fra Torvet 1982 *(Henri Schumann)* ... 13
Torvedag ca. 1900 ... 14
Torvedag 1982 ... 14
Torvet set mod nord i begyndelsen af 1920 ... 15
Torvet set mod nord 1982 ... 15
Torvet set mod øst i 1920'erne ... 16
Torvet set mod øst i 1982 ... 16
Torvet set mod øst i 1930'erne ... 17
Torvet set mod øst 1982 ... 17
Torvet set mod syd ca. 1905 ... 18
Torvet set mod syd 1982 ... 18
Torvet set mod syd ca. 1910 ... 19
Torvet set mod syd 1982 ... 19
Torvet set mod syd ca. 1920-30'erne ... 20
Torvet set mod syd 1982 ... 20
Torvet set mod vest ca. 1920-30'erne ... 21
Torvet set mod vest 1982 ... 21
Vestergade ca. 1920'erne ... 22
Vestergade 1982 ... 22
Vestergade omkring 1900 ... 23
Vestergade 1982 ... 23
Vestergade 1910-15 ... 24
Vestergade 1982 ... 24
Vestergade ca. 1900 ... 25
Vestergade 1982 ... 25
Vestergade ca. 1905 ... 26
Vestergade 1982 ... 26
Vestergade ca. 1910 ... 27
Vestergade 1982 ... 27
Vestergade/Havnegade i begyndelsen af 1930'erne ... 28
Vestergade/Havnegade 1982 ... 28
Nørregade ca. 1900 ... 29
Nørregade 1982 ... 29
Vejbelsgade ca. 1900 ... 30
Vejbelsgade 1982 ... 30
Posthusgade ca. 1903 ... 31
Posthusgade 1982 ... 31
Ephraim Jensens købmandsgård i begyndelsen af 1930'erne ... 32
Ephraim Jensens baggård i begyndelsen af 1930'erne ... 32
Østergade ca. 1910 ... 33
Østergade 1982 ... 33
Østergade fra 1890'erne ... 34
Østergade 1982 ... 34
Rådhuset i Østergade fra 1950'erne ... 35
Rådhuset i Østergade 1982 ... 35
Østergade omkring 1900 ... 36
Østergade 1982 ... 36
Søndergade ca. 1906 ... 37
Søndergade 1982 ... 37
A.W. Andrups købmandsgård i Søndergade ca. 1930 ... 38
A.W. Andrups baggård i Søndergade ca. 1920 ... 38
Interiør fra købm. Thomsens forretning i Søndergade ca. 1910 ... 39
Købmand Thomsens forretning i Søndergade ca. 1910 ... 39
Andrupsgade fra 1950'erne ... 40
Andrupsgade 1982 ... 40
Handelsstandsforeningens bestyrelse 1957 ... 45
Handelsstandsforeningens bestyrelse 1982 ... 45
Handelsstandsforeningen forærer Lemvig Handelsskole en check på kr. 10.000,- ... 50
Handelsstandsforeningens bestyrelse lægger blomster på tidligere formænds grave ... 51
Handelsstandsforeningen har skænket Lemvig kommune nogle træer, som her plantes i Andrupsgade ... 52
Handelsstandsforeningen afholder jubilæumsreception på Industrihotellet lørdag den 17. april 1982 ... 52
Landboforeningen og Handelsstandsforeningen mødes her til en tovtrækningsdyst ved dyrskuet 1981 ... 53
Trommeslager Morten Berg ... 55
Reklameudvalgets bestyrelse 1982 ... 56
Klovnen fra Cirkus Schumann deler 2x125 gaver ud ... 57
Formanden for reklameudv. på vej til torvedag *(E. Gjerløw)* ... 58
Fra børnedyrskuet ses to af udstillerne ... 58
Fra torvedag anno 1857, hvor de handlende er klædt på i tidens stil ... 58
Her ses flere handlende, som havde skiftet til 1857 moden ... 59
Et kig ud over publikum, som var klædt på til årstiden ... 59
Onsdags-Klubben og Lemvig Apotek var også repræsenteret ... 60
Mange børn fik en gratis køretur med hestevogn ... 60
Slagterne var i jubilæumshumør og solgte en halv tons spegepølser ... 61
Der var også mulighed for at købe frisk brød fra bageren ... 61
Folkedansere underholdt på Torvet ... 62
Rideklubben »Baldur« gav opvisning på deres ponyer ... 62
Fotografen i sit atelier med gamle billeder af Lemvig ... 63
Tuborg uddelte gratis smagsprøver hele dagen ... 63
Møbelpolsteren igang med at polstre en gammel divan ... 64
Her lægges sidste hånd på boden, inden der åbnes ... 64
Værs'go - to ristede med brød ... 65
Ulden spindes til publikums store interesse ... 65
Det er ikke let at være dekoratør, når der er udsalg i Lemvig ... 66
Så er det lige før, dørene åbnes, og det hele går løs ... 66
Prinsens Livregiment, Viborg, giver koncert i Vestergade *(E. Gjerløw)* ... 67
Julemanden kommer ind i Lemvig havn med juleskibet *(E. Gjerløw)* ... 67
Julemanden deler godter ud i Gågaden *(E. Gjerløw)* ... 67
Lirekassemanden og hans kone spiller i byen ... 68
Køb dansk med underholdning på Torvet ... 68
Spillemænd underholder på Torvet til høstmarked ... 68
Ellen Damgaard serverer mjød på museet *(E. Gjerløw)* ... 69
Kaffebord i Østergade ... 69
Lemvig Civilforsvar serverer kaffe i Østergade ved gågadeindvielsen ... 69
Fastelavn på Torvet med tøndeslagning ... 70
Irske folkedansere underholder på Torvet ... 70
Berea College Country Dancers spiller på Torvet *(E. Gjerløw)* 71
Køb Dansk med underholdning på Torvet ... 71
Poul Vittrup, Havnstrup Dyrepark, med tigeren Anja ... 71
Fra VM i lakridsspisning uddeles her flere kilometer lakrids ... 72
Her serveres varme vafler til byens handlende ... 72
Lemvig Tekniske Skole fra 1920'erne ... 73
Lemvig Handelsskole set fra Vasen 1982 ... 74
Lemvig Erhvervskontor/Turistbureaus første kontor på Torvet ... 75
Lemvig og Omegns Erhvervsråd og Turistforeningens kontorer i den tidligere Toldbygning 1982 ... 76
Administrationsbygningen i Rådhusgade 1982 ... 77
Byrådsmøde fra byrådssalen i Administrationsbygningen 1982 78
Politistyrken i Lemvig efter 1945 ... 79
Lemvig Station før 1908 ... 80
Lemvig Station fra 1950'erne ... 81
Lemvig Station 1982 ... 81
Jernbanebroen i Vesterbjerg ca. 1890'erne ... 82
Lemvig Rutebilstation 1982 ... 83
Lemvig Museum ca. 1910 ... 84
Lemvig Museum 1982 ... 84
Fra museet efter indvielsen i »Vesterhus« i 1940 ... 85
Lemvig Brandvæsen fra 1930'erne ... 86
Lemvig Brandstation i Østerbrogade 1982 ... 86
Et kig ind i den nye brandsation ... 87
Sprøjteøvelse på Torvet fra 1880'erne ... 88
Brandinspektør Henning Rønn ved siden af sin bil, som bl.a. er udstyret med advarselsblink m.m. ... 88
Lemvig Postkontor i Andrupsgade 1982 ... 89
Amtssygehuset i Lemvig omkring 1913 ... 91
Amtssygehuset i Lemvig 1982 ... 91
Epidemisygehuset ca. 1900 ... 92
Lemvig Skole fra 1857 i Skolegade ... 93
Lemtorpskolen 1982 ... 94
Christinelystskolen 1982 ... 95
Lemvig Apotek før 1900 ... 96
Lemvig Apotek i Vasen 1982 ... 96
Interiør fra apoteket ca. 1908, fra venstre ses:

Fritz Kølhede Larsen, frk. Schaumborg og cand. Nielsen 97
Interiør fra apoteket i Vasen 1982,
yderst til højre ses apoteker Bjarne Simonsen 97
Interiør fra Lemvig Folkebank 99
Interiør fra Lemvig Bank 100
Interiør fra Nordvestbank 1982 100
Lemvig Bank før ombygningen 101
Nordvestbank 1982 101
Nordvestbank fejrer Kasper Tots fødselsdag i vikingestil 102
Sparekassen SDS i Vestergade 1982 103
Lemvig Kirke under ombygning 1933-35 104
Lemvig Kirke under ombygning 1933-35 105
Lemvig Kirke set fra nordøst 1982 105
»V. Ryssensten«, kusken er Kr. Jørgensen,
i baggrunden tømrer Aksel Løkkes hus, ca. 1917-18 106
Landbrug, som det foregik i 1920'erne 107
Hele familien tog aktiv del i markarbejdet i gamle dage 108
Moderne landbrug, som det foregår i dag 109
Fiskepakhuset på havnen ca. 1907-08 110
Udsigt over Lemvig Havn omkring 1910 111
Udsigt over Lemvig Havn 1982 111
Fiskekutteren »Vinterflid« i Lemvig Havn 1903-04 112
Et karakteristisk havnebillede fra i dag 113
Plantekoloni fra 1908 på Gudumhus 114
Et karakteristisk skovbillede fra nu,
der viser én af skovens tyve søer 115
Pensionistboligen »Engbo«,
i baggrunden
ses den tidligere tekniske skole samt handelsskole 116

Udgiver:	Lemvig Handelsstandsforening i anledning af 125 års jubilæet, 1982
Redaktion:	Kaj Jørgensen, ansvh. Otto Schumann Asbjørn Vendelbo
Grafisk formgivning og produktion:	AV reklame, Lemvig
Sats og tryk:	Kamstrups Bogtrykkeri, Lemvig
Gamle billeder:	Lemvig Museum
Nye billeder:	AV reklame, Lemvig

